

บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

เนตรชนก สุนาสวน

การศึกษาอิสระเสนอต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

และรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

**THE ROLES OF NON-FORMAL EDUCATION AND INFORMAL EDUCATION
CENTER IN QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT, SAM PHRAN DISTRICT,
NAKHON PATHOM PROVINCE**

NEDCHANOK SUNASUAN

**INDEPENDENT STUDY PRESENTED TO RAJAMANGALA UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY RATTANAKOSIN
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION AND DOCTOR OF PUBLIC
ADMINISTRATION**

2015

**COPYRIGHTED RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
RATTANAKOSIN**

ชื่อเรื่องการศึกษาอิสระ	บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ชื่อผู้เขียน	นางสาวเนตรชนก สุนาสวน
ชื่อปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
วิชาเอก	นวัตกรรมการบริหารและการจัดการรัฐกิจ
ปีการศึกษา	2558
อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ	ดร.ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา (2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาและ (3) เพื่อเสนอแนวทางการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 297 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 11 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ตีความ

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ บทบาทด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน และบทบาทด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพผลการศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ด้านส่งเสริมคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการดำรงชีวิตด้านทักษะอาชีพ และด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต อยู่ในระดับมาก และ 3) ข้อเสนอแนวทางการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโอกาสทางการศึกษา โดยการทำความร่วมมือ (MOU) กับโรงเรียนในระบบเพื่อขอใช้สถานที่เพิ่มงบประมาณในการจัดโครงการ

Independent Study's Title	The Roles of Non-Formal Education and Informal Education Center in Quality of Life Development, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province
Student's Name	Miss Nedchanok Sunasuan
Degree Sought	Master of Public Administration
Field of Study	Public Administration
Major	Innovative Public Administration and Management
Academic Year	2015
Advisor	Siriwat Pleanbangyang, Ph.D.

ABSTRACT

This research aimed to (1) examine the opinions towards the roles of non-formal education and informal education center in quality of life development of people who missed the educational opportunity (2) study the opinions towards the operation of non-formal education in quality of life development of people who missed the educational opportunity and (3) propose guidelines on the educational service of non-formal education in quality of life development of people who missed the educational opportunity.

This research employed descriptive method. Data were collected through questionnaires and in-depth interviews. For questionnaires, the samples of this study were 297 people who missed the educational opportunity of the non-formal education and informal education center, Sam Phran District, Nakorn Prathom Province. Data were analyzed with descriptive statistics, frequency, percentage, mean, and standard deviation. For in-depth interviews, the 11 officers of the non-formal education and informal education center, Sam Phran District, Nakorn Prathom Province, were interviewed. Then the data were analyzed and interpreted.

The research found that 1) the opinions towards the roles of non-formal education in quality of life development: the role in basic education support, the role in being local wisdom learning resource of community, and the role in professional development learning support, were at a high level 2) the opinions towards the operation of non-formal education in quality of life development: moral support aspect were at the highest level, followed by living aspect, professional skill aspect, and lifelong learning aspect were at a high level and 3) the propose of educational service guidelines of non-formal education was about the educational opportunity, including

doing the MOU collaborations with formal schools in order to use those facilities, increasing the budgets for projects.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ทวณ ชูเพ็ญ ประธานกรรมการการศึกษาอิสระ ดร.อนันต์ เตียวต้อย กรรมการการศึกษาอิสระ ดร.ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ และ ดร.อำนาจ บุญรัตนไมตรี ผู้อำนวยการหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จนกระทั่งการศึกษาอิสระเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผอ.จุฑารัตน์ จินประชา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ข้าราชการ ครูอาสาสมัคร ครู กศน. ตำบล และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ ตลอดจนให้กำลังใจ สอบถามความคืบหน้า และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลการศึกษาอิสระเล่มนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่ห่วงใยในสุขภาพ คอยให้กำลังใจที่ดีเสมอ ตั้งแต่เริ่มศึกษาจนกระทั่งงานการศึกษาอิสระเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายขอขอบพระคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่จัดหาณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทรงคุณค่า อีกทั้งมีความรู้และประสบการณ์อย่างยิ่ง รวมถึงเป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุนให้งานการศึกษาอิสระเล่มนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

เนตรชนก สุนาสวน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(2)
กิตติกรรมประกาศ.....	(4)
สารบัญ.....	(5)
สารบัญตาราง.....	(7)
สารบัญภาพ.....	(9)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.5 สมมติฐานการวิจัย.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1.1 ความหมายของบทบาท.....	10
2.1.2 บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย(กศน.).....	13
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	22
2.2.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต.....	22
2.2.2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	24
2.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน.....	28
2.3.1 ความเป็นมาของสถานศึกษา.....	28
2.3.2 งานการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
2.5 กรอบแนวคิด.....	50
3 ระเบียบวิธีวิจัย	51
3.1 วิธีการศึกษา.....	51
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
3.4 การทดสอบเครื่องมือ.....	59
3.5 การเก็บข้อมูล.....	60
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4 ผลการศึกษาวิจัย	63
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	64
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	84
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	89
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	95
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	105
ประวัติผู้เขียน.....	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. เป้าหมายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	32
2. ตารางแบบสรุปลำดับนักเรียน ปีงบประมาณ 2557.....	33
3. ตารางเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนเป้าหมายและผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2557.....	33
4. ตารางสรุปลำดับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ปีงบประมาณ 2557.....	33
5. ตารางเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาเป้าหมายและผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2557.....	34
6. ตารางผลการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N-NET) ภาคเรียนที่ 2/2556 และ ภาคเรียนที่ 1/2557.....	34
7. ตารางผลการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N-NET) ภาคเรียนที่ 2/2556.....	34
8. ตารางผลการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N-NET) ภาคเรียนที่ 1/2557.....	35
9. ตารางแสดงเงินงบประมาณ งบเงินอุดหนุนที่รับจัดสรร ปีงบประมาณ 2557.....	36
10. ตารางแสดงเงินงบประมาณ งบเงินอุดหนุน ค่าหนังสือเรียน ที่รับจัดสรร ปีงบประมาณ 2557.....	36
11. จำนวนประชากรที่เป็นผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา แยกตามระดับการศึกษา.....	53
12. ผลการคำนวณได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับการศึกษา.....	55
13. จำนวนบุคลากรของ กศน. อำเภอสามพราน แยกตามประเภทได้.....	56
14. จำนวนประชากรที่จะนำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์.....	56
15. ประชากรกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับการศึกษา.....	57
16. ตารางแสดงข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้พลัดโอกาส ทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน แบ่งเป็นจำนวนและค่าร้อยละ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน โดยภาพรวม.....	64
17. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อ บทบาทของ กศน. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน.....	69
19. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาอาชีพ.....	70
20. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการมีคุณธรรม.....	71
21. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	73
22. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านทักษะอาชีพ.....	74
23. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการดำรงชีวิต.....	75
24. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	76
25. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของ กศน. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นของชุมชน.....	77
26. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาอาชีพ.....	78
27. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของ กศน. ด้านส่งเสริมคุณธรรม.....	79
28. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	81
29. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านทักษะอาชีพ.....	82
30. ตารางแสดงระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการดำรงชีวิต.....	83
31. ตารางสรุประดับความคิดเห็นในด้านต่างๆ ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาส ทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาดมอัยศาสตร์อำเภอสามพราณ ในภาพรวม.....	91

สารบัญญภาพ

ภาพที่

หน้า

1. กรอบแนวคิดการวิจัย 50

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)

“...ในการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นจะต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ ความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัดมัธยัสถ์ แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นสูงตามลำดับต่อไปด้วยความรอบคอบระมัดระวังและประหยัดนั้นก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์...” (ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา, 19 กรกฎาคม 2517)

การพัฒนาที่ขาดการเสริมสร้างฐานรากจากล่างสู่บนและวิธีการที่พึ่งพาระบบราชการเกินส่วนขาดกระบวนการมีส่วนร่วมที่แท้จริงส่งผลให้ชาวบ้านสัมผัสกับการพัฒนาความเจริญแต่เพียงด้านวัตถุและสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งเทคโนโลยีจากกระแสโลกาภิวัตน์ทุนนิยมที่ผูกพันกับผลประโยชน์ทางการค้าทั้งภายในประเทศและบริษัทข้ามชาติ และการสัมผัสแบบนี้ทำให้ประเด็นเรื่องความยุติธรรม สภาพสังคมที่เป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีถูกมองด้วยคุณค่าที่เคลือบแฝงไปด้วยภาพลวงตาตามไปด้วย

ภาพลวงตาเหล่านี้จึงก่อให้เกิดปัญหาความยากจน สภาพของการขาดโอกาสในการทำมาหากินที่เสมอภาคและเท่าเทียม ปัญหาคุณภาพของการศึกษา ปัญหาการกระจายความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ปัญหาความไม่แน่นอนและไม่เป็นธรรมของราคาผลผลิตทางการเกษตร รวมไปถึงการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็คือปัญหาการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง (คมชัดลึกออนไลน์, <http://www.komchadluek.net/detail/20090824/25504/คุณภาพชีวิตที่ดี.html>, 2 ธันวาคม 2558)

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม (คณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า คำนำ)

การเปลี่ยนแปลงสถานะด้านการบริหารจัดการการพัฒนาประเทศ ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้น แต่ความขัดแย้งทางการเมือง ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงอยู่และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การดำรงชีวิตของประชาชน และความเชื่อมั่นของนานาชาติ รวมทั้งความสงบสุขของสังคมไทย (คณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า (4)) ปัจจุบันการศึกษาไทยค่อนข้างมีความหลากหลายทั้งในระบบ นอกกรอบ การศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาสายอาชีพ หรือแม้แต่การศึกษาทางเลือกที่ครอบครัวและผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ด้วยตัวเอง

พันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ตามข้อ 2 พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง (คณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า (8))

ขณะที่ภาครัฐเองก็ทุ่มเม็ดเงินในแต่ละปีจำนวนมหาศาลเพื่อสนับสนุนการศึกษามากกว่าประเทศมหาอำนาจยักษ์ใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น ฮองกง ออสเตรเลีย หรือแม้แต่ประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกันอย่างสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม (นันทภัท บำรุงผล, <http://202.143.161.158/18/index.php?name=news2&file=readnews&id=53>, 2 เมษายน 2559) แต่น่าแปลกที่คุณภาพการศึกษาไทยกลับย่ำแย่ไม่คุ้มกับงบประมาณที่ลงทุนไปแม้แต่ร้อยละสามของปัญหาที่เกิดขึ้น ยิ่งนับวันยิ่งเหมือนจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทั้งปัญหาเด็กอ่านหนังสือไม่ออก เด็กไทยขาดวุฒิภาวะในการตัดสินใจ ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมเรื่อยไปจนถึงเด็กจบระดับอุดมศึกษาทำงานไม่เป็น จำหน่ายไปกว่านั้นยังพบ ปัญหาเด็กออกกลางคัน และผู้ขาดโอกาสเรียนในระบบอีกเป็นจำนวนมาก

เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือ กสศ. กล่าวว่า “แม้ปัจจุบันประเทศไทยจะมีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย แต่ในความเป็นจริงแล้วประชากรไทยอายุระหว่าง 13–80 ปี ยังขาดโอกาสทางการเรียนรู้มากถึงร้อยละ 35 ของประชากรประเทศ ในขณะที่ประชากรวัยแรงงาน อายุ 15–59 ปี ส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า คุณภาพคนโดยรวมยังไม่สอดคล้องกับทิศทางและความต้องการของประเทศ การนำองค์ความรู้ไปใช้ในเชิงพาณิชย์และผลิตภาพของแรงงานจึงอยู่ในระดับต่ำ ที่สำคัญระบบการศึกษาขาดการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงยิ่งทำให้ประชากรในกลุ่มนี้ขาด โอกาสที่จะเข้าถึงการเรียนรู้” (ประเสริฐ บุญเรือง, สัมภาษณ์, 17 มิถุนายน 2557)

ประเทศไทยในอนาคต จะต้องแก้ปัญหาพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. ปัญหาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับการศึกษาซึ่งต่ำเกินไปไม่สอดคล้องกับระดับความก้าวหน้าของระบบการผลิตของประเทศ และการขาดแคลนบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความขาดแคลนผู้บริหารระดับกลาง

2. ปัญหาการปรับเปลี่ยนเชิงระบบและเชิงสถาบันให้สอดคล้องกับยุคสมัย ได้แก่ ระบบการเมือง ระบบการปกครอง ระบบความยุติธรรม ระบบการจัดสรรทรัพยากรของชาติ ระบบราชการ เป็นต้น

3. ปัญหาเชิงสังคม ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบท ระหว่างคนรวยกับคนจน ปัญหาความล่มสลายของชุมชนชนบท ปัญหาชุมชนแออัดในเมือง ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร เป็นต้น

4. ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและการเกิดมลพิษ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าต้นน้ำ ลำธาร การเกิดมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ เป็นต้น

ปัญหาความอ่อนแอของระบบความรู้และความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ อาวุธสำหรับต่อสู้แข่งขันในยุคปัจจุบันและอนาคต คือ ความรู้และความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ เพื่อนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่เพื่อการแข่งขันในตลาดโลก หรือเพื่อนำไปพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อลดต้นทุน ลดมลภาวะ หรือลดอันตรายต่อสุขภาพของคนงาน นอกจากนี้ ปัญหาทั้ง 4 ข้อข้างบนมีความสลับซับซ้อนมาก ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการวิเคราะห์ปัญหาแบบชั้นเดียวหรือแบบง่าย ๆ ได้อีกต่อไป ต้องการศึกษาวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ อย่างครอบคลุม จึงจะสามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ และเปลี่ยนจากสภาพปัญหาให้กลายเป็นโอกาสที่จะสร้างความสุขสมบูรณ์ หรือการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นในสังคม แต่ในปัจจุบัน ระบบความรู้และความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งหมายถึงระบบการสร้างสรรค์ปัญหาจากประเทศไทยอ่อนแอเป็นอย่างยิ่ง ต้องการแก้ไขอย่างจริงจังและโดยด่วน (วิจารณ์ พานิช, 2537, หน้า 2)

การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

ระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การศึกษาในประเภทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชั้นเด็กเล็ก โดยมีระยะเวลาเรียน 1 ปี และการจัดการศึกษาประเภทอนุบาล มี 2 หลักสูตร คือ อนุบาลหลักสูตร 2 ปี และหลักสูตร 3 ปี ในการรวมอนุบาลหลักสูตร 2 ปี และหลักสูตร 3 ปี ได้รวมชั้นอนุบาล 1 ของหลักสูตร 2 ปี กับชั้นอนุบาล 2 หลักสูตร 3 ปี ไว้ในช่องชั้นอนุบาล 2 และรวมชั้นอนุบาล 2 ของหลักสูตร 2 ปี กับชั้นอนุบาล 3 ของหลักสูตร 3 ปี ไว้ในช่องรวมชั้นอนุบาล

ระดับประถมศึกษา หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน ในเวลาเรียน 6 ปี

ระดับมัธยมศึกษา หมายถึง การศึกษาหลังระดับประถมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วงตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้น ที่จัดทำโดยกรมศิลปากรเทียบเท่าชั้น ม. 3 และมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็น 2 ประเภท คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสามัญ คือ ชั้น ม.4 ถึง ม. 6 และประเภทอาชีวศึกษา คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง หลักสูตรประกาศนียบัตรศิลปชั้นกลาง

การศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งได้แก่ หลักสูตรอนุปริญญา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ประกาศนียบัตรศิลปชั้นสูง ระดับปริญญาตรี และรวมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูเทคนิคชั้น (ปทส.) และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ได้แก่ ประกาศนียบัตรบัณฑิตปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก

การศึกษาของสงฆ์ หมายถึง การศึกษาของสงฆ์ ที่จัดโดยหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้แก่ กองพุทธศาสนศึกษา ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาและธรรมบาลี และสถาบันในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มตัวอย่าง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, http://www.onec.go.th/onec_web/page.php?mod=Category&categoryID=CNT0000145, 2 เมษายน 2559)

รูปแบบการจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ

1. การศึกษาในระบบ คือ การศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษาหลักสูตรระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
2. การศึกษานอกระบบ คือ การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม
3. การศึกษาตามอัธยาศัยคือการศึกษานี้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์สังคมสภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

โดยในการเรียนการศึกษาแบบในระบบนั้นมักเป็นการจัดเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษาทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ส่วนการจัดการศึกษาแบบนอกระบบและตามอัธยาศัย คือการจัดการศึกษาโดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแต่ละแห่งจะประกอบไปด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) ต่างๆ ซึ่งกระจายอยู่จำนวนมาก และจำนวนนักศึกษาของ กศน. ทั่วประเทศก็มีอยู่จำนวนมากเช่นเดียวกัน

ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่มีความเป็นอิสระโดยมีการจัดการเรียนการสอนในวันหยุดหรือตามแต่ที่กลุ่มผู้เรียนมีความประสงค์จะให้จัดการเรียนการสอน เช่น การจัดการเรียนการสอนให้กับกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม อาจจัดการเรียนการสอนในช่วงเย็นหลังเลิกงาน เป็นต้น และด้วยการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการและวิชาชีพเป็นส่วนใหญ่ตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งมีการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพระยะสั้นซึ่งจัดให้กับกลุ่มคนในชุมชนนั้นๆ ด้วย ทำให้ กศน. มีเครือข่ายผู้เรียนอยู่มากมาย โดยการจัดการเรียนการสอนของ กศน. นั้น แบ่งออกเป็น 3 ช่วงชั้น คือ 1) การเรียนในระดับประถม 2) มัธยมศึกษาตอนต้น และ 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแต่ละช่วงชั้นนั้นหากเป็นการเรียนการสอนแบบในระบบในแต่ละช่วงชั้นนั้นจะมีกำหนด 3 ปี แต่การจัดการเรียนการสอนของ กศน. นั้น มีกำหนดช่วงชั้นละ 2 ปีเท่านั้น ดังนี้ ทำให้เกิดความสงสัยว่ากลุ่มผู้เรียนของ กศน. มีคุณภาพชีวิตเป็นเช่นใดเมื่อได้เข้ามาเป็นนักศึกษาของ กศน. และใครคือกลุ่มเป้าหมายของการเป็นนักศึกษา กศน. จึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้

ในการเรียนการสอนในระบบปกตินั้น มีการกำหนดคุณสมบัติและเกณฑ์ทางด้านอายุไว้เป็นสำคัญสำหรับนักเรียนที่จะเข้าเรียน ในรายที่มีปัญหา เช่น ครอบครัวขาดสภาพคล่องทางการเงินไม่สามารถเรียนต่อได้ ตัวนักเรียนต้องออกจากการศึกษากลางคัน เมื่ออายุเกินเกณฑ์ก็ไม่สามารถกลับเข้าเรียนในระบบดั้งเดิมได้ ทำให้กลุ่มเยาวชนเหล่านี้ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ ฉะนั้นอาชีพ หน้าที่การงานและการหารายได้ก็ไม่สามารถเทียบได้กับคนรุ่นราวคราวเดียวกันที่จบตามเกณฑ์และมีการศึกษาที่สูงกว่ามัธยมปลาย อีกทั้งยังมีทางเลือกด้านอาชีพมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย

กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสมัครเข้าเป็นนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) นั้น คุณสมบัติคือต้องเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จึงเป็นช่องทางและทางเลือกผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาให้สามารถเข้ามาศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้ และยังสามารถนำวุฒิการศึกษาที่ได้ไปสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายได้อีกด้วย ทำให้นักศึกษากลุ่มนี้มีโอกาสในสังคมมากยิ่งขึ้น

ฉะนั้น การเรียนจึงรู้ไม่ได้ถูกจำกัดแค่ห้องเรียนหรือภายในตำราเรียนแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่และทุกสถานที่ การศึกษาก็เช่นเดียวกัน ไม่ได้ถูกจำกัดด้วยอายุหรือ

ฐานะทางสังคม แต่การศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและแม้ไม่ได้มีเงินทองมากมายก็สามารถเข้ารับการศึกษาได้ ไม่เว้นแม้แต่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาที่ครั้งหนึ่งอาจไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาแต่อย่างใด สถานศึกษาอีกประเภทหนึ่งที่ยังเปิดกว้างและให้โอกาสกับผู้ที่มิใช่ไฟหาความรู้โดยไม่เลือกเพศอายุชั้นวรรณะ ให้มีโอกาที่จะพัฒนาตนเองให้สามารถก้าวขึ้นมายืนทัดเทียมคนอื่นในสังคมได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเกิดความสงสัยว่า การดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ที่มีอยู่ทั่วประเทศ กระจายตัวอยู่ในทุกจังหวัด ทุกอำเภอ และทุกตำบล สามารถผลิตบัณฑิตและสร้างโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งยังสามารถยกระดับฐานะทางสังคมของผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาให้สามารถเป็นที่ยอมรับทางสังคมได้ในแต่ละปี โดยมีผู้ที่คาดว่าจะจบการศึกษา ราว 200,000 คน (สำนักข่าวไทย, <http://www.mcot.net/site/content?id=5129a7c1150ba0c2520000bc#.Vv-U2PI97IU>, 2 ธันวาคม 2558)

จากรายงานผลการสำรวจการอ่านออกเขียนได้ของประชากรไทย ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ได้ดำเนินการสำรวจการรู้หนังสือและความต้องการทางการศึกษาของประชากรไทยในกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีประมาณ 37.7 ล้านคนเศษ แบ่งเป็นกลุ่ม 15-59 ปี 34.6 ล้านคนเศษ และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป 3 ล้านเศษ จากข้อมูล ณ 25 กุมภาพันธ์ 2557 พบว่า ได้สำรวจไปแล้ว 6.9 ล้านคน คิดเป็น 18% จาก 37.7 ล้านคน พบว่าในจำนวนนี้มีผู้ไม่รู้หนังสือถึง 2.7 ล้านคนเศษ แบ่งเป็น กลุ่มอายุ 15-59 ปี สำรวจแล้ว 5.6 ล้านคนเศษ คิดเป็น 16% มีผู้ไม่รู้หนังสืออย่างแท้จริง 3.2 แสนคน รู้ระดับ 1 จำนวน 1 ล้านคนเศษ รู้ระดับ 2 จำนวน 1.1 ล้านคนเศษ รวมไม่รู้หนังสือ 2.5 ล้านคนเศษ กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป สำรวจแล้ว 1.2 ล้านคนเศษ คิดเป็น 46% มีผู้ไม่รู้หนังสืออย่างแท้จริง 2.6 แสนคนเศษ ทั้งนี้ตนได้ตั้งข้อสังเกตว่าตัวเลขผู้ไม่รู้หนังสือควรนับเฉพาะกลุ่มผู้ที่ไม่รู้หนังสืออย่างแท้จริงแต่กลุ่มที่รู้หนังสือระดับ 2 ต้องถือว่าเป็นกลุ่มที่รู้หนังสือ ดังนั้นจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือน่าจะอยู่ที่ 5.8 แสนคน ไม่ใช่ 2.7 ล้านคน จึงควรไปปรับในส่วนนี้อีกครั้ง (สุทธิศรี วงษ์สมาน, <http://www.dailynews.co.th/education/221023>, 2 ธันวาคม 2558)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า ประชาชนชาวไทยยังประสบปัญหาด้านความรู้หนังสืออยู่เป็นจำนวนมาก โดยยังมีผู้ไม่รู้หนังสืออีกเป็นจำนวนไม่น้อย ในแต่ละปีมีผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาได้มาสมัครเรียนกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอต่างๆ ที่มีอยู่ทั่วประเทศ จากรายงานการลงทะเบียนเรียนของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสงสัยถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องเข้ารับการศึกษาว่าเหตุใดจึงพลาดโอกาสทางการศึกษา คุณภาพชีวิตหลังจากที่ได้เข้ารับการศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานแล้วนั้น มีคุณภาพชีวิตเป็นเช่นไร จึงเป็นที่มาของการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ ว่าบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาอย่างไร ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการ

ดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานเป็นอย่างไร และบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน สอดคล้องกับพันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ข้อ 2 พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิตมีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง และประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ในปี 2559 อย่างไร พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา เป็นต้น

1.2 คำถามวิจัย (Research Questions)

บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาอย่างไร ?

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา

1.4 ขอบเขตของการวิจัย (Scope of the Study)

การศึกษารอบด้านของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา ศึกษากรณี ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมผู้วิจัยได้วางขอบเขตของการค้นคว้าไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาสาเหตุที่ทำให้ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาตัดสินใจที่จะเข้ามาศึกษากับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน โดยเป็นการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาก่อนเข้ารับการศึกษาและหลังจากที่จบการศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแล้วมีความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด เพื่อให้ทราบว่าการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

อำเภอสามพราน ว่ามีความสัมพันธ์ต่อความเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาอย่างไร

2. **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 ถึง ปีการศึกษา 2558

3. **ขอบเขตด้านประชากร** ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาที่เข้ารับการศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งคุณภาพ จำนวน 11 ราย และเชิงปริมาณ จำนวน 297 ราย

1.5 สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

บทบาทของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ทำให้ผู้พลัดโอกาสทางการศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา
2. ได้ทราบถึงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา
3. ได้ทราบถึงข้อเสนอแนะแนวทางการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ (Variable Definition)

ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายความว่า ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม หรือเรียกย่อๆ ว่า กศน.

กศน. สามพราน หมายความว่า กศน. ตำบล จำนวน 16 ตำบล ประกอบด้วย

1. กศน. ตำบลคลองใหม่
2. กศน. ตำบลบางช้าง
3. กศน. ตำบลตลาดจินดา
4. กศน. ตำบลบ้านใหม่

5. กศน. ตำบลไร่จิง
6. กศน. ตำบลท่าตลาด
7. กศน. ตำบลสามพราน
8. กศน. ตำบลบางกระทึก
9. กศน. ตำบลกระทุ่มล้ม
10. กศน. ตำบลบางเตย
11. กศน. ตำบลอ้อมใหญ่
12. กศน. ตำบลท่าข้าม
13. กศน. ตำบลคลองจินดา
14. กศน. ตำบลหอมเกร็ด
15. กศน. ตำบลยายหา
16. กศน. ตำบลทรงคนอง

บทบาท ของ กศน. หมายความว่าถึง เฉพาะด้านแต่ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาด โอกาสทางการศึกษา ที่ต้องนำมาศึกษามีอยู่ 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. การส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. การเป็นแห่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
3. การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ

ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา หมายถึง ผู้ที่บางช่วงเวลาของชีวิตในระหว่างการศึกษามีต้องสะดุดหยุดลงกลางคัน ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาต่อไปได้ และไม่สามารถเข้าศึกษาให้ทันตามเกณฑ์ที่รัฐกำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ข้อ 2 คือพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิตมีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง อาจแบ่งเป็นข้อดังนี้

1. ด้านการมีคุณธรรม
2. ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. ด้านทักษะอาชีพ
4. ด้านการดำรงชีวิต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาวิจัย เน้นการศึกษา เรื่อง บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความหมายของบทบาท

2.1.2 บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

2.2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

2.2.2 แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

2.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.3.1 ความเป็นมาของสถานศึกษา

2.3.2 งานการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 กรอบแนวคิด

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความหมายของบทบาท

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, หน้า 648-649) ได้ให้นิยามคำว่า บทบาท หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู

นอกจากนี้คำว่าบทบาท ยังหมายถึง การทำหน้าที่หรือพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสถานภาพของตนดังนั้นเมื่อทุกคนมีสถานภาพแตกต่างกัน ก็จะต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองให้สอดคล้องกับสถานภาพในขณะนั้นด้วยนอกจากตัวเราจะเป็นสมาชิกของครอบครัวและโรงเรียนแล้วเรายังมีสถานภาพเป็นสมาชิกของชุมชนที่เราอาศัยอยู่ด้วย เราจึงมีบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ซึ่งเราสามารถปฏิบัติได้ดังนี้บทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน (เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ, http://www.trueplookpanya.com/new/cms_detail/knowledge/2051-00/, 2 ธันวาคม 2558)

ทฤษฎีบทบาท เป็นทฤษฎีย่อยของทฤษฎีการกระทำความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Theory) โดยกล่าวถึง ลักษณะของสังคมมนุษย์และลักษณะของปัจเจกบุคคล แล้วชี้ให้เห็นว่าแล้วชี้ให้เห็นว่า ตัวเชื่อมระหว่างมนุษย์กับสังคมนั้นก็คือ บทบาท สังคมมนุษย์คือ โรงละคร มนุษย์แต่ละคนคือตัวแสดงที่มีบทบาทชัดเจนสำหรับแสดง มีบทละครเป็นตัวกำกับ มนุษย์แต่ละคนมีตำแหน่งต่างๆ ชัดเจนที่ต้องดำรง มีบรรทัดฐานสังคมควบคุมพฤติกรรม ตัวละครต้องเชื่อฟังผู้กำกับ มนุษย์ทุกคนก็เชื่อฟังผู้มีอำนาจบางคนในสังคม ตัวละครแสดงเรื่องราวกับเพื่อนนักแสดง มนุษย์ทุกคนก็ปรับตัวให้เข้ากับผู้ชม ต้องสวมบทบาทผู้ชมประเภทต่างๆ (Generalized others) และประการสุดท้าย ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญของตนช่วยในการแสดง อาศัยศักยภาพของตนและทักษะในการแสดงบทบาทเข้าช่วยเป็นสไตลัสของตนในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น (สัญญาสัญญาวิวัฒน์, 2543, หน้า 133-134)

เคลย์ตัน แอลเดอร์เฟอร์ (Claton Elderfer) แห่งมหาวิทยาลัยเยล ได้รับปรับปรุงลำดับความต้องการตามแนวคิดของมาสโลว์เสียใหม่ เหลือความต้องการเพียงสามระดับ คือ

1. ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) คือความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัยในชีวิต เปรียบได้กับความต้องการระดับต่อของมาสโลว์ย่อโดย E

2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) คือความต้องการต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งในที่ทำงานและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ตรงกับความต้องการทางสังคมตามแนวคิดของมาสโลว์ย่อโดย R

3. ความต้องการเจริญเติบโต (Growth Needs) คือความต้องการภายใน เพื่อการพัฒนาตัวเองเพื่อความเจริญเติบโต พัฒนาและใช้ความสามารถของตัวเองได้เต็มที่ แสวงหาโอกาสในการเอาชนะความท้าทายใหม่ๆ เปรียบได้กับความต้องการชื่อเสียงและการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิตตามแนวคิดของมาสโลว์ย่อโดย G (ทีปิก โจปรา, 2551, หน้า 15)

ความคิดเห็นของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543, หน้า 131) กล่าวว่า บทบาท คือ ส่วนหนึ่งที่เป็นพลวัตของสถานภาพ บุคคลจะได้รับมอบหมายให้ดำรงสถานภาพ โดยมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอื่น เมื่อเขาใช้สิทธิและหน้าที่อันเป็นส่วนต่างๆ ของสถานภาพ ก็แปลว่าเขาได้แสดงบทบาท

Cohen, Bruce J. (1979, pp. 35-36) ได้ให้ความหมายของคำว่า “บทบาท” ไว้ว่า หมายถึงพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่น สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องปฏิบัติตามและยังให้คำอธิบายเรื่องความหมายซึ่งสรุปได้ว่า เป็นบทบาทที่ถูกกำหนด (Prescribed Role) ถึงแม้ว่าบุคคลบางบุคคลจะไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่คาดหวังโดยผู้อื่น แต่เราก็ยังคงยอมรับว่าบุคคลจะต้องปฏิบัติไปตามหน้าที่ที่สังคมกำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น อาจมีสาเหตุมาจาก

1. บุคคลขาดความเข้าใจในส่วนร่วมของบทบาทที่ต้องการ

2. บุคคลไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด
  3. บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- Broom & Selnick (1977, pp. 34-35) ได้อธิบายคำว่าบทบาทไว้ดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทในอุดมคติ (Socially Prescribed or Ideal Role) เป็นบทบาทตามอุดมคติที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง

2. บทบาทที่ควรกระทำ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่า ควรจะกระทำหน้าที่ของตำแหน่ง โดยอาจจะไม่ตรงกับบทบาทในอุดมคติทุกประการ และอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

3. บทบาทที่กระทำจริง (Performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำไปจริง ตามความเชื่อความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ทัศนยา บุญทอง (อ้างถึงใน บุญสม พิมพ์หนู, 2540, หน้า 26) ได้ให้แนวคิดในเรื่องมโนทัศน์ของทฤษฎีบทบาทว่า บทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ได้ถูกคาดหวังจากสังคมรอบด้าน เช่น จากผู้อยู่ในตำแหน่งอื่นๆ รอบตัว (ผู้ร่วมงาน) รวมทั้งตัวเราเองด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากกระบวนการซึ่งเรียกว่า “กระบวนการทางสังคม (Socialization) ถ้าความคาดหวังจากทุกฝ่ายไม่ตรงกันและผู้ดำรงตำแหน่งอยู่ในบทบาทไม่สามารถปรับให้มีความพอดีจะเกิดปัญหาต่อด้านความขัดแย้งในบทบาทหรือความล้มเหลวในบทบาทได้ และผลที่ตามมาคือความล้มเหลวของงาน ดังนั้นการแสดงบทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่ที่จะเป็นไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างและที่สำคัญ ได้แก่

1. ความเข้าใจในบทบาทที่ตนต้องแสดง หรือปฏิบัติ
2. ประสบการณ์ของผู้ที่แสดงบทบาท
3. บุคลิกภาพของผู้ที่แสดงบทบาทนั้น

จิตทยา สุวรรณะชญ (2530, หน้า 4) บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกำหนดโดยฐานะตำแหน่งและเปรียบเทียบ “บทบาท” และ “ตำแหน่ง” เป็นเสมือนเหรียญที่มีสองด้าน กล่าวคือ ด้านหนึ่งเป็น “ตำแหน่ง” คือ เป็นผลรวมของสิทธิหน้าที่ แต่อีกด้านหนึ่งเป็น “บทบาท” คือ เป็นพฤติกรรมตามสิทธิและหน้าที่ และยังได้แบ่งบทบาท เป็นดังนี้

1. บทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) หรือบทบาทที่ผู้บริหาร
2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม จะต้องปฏิบัติจริงและยังได้กล่าวไว้ว่า “บทบาทที่ปฏิบัติจริง” นี้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากบทบาทตามอุดมคติ

สุชา จันทรเอม และสุรางค์ จันทรเอม (2520, หน้า 46) ได้อธิบายความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาทนั้นมีความหมายใกล้เคียงกับสถานสภาพมาก บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคล สถานภาพต่างๆ พึงกระทำนั้นคือ เมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ในสถานภาพใดอย่างใดแล้ว บุคคลในสถานภาพนั้นๆ

จะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

ชนินทร ศรีทอง (2551, หน้า 45) สรุปความหมายของ บทบาทไว้ว่า บทบาทที่เป็นจริง หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงหรือพฤติกรรมที่บุคคลนั้น หรือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น ได้กระทำจริง และบทบาทที่คาดหวัง หมายถึง ความปรารถนาความต้องการของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือสังคมให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือผู้ที่ดำรงตำแหน่ง แสดงพฤติกรรม หรือปฏิบัติตามที่ตน หรือสังคมต้องการ

วุฒิ สุวรรณรังสี (2541, หน้า 20) อธิบายความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาตามหน้าที่หรือตามตำแหน่งที่มีอยู่ให้เป็นที่รู้เห็นของบุคคลอื่น

จริยา แก้วสะอาด (2547, หน้า 60) ได้สรุปความหมายคำว่าบทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังการกระทำของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งหรือมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามสถานภาพหรือความรับผิดชอบ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บทบาท หมายความว่า สิ่งที่ถูกกำหนดหรือมอบหมาย และคาดหวังให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง เป็นหรือกระทำ โดยได้มีการกำหนดภารกิจ หน้าที่ ความรับผิดชอบให้กระทำไว้แล้ว หรือการให้อำนาจบุคคลในขณะดำรงตำแหน่งหรือมีการฐานะใดฐานะหนึ่ง ฉะนั้น บทบาทจึงมีลักษณะเป็นรูปธรรมที่สามารถตรวจสอบได้ เช่น จากการประเมินของบุคคลภายในองค์กรทั้งภายในและภายนอก หรือองค์กรที่เป็นผู้กำหนดบทบาทเอง เป็นต้น

2.1.2 บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

ความเป็นมา

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ได้ให้ความสำคัญเรื่องการศึกษา และการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนของสังคมในการบริหารจัดการเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ ให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” (อัญชลี ธรรมะวิสิกุล, <http://panchalee.wordpress.com/2010/12/23/nfe-tumbon/>, 2 ธันวาคม 2558)

กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้ง กศน. ตำบล ขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับประชาชนเพื่อประชาชนได้ใช้ในการแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้

ความหมาย

กศน. ตำบล หมายถึง หน่วยงานกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในระดับตำบล/แขวง

หลักการ

หลักการทำงาน กศน. ตำบล ยึดชุมชนเป็นฐานในการทำงานและการเรียนรู้ โดยใช้ต้นทุนของชุมชน เช่น อาคาร สถานที่ แหล่งวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี มีการประสานเครือข่ายในชุมชนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในชุมชน/สังคม เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินการจัดกิจกรรม กศน. ตำบล ทั้งในฐานะผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา นุรณาการกระบวนการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนและชุมชน มีคณะกรรมการ กศน. ตำบล ที่เป็นคนในชุมชนให้การส่งเสริมสนับสนุน ติดตามดูแลและร่วมประเมินผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล

วัตถุประสงค์

กศน. ตำบล จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
- 2) เพื่อสร้างและขยายภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน
- 3) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่าย
- 4) เพื่อประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงานจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชน

การดำเนินงาน กศน.ตำบล

1. การบริหารจัดการ มีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ด้านอาคารสถานที่ ปรับปรุงอาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกให้มีความพร้อมในการให้บริการให้มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย เหมาะสมและมีบรรยากาศเอื้อต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2) ด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ จัดหาวัสดุ และครุภัณฑ์พื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพียงพอกับความต้องการ เช่น คอมพิวเตอร์สำหรับบริการสืบค้นข้อมูล โปรเจกเตอร์ เครื่องเล่นดีวีดี อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม วิทยุ ฯลฯ และดูแล บำรุงรักษาวัสดุ และครุภัณฑ์ ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน
- 3) จัดหาสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ ทั้งสื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 4) ด้านบุคลากร

หัวหน้า กศน. ตำบล ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน และประสานการทำงานกับครู urch. ชุมชนและภาคีเครือข่าย ปฏิบัติหน้าที่ประจำ ในพื้นที่ กศน. ตำบล ที่รับผิดชอบ ได้รับการอบรมพัฒนา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามแผนที่อำเภอหรือจังหวัด กำหนด

ครู กศน. จัดกิจกรรม กศน. ในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่รับผิดชอบ ประสานการทำงานร่วมกับ หัวหน้า กศน. ตำบล ชุมชนและภาคีเครือข่าย

คณะกรรมการ กศน. ตำบล ดำเนินการสรรหา คณะกรรมการ กศน. ตำบล ตามหลักเกณฑ์ ที่สำนักงาน กศน. กำหนด สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการ กศน. ตำบล เกี่ยวกับการ ดำเนินงาน กศน. ตำบล เสริมสร้างแรงจูงใจและความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กศน. ตำบลทำหน้าทีเป็นเลขานุการ ในการจัดประชุมคณะกรรมการ กศน. ตำบล

อาสาสมัคร กศน. ตำบล ดำเนินการสรรหาและ เสริมสร้างแรงจูงใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม กศน. ตำบล

อาสาสมัคร กศน. ตำบล ดำเนินการสรรหาและเสริมสร้างแรงจูงใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม กศน. ตำบล

ภาคีเครือข่าย แสวงหา รวบรวมและจัดทำทำเนียบภาคีเครือข่ายในระดับตำบล สร้างความ เข้าใจให้แก่ภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน กศน.ตำบล เสริมสร้างแรงจูงใจและความพร้อมใน การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กศน.ตำบล

2. กิจกรรมหลักของ กศน. ตำบล

1) ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน (Information Center)

1.1) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศระดับชุมชน ให้ครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัย โดยใช้แบบเก็บข้อมูลของสำนักงาน กศน. จัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ประมวลผลเป็นราย ตำบล จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ และนำมาใช้ในการบริหารจัดการกิจกรรม

1.2) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ กศน. ตำบล และแผนปฏิบัติการประจำปี นำเสนอแผน ต่อคณะกรรมการ กศน. ตำบล และภาคีเครือข่าย และเสนอแผนให้ กศน. อำเภอ/เขตพิจารณา อนุมัติ

1.3) เสนอความรู้ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศของชุมชนให้ถูกต้องและทันสมัยโดยเสนอ ข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การตลาดชุมชน สินค้าชุมชน ฯลฯ จัดทำข้อมูลสารสนเทศเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ เช่น เอกสาร แผนภูมิ แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ เป็นต้น

2) ศูนย์สร้างโอกาสการเรียนรู้ (Opportunity Center)

2.1) ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย โดยประสานงาน/วางแผนร่วมกับภาคี เครือข่ายในชุมชน เช่นคณะกรรมการชุมชน อบต. พัฒนาที่ดิน สถานีอนามัย พัฒนาการตำบล สหกรณ์ ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน อสม. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน วัด มัสยิด โรงเรียน ฯลฯ

เพื่อจัดกิจกรรมบริการชุมชน รวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ของภาคีเครือข่าย ในการจัดการเรียนรู้

2.2) เชื่อมโยงรูปแบบการให้บริการของหน่วยงานภาคีเครือข่าย กับ กศน. ตำบล โดยส่งเสริมและหรือจัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix It Center) (สอศ.) ชมรมคຸ້ມครองผู้บริโภค (สคบ.) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (กระทรวงไอซีที) มุมวิทยาศาสตร์ เพื่อชีวิต (สสวท.) บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ธนาคารเคลื่อนที่ การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเคลื่อนที่ ฯลฯ พัฒนารูปแบบกิจกรรมให้หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในชุมชนเพื่อสร้างโอกาส การเรียนรู้ให้กับประชาชน

2.3) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารโดยจัดทำเว็บไซต์ กศน. ตำบล ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการติดต่อกับผู้เรียน/ผู้รับบริการ สืบค้น รวบรวมและการเผยแพร่ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่นๆ

3) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Learning Center)

3.1) ออกแบบกิจกรรม/โปรแกรมการศึกษา ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายโดย กศน. ตำบล และ กศน. อำเภอ ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายในการออกแบบกิจกรรม/โปรแกรมหรือโครงการ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมายและชุมชน กิจกรรม/โปรแกรม หรือโครงการควรมีลักษณะที่บูรณาการระหว่างวิถีชีวิตการทำงานและการเรียนรู้

3.2) จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ประชาชน กลุ่มเป้าหมายในชุมชน

3.2.1) ส่งเสริมการรู้หนังสือ โดยจัดทำแผนการแก้ปัญหาผู้ไม่รู้หนังสือสำหรับ กลุ่มเป้าหมายในตำบลอย่างชัดเจน จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือ ในกลุ่มเป้าหมายอายุ 15-59 ปี เป็นลำดับแรก

3.2.2) การศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำแผนยกระดับการจัดการ การศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจำแนกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น ผู้เรียนที่ออก กลางคัน เด็กเร่ร่อน

3.2.3) การศึกษาต่อเนื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ จะต้องให้ความสำคัญและ ดำเนินการ จัดการศึกษาต่อเนื่องประเภทการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นลำดับแรก โดย จัดทำแผน จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ/หลักสูตรอาชีพระยะสั้น ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและ ชุมชน โดยเน้นการเพิ่มทักษะทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และอาชีพใหม่ที่สอดคล้องกับสภาวะการณ์ ปัจจุบัน

การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นของผู้เรียนและชุมชน เช่น การป้องกันสาธารณภัย สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คุณธรรมจริยธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน จัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนในรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรูปแบบอื่นๆที่เหมาะสม เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย จัดกระบวนการเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองดีของชุมชน สังคม ของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความปรองดอง สอดคล้อง เศรษฐกิจชุมชน และการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ จัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้หลักสูตรบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.4) การศึกษาตามอัธยาศัยการส่งเสริมการอ่านโดย จัดทำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในรูปแบบต่างๆ เช่น ครอบครัวยุติธรรมการอ่าน มุมส่งเสริมการอ่านในชุมชน กศน. ตำบลเคลื่อนที่ อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน กระเป๋าความรู้สู่ชุมชน หีบหนังสือสู่หมู่บ้าน จุดบริการการอ่านชุมชน มุมอ่านหนังสือที่ท่ารถ ร้านเสริมสวย ร้านตัดผม สถานีอนามัย เป็นต้น

จัดบริการสื่อ โดยจัดบริการสื่อประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมและหลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ (นสพ.) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสาริต สื่อทดลอง วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เป็นต้น บริการ Student Channel เพื่อเสริมศักยภาพให้กับโรงเรียนดีประจำตำบล บริการการศึกษาทางไกล (ETV) ให้กับนักศึกษา กศน. และประชาชนทั่วไป

4) ศูนย์ชุมชน (Community Center)

จัดและส่งเสริมให้ กศน. ตำบล เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชนเช่น เวทีชาวบ้าน สภากาแฟ สถานที่พบปะเสวนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลาดนัดอาชีพ กิจกรรมศาสนา วัฒนธรรม เวทีประชาธิปไตย กีฬา ฯลฯ โดยครู กศน. ตำบลเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล ตลอดจนภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งอาสาสมัคร ในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัคร กศน. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ เยาวชน ผู้นำท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรม เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ (อัญชลี ธรรมะวิชิกุล, <http://panchalee.wordpress.com/2010/12/23/nfe-tumbon/>, 2 ธันวาคม 2558)

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชน มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของชุมชนเห็นความสำคัญ และเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม กศน. ตำบล และจัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น
- 2) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนางาน กศน. ตำบล อย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล

3) เสริมสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ ภายในตำบล และระหว่างตำบล เช่น แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนดีประจำตำบลศูนย์ ICT ตำบล เป็นต้น

4. การนิเทศ ติดตามและรายงานผล

1) การนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี โดยจัดทำแผนการนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมในพื้นที่ ประสานภาคีเครือข่ายร่วมนิเทศ ติดตามผล จัดให้มีประชานิเทศ กิจกรรมในพื้นที่

2) การรายงานผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี โดยจัดทำปฏิทินการรายงาน ผลการจัดกิจกรรมจัดเก็บข้อมูลและรวบรวมผลการจัดกิจกรรม จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. ตำบล

บทบาทหน้าที่

กศน. ตำบล มีบทบาทสำคัญในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน โดยมีหัวหน้า กศน. ตำบล เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน กศน. ตำบล ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของหัวหน้า กศน. ตำบล

1) การวางแผนจัดทำฐานข้อมูลชุมชน จัดทำแผนพัฒนา กศน. ตำบล และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

2) การจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจัดและส่งเสริม การศึกษานอกระบบ ได้แก่ การส่งเสริมการรู้หนังสือการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่อง จัดและส่งเสริมการศึกษตามอัธยาศัย ได้แก่ ส่งเสริมการอ่าน จัดและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ บริการข่าวสารข้อมูล และสื่อที่หลากหลาย จัดและส่งเสริมกิจกรรมห้องสมุดประชาชนตำบล ห้องสมุดชุมชนมุมหนังสือบ้านกิจกรรมห้องสมุดประชาชนตำบล ห้องสมุดชุมชน มุมหนังสือบ้าน

3) บริการการเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย

- ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) ร่วมกับ (สอศ.)
- ชมรมคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกับ (สคบ.)
- ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ร่วมกับ (กระทรวงไอซีที)
- มุมวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตร่วมกับ (สสวท.)
- หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ร่วมกับโรงพยาบาล สถานีอนามัย
- ธนาคารเคลื่อนที่
- การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ร่วมกับกรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
- อำเภอเคลื่อนที่ ร่วมกับอำเภอ

4) สร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน โดยการประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชนผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นอาสาสมัคร กศน. อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

5) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แผนงาน โครงการ กิจกรรมและผลการดำเนินงานของ กศน. ตำบล ในรูปแบบต่างๆ

6) รายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบรายงานและระยะเวลาที่กำหนด และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของ กศน. ตำบล

2. บทบาทหน้าที่ของ กศน. อำเภอ/เขต ที่มีต่อ กศน. ตำบล

- 1) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายจุดเน้นของ สำนักงาน กศน.
- 2) สนับสนุนงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปี ของ กศน. ตำบล
- 3) จัดซื้อ จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการให้บริการ
- 4) พัฒนาหัวหน้า กศน. ตำบล อาสาสมัคร กศน. ตำบล และคณะกรรมการ กศน. ตำบล
- 5) ประสานภาคีเครือข่ายเข้าร่วมจัดกิจกรรมระดับตำบล
- 6) ร่วมกับกศน. ตำบล จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 7) จัดและพัฒนาระบบงานธุรการของ กศน. ตำบล
- 8) นิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล
- 9) สรุป วิเคราะห์ ผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล ในระดับอำเภอ รายงานสำนักงาน กศน.
- 10) เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ในรูปแบบต่างๆ

3. บทบาทหน้าที่ของ สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. ที่มีต่อ กศน. ตำบล

- 1) ชี้แจงนโยบายจุดเน้นการดำเนินงาน
- 2) สนับสนุนงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปี ของ กศน. ตำบล
- 3) พัฒนาหัวหน้า กศน. ตำบล อาสาสมัคร กศน. ตำบล และคณะกรรมการ กศน. ตำบล
- 4) ประสานภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดเข้าร่วมจัดกิจกรรมระดับตำบล
- 5) จัดและพัฒนาระบบงานธุรการของ กศน. ตำบล
- 6) กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน กศน. ตำบล
- 7) เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ในรูปแบบต่างๆ

4. บทบาทหน้าที่ของ สถาบัน กศน. ภาค ที่มีต่อ กศน. ตำบล

- 1) สนับสนุนสื่อการเรียนรู้
- 2) ร่วมพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษานอกระบบ
- 3) จัดเวทีแสดงผลงานทางวิชาการระดับภาค
- 4) ร่วมพัฒนาครู กศน. ตำบล

5) วิจัยเพื่อการพัฒนาการดำเนินงาน กศน. ตำบล

(อัญชลี ธรรมะวิสิกุล, <http://panchalee.wordpress.com/2010/12/23/nfe-tumbon/>, 2 ธันวาคม 2558)

การจัดตั้ง กศน. ตำบล เป็นหนึ่งในนโยบายหลักของการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นจริงในชุมชน หากสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็จะได้รับการแก้ไข โดยองค์ความรู้และพลังปัญญาที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของชุมชน จึงขอให้ขับเคลื่อน กศน. ตำบล ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ราคาถูก ตามแนวทางดังนี้

1. เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้ กศน. ตำบลเป็นกลไกในการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน โดยจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขณะนี้ กศน. ได้มีการพัฒนาในเชิงโครงสร้าง และกฎหมายที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต แต่หากขาดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่จะไปจัดกิจกรรม ก็ไม่สามารถที่จะบรรลุเป้าหมายได้

2. เป็นศูนย์ส่งเสริมการใช้ ICT ในการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยน โดยบริการองค์ความรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ กศน. ต้องเตรียมงบประมาณและจัดสร้างคอมพิวเตอร์ใน กศน. ตำบลอย่างทั่วถึง ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการจะจัดเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงไปให้ การส่งเสริม ICT เป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของประชาชน และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

3. เป็นศูนย์ส่งเสริมการอ่าน สนับสนุนให้การอ่านเป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่เป็นทักษะชีวิตของประชาชน กศน. ตำบลต้องสร้างอาสาสมัครการอ่านในชุมชน เพื่อให้การอ่านเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่แท้จริง โดยการจัดหนังสือที่ดีใน กศน. ตำบล และแลกเปลี่ยนหมุนเวียนหนังสือ ไปยังครอบครัวและภาคีเครือข่าย จัดให้มีมุมหนังสือที่ส่วนราชการต่างๆ เช่น ในโรงพยาบาล รวมทั้งรถโดยสารประจำทาง ฯลฯ กศน. ตำบลจะเป็นแหล่งค้นหาหนังสือ และราคาเป็นธรรมให้ประชาชน

4. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาชีพ กศน. ตำบล เป็นแหล่งพัฒนาการเรียนรู้ด้านอาชีพทักษะชีวิตที่จำเป็นในการดำรงชีพ ส่งเสริมภูมิปัญญา เศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาความเป็นพลเมือง ให้เป็นคนเคารพกติกา เคารพผู้อื่น และภาคภูมิใจในความเป็นไทย ทั้งยังเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาของประชาชนในชุมชน ให้เข้าใจรากฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

5. ให้ประสานสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) เพื่อช่วยขับเคลื่อนการสร้างภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน อาสาสมัครการอ่าน และความร่วมมือของโรงเรียนดีประจำตำบลกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามแนวทางการบริหารจัดการแบบใหม่ ในการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาและท้องถิ่น โดยให้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อดูแลการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาใน แนวนราบ (ชินวรณ์ บุญเกียรติ, <http://education.kapook.com/view13065.html>, 19 พฤษภาคม 2558)

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับบทบาทหน้าที่ของครู กศน. ตำบล ไว้ดังนี้

1. ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของทุกกระทรวง ทบวง กรม และองค์กรชุมชนในพื้นที่เพื่อร่วมกันวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนให้ครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายและเกิดผลงานที่ชัดเจน

2. ประสานงานกับหน่วยงานที่สำนักงาน กศน. สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. และ กศน. อำเภอ/เขต ที่ได้จัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการจัดบริการและกิจกรรมร่วมกัน

3. จัดทำฐานข้อมูลชุมชน โดยมีนักศึกษา 1 ห้องเรียน จำนวน 60 คน และไม่เกิน 66 คน ทุกภาคเรียน

4. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จัดการศึกษาเพื่อพัฒนา สังคมและชุมชน และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาพัฒนาชุมชน

5. จัดและพัฒนา กศน. ตำบล ให้เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน ศูนย์สร้าง โอกาสทางการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และศูนย์ข้อมูลชุมชน

6. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน เป็นสถานศึกษาใน ราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม มีบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ดังต่อไปนี้

1. จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย

3. ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

4. จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริในพื้นที่

5. จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ

7. ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

8. กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

9. พัฒนาคู่มือ และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

10. ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย

11. ดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

12. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

คงจะเห็นได้ว่า กศน. มีบทบาทในหลายด้าน แต่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา ที่ต้องนำมาศึกษามีอยู่ 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. การส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. การเป็นแห่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
3. การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

2.2.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต หรือ ย่อในภาษาอังกฤษว่า QOL โดยทั่วไป หมายถึง ภาวะความเป็นอยู่ที่ดี (Well being) ทั้งของตนเอง (ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ) และของสังคม ทั้งนี้ครอบคลุมไปถึง ความปลอดภัย สิทธิ และเสรีภาพ ในทางการแพทย์ คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพร่างกาย และจิตใจที่มั่นคงแข็งแรง มีความพอใจ สุขใจ สุขกาย และมีความสุข (พวงทอง ไกรพิบูลย์, <http://haamor.com/th/คุณภาพชีวิต/>, 1 เมษายน 2559)

Maslow A. H, (1943, pp. 370-396) ได้เสนอทฤษฎี เรียกว่าแรงจูงใจ (Motivation) โดยแบ่งระดับความต้องการออกเป็น 5 ชั้น ประกอบด้วย

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการการตอบสนองขั้นพื้นฐาน ต้องการในสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ชีวิตอยู่รอดได้ เช่น อาหาร น้ำ ยา รักษาโรค ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อุณหภูมิที่เหมาะสม ซึ่งรวมถึงเรื่องการพักผ่อน ออกกำลังกาย และการรักษาพยาบาล
2. ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security Needs) ได้แก่ ความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การมีสุขภาพอนามัยที่ดี
3. ความต้องการด้านสังคม (Social Needs) คือ ความต้องการที่จะมีเพื่อน ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ดูแล ต้องการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ ของสังคม ของสมาคม เป็นต้น
4. ความต้องการที่จะมีสถานะในสังคม (Esteem Needs) ได้แก่ ความต้องการมีชื่อเสียง ความสำเร็จ ความเด่นในสังคม ได้รับการยอมรับในความสามารถ
5. ความต้องการประสบความสำเร็จ (Self-Actualization) หมายถึง การบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามความปรารถนาอย่างเต็มศักยภาพ เป็นความสำเร็จสูงสุดในชีวิตตามแผนที่ได้วางไว้

Mallman (1984) (อ้างถึงในอ่องจิต เมฆะประภาส, 2538, หน้า 10) ได้กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตของบุคคลนั้นเป็นความพึงพอใจที่ได้รับความคาดหวังภายใต้การติดต่อสัมพันธ์กับ

สังคมและสภาพแวดล้อม โดยบุคคลนั้นๆ มีอิสรภาพ เสรีภาพขั้นพื้นฐาน

นิพนธ์ คันทเสรี (2522, หน้า 2) ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต คือระดับสภาพการดำรงชีวิต มนุษย์ตามองค์ประกอบของชีวิต อันได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิดและจิตใจ

ติปปนนท์ เกตุทัต (2525, หน้า 9) ได้กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ชีวิตที่มีความสุข ชีวิตที่สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือสามารถปรับธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตัวเองได้โดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม และไม่เบียดเบียนสังคมหรือผู้อื่น

อัจฉรา นวจินดา และขจีรัตน์ ภิรมย์ธรรมศิริ (2534, หน้า 15) ได้ให้นิยาม คุณภาพชีวิต หมายถึงความพึงพอใจของบุคคลที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ สังคม อย่างเพียงพอก่อให้เกิดการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

ฉลอง แนวพานิช (2530, หน้า 47) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า สภาพความเป็นอยู่ที่ดีในระดับที่สังคมยอมรับ ซึ่งคุณภาพที่ดีย่อมประกอบด้วยความรู้ความสามารถพละนาถียงแข็งแรง มีสุขภาพจิตดี และมีปัจจัยความจำเป็นขั้นพื้นฐานครบถ้วน

หทัย ชิดานนท์ (2540, หน้า 4) ให้ความหมายคุณภาพชีวิต หมายถึง ความเข้าใจปัจเจกบุคคลว่าความต้องการของเขาได้รับการตอบสนองแล้ว และไม่ถูกปฏิเสธ โอกาสต่างๆ ที่เขาจะได้รับความสุขและความพึงพอใจ ไม่ว่าจะด้านสุขภาพกายหรือทางสังคมทางเศรษฐกิจของเขาจะอยู่ในสถานภาพอย่างไร

สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ (2540, หน้า 6) ให้ความหมายคุณภาพชีวิตว่า เป็นระดับการมีชีวิตที่ดี มีความสุข และความพึงพอใจในชีวิตทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคมเป็นการประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านร่างกายจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม ภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละคน

ปราณีต อินทรประสิทธิ์ (2553, หน้า 9) ได้สรุปความหมายของคุณภาพชีวิต หมายความว่า การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีความสุขทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อกาดำรงชีวิตอยู่ของบุคคลในสังคม

จักรพงษ์ เกเย็น (2554, หน้า 7) ได้สรุปความหมายคุณภาพชีวิตไว้ว่า หมายถึง ระดับความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อชีวิตแต่ละด้านของตน ซึ่งประกอบด้วยด้านกาย จิตใจ และสังคม เพื่อให้การดำเนินชีวิตของตนเป็นไปอย่างปกติสุข

2.2.2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

พันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กำหนดไว้ว่า

1) สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมพลังให้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส เป็นธรรม

2) พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

3) พัฒนาฐานการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีคุณภาพบนฐานความรู้ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ปรับโครงสร้างการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

4) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

องค์การยูเนสโก (UNESCO, 1978) (อ้างถึงใน ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา, จรัมพร โห้ถ่ายอง, 2556, หน้า 19) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้ ความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจ มีความสุข ความพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนสำคัญต่อบุคคลนั้นๆ ได้แก่ อาหารสุขภาพอนามัย โภชนาการ การศึกษา สิ่งแวดล้อม รายได้ ที่อยู่อาศัยและทรัพยากร โดยแบ่งประเด็นการศึกษาเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1.1 การศึกษาด้านภาวะวิสัย ซึ่งเป็นการวัดข้อมูลที่สามารถ นับได้หรือวัดได้เช่น ข้อมูลทางประชากรและเศรษฐกิจ และการศึกษา

1.2 การศึกษาด้านอัตวิสัย เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึก และเจตคติในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นการวัดโดยใช้การตอบตามความรู้สึก ความนิยม ความคิดเห็นการตัดสินใจ

2) ความเชื่อต่อสิ่งที่ถามในแบบสอบถาม องค์การยูเนสโก (UNESCO) ยังได้กล่าวว่าพื้นฐานคุณภาพชีวิตของประชากร ดูได้จาก

1.1 รายได้ครอบครัวที่พอเพียงแก่การเลี้ยงชีพ

1.2 การมีงานทำ

1.3 การศึกษาและอัตราการรู้หนังสือของประชาชน

1.4 โอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.5 การมีเอกราชของประเทศโดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาลอื่น

องค์การอนามัยโลก (WHO) (The WHOQOL Group, 1995) (อ้างถึงใน สิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา, จรัมพร โห้ถ่ายอง, 2556, หน้า 19-20) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม และค่านิยม ในเวลานั้นๆ และมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ความคาดหวัง และมาตรฐานที่แต่ละคนกำหนดขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติ ดังนี้

- 1) มิติด้านสุขภาพกาย (Physical)
- 2) มิติด้านสุขภาพจิต (Psychological)
- 3) มิติด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships)
- 4) มิติด้านสภาพแวดล้อม (Environmental)

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2009) (อ้างถึงใน สิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา, จรัมพร โห้ถ่ายอง, 2556, หน้า 20) ได้เริ่มโครงการพัฒนาดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) โดยมีแนวคิดในการวัดคุณภาพชีวิต หรือ ความอยู่ดีมีสุขว่า ไม่ควรเน้นในการให้ความสำคัญในเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว เช่น รายได้หรือผลผลิต เป็นต้น แต่ควรวัดด้วยตัวชี้วัดทางสังคม ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนามนุษย์ที่ควรประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

- 1) การมีชีวิตที่ยืนยาว
- 2) ความรู้
- 3) มาตรฐานความเป็นอยู่

สิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา, จรัมพร โห้ถ่ายอง, (2556, หน้า 12) ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ตาม ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เช่น ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม ที่พักอาศัยความต้องการทางเพศ เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เช่น ความต้องการความมั่นคง ความต้องการความคุ้มครองจากอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นต้น
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เช่น ความต้องการความรัก ความใส่ใจ ความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมการได้รับการยอมรับ เป็นต้น
4. ความต้องการเกียรติยศ (Esteem Needs) เช่น ชื่อเสียงเกียรติยศ ตำแหน่ง อำนาจ การยกย่องสรรเสริญ เป็นต้น
5. ความต้องการให้ความฝันของตนเป็นจริง (Self-Actualization Needs) เช่น ความเจริญรุ่งเรืองในอาชีพการงาน เป็นต้น

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2553, หน้า 5-6) ได้ให้นิยามคุณภาพชีวิต 5 ประการ ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน หมายถึง ความพึงพอใจที่บุคคลมีต่องาน/อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และมีความสุขจากการทำงาานนั้น ความพึงพอใจต่องานครอบคลุมมิติต่างๆ เช่น ความมั่นคงของงาน รายได้จากการทำงาาน ความปลอดภัยในการทำงาาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับงาน ความต้องการที่จะทำงาานนั้นต่อไปเรื่อยๆ เป็นต้น

2. คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว หมายถึง การรับรู้ภาวะความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลในครอบครัว ในลักษณะของการที่บุคคลในครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เช่น มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมกัน การดูแลสมาชิกในครอบครัวที่เจ็บป่วยหรือช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ การช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว การอยู่พร้อมหน้ากันทั้งครอบครัวในโอกาสสำคัญต่างๆ เป็นต้น

3. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด หมายถึง การมีอาการทางด้านร่างกายและจิตใจที่บ่งบอกถึงภาวะสุขภาพทางกาย ได้แก่ การเจ็บป่วยและภาวะความเครียดของจิตใจ คือความวิตกกังวลที่บุคคลรับรู้ขึ้นเนื่องมาจากเหตุการณ์หรือสภาวะการณ์ต่างๆ

4. คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึกทางกายและจิตใจเกี่ยวกับการได้รับผลกระทบจากมลภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณใกล้บ้าน

5. คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน หมายถึง ความพึงพอใจต่อการได้รับบริการที่ดีจากภาครัฐในด้านการศึกษา คมนาคม สาธารณสุข สาธารณูปโภคต่างๆ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งในด้านราคาสินค้าอุปโภค บริโภค และค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคที่เป็นอยู่

สุเนตร นามโคตรศรี (2553, หน้า 4-5) คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง การทำงานภายในองค์การอย่างมีความสุข มีความพึงพอใจในงานที่ได้ปฏิบัติรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมซึ่งก่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน จึงทำให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีคุณภาพในขณะ เดียวกันก็มีความรู้สึกว่าตนมีคุณค่าต่อองค์การ และด้บุคลากรปฏิบัติงานสามารถผสมผสาน การทำงานกับชีวิตส่วนตัว ได้อย่างเหมาะสม ทำให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

สุเนตร นามโคตรศรี (2553, หน้า 14) คำตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม หมายถึง การที่ข้าราชการพนักงานผู้ปฏิบัติงานได้รับรายได้ประจำ คือค่าจ้างเงินเดือน เงินตอบแทนและผลประโยชน์ เกื้อกูลอื่น จากการทำงานอย่างเพียงพอที่จะดำรงชีวิตตามอัตภาพของตนและต้องเป็นธรรมกับงานที่ปฏิบัติสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานควรที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมของการทำงานที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพและอันตรายและควรที่จะกำหนดมาตรฐานที่แน่นอนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยการพัฒนาความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการทำงานให้มีคุณภาพดีขึ้น โดยให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถควบคุมงานด้วยตนเองได้สามารถใช้ทักษะความรู้ความสามารถที่มีอยู่มีการวางแผนการทำงานและได้มีส่วนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอนความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน

หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานมากขึ้น มีทักษะเพื่อหน้าที่ที่สูงขึ้นเปิดโอกาสให้ได้มีความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จในงานและมีความมั่นคงในอาชีพและรายได้คุณค่าทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานได้มีอิสรภาพในการทำงานปราศจากการรังเกียจเดียดฉันท์มีโอกาสดีได้รับความเท่าเทียมกันในความก้าวหน้าและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน

รุ่ง แก้วแดง (2540, หน้า 84-85) กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประเทศ ญี่ปุ่น ว่าญี่ปุ่นใช้รูปแบบสำคัญควบคู่กันไป 2 อย่าง คือ ความสำคัญในเรื่องของงานและความสัมพันธ์ในเรื่องคุณภาพชีวิตของการทำงาน ถ้าเราดูสังคมญี่ปุ่นจะพบว่าคล้ายสังคมไทยมาก คือ สังคมญี่ปุ่นนั้นการทำงานเป็นการจ้างตลอดชีวิต

อดีตรองประธานาธิบดีอัลกอร์ (Al Gore) แห่งสหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน ของข้าราชการอเมริกันไว้ในการปฏิรูประบบราชการด้วย ซึ่งแต่เดิมสหรัฐอเมริกาไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก แต่ในข้อเสนอใหม่ได้พูดถึงคุณภาพชีวิตไว้หลายประการ เช่น เรื่องค่าจ้าง สิทธิประโยชน์ ความยืดหยุ่นของตารางการทำงาน สภาพการทำงาน การสร้างความรู้สึกแบบครอบครัวในที่ทำงาน การเลี้ยงดูเด็กเล็ก การดูแลผู้สูงอายุ การจัดสถานที่ทำงาน การให้พนักงานได้ทำงานใกล้บ้าน เป็นต้น (รุ่ง แก้วแดง, 2540, หน้า 85-86)

สิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการค่อนข้างมาก ได้มีการวางโครงการเรื่องปรับปรุงสุขภาพ โดยมีโปรแกรมปรับปรุงสุขภาพขึ้นในที่ทำงาน ซึ่งได้แก่การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เรื่องการรักษาสุขภาพ จัดให้มีห้องออกกำลังกาย ชมรมการเดิน มีรายการเรื่องโภชนาการ การลดความเครียด การควบคุมน้ำหนัก เป็นต้น (รุ่ง แก้วแดง, 2540, หน้า 86-87) นอกจากนี้คุณภาพชีวิต (Quality of Life) ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

ศิริ ฮามสุ โฟธิ์ (2536, หน้า 33) กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหา กับสังคมเป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถดำรงชีวิตที่ชอบธรรม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่านิยมของสังคม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนจนการแสวงหาสิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้องภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

นิพนธ์ คันทเสวี (2537, หน้า 10) กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ระดับสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ตามองค์ประกอบของชีวิตอันได้แก่ ทางร่างกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม ทางความคิดและจิตใจ

ชัยนาท จิตตวัฒน์ (2539, หน้า 45) กล่าวถึงคุณภาพของชีวิตว่า หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีอุปการะและเกื้อกูลซึ่งกันและกันภายในของแต่ละหน่วยชีวิตและระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้จากรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2539 ของศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ, 2544, หน้า 29) กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่าเป็นการดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐาน ที่ได้กำหนดไว้ใน สังคมหนึ่งๆ ในช่วงเวลาหนึ่งๆ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตในระดับที่เหมาะสมของมนุษย์ ตามสภาพความจำเป็นพื้นฐานในสังคม ซึ่งสนองต่อสิ่งที่ต้องการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและความคิดอย่างเพียงพอ จนก่อให้เกิดความสุขตลอดทั้งการมีสุขภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี

2.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน

2.3.1 ความเป็นมาของสถานศึกษา

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ตั้งอยู่เลขที่ 51 หมู่ที่ 2 ตำบลไร่จิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73210 จัดตั้งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ณ วันที่ 27 สิงหาคม 2536 ใช้ชื่อ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสามพราน

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มีคำสั่งที่ 940/2537 ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2537 ให้ นางจุฑารัตน์ ฉิมวงษ์ มาดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสามพราน

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งที่ 710/2548 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2549 ให้ นางวิริตา พูลสุข ผู้อำนวยการสถานศึกษาศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มาดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสามพราน

วันที่ 14 กันยายน 2537 ย้ายสำนักงานชั่วคราวจากที่ว่าการอำเภอสามพรานมาใช้อาคารโรงครัว ชั้น 2 ของวัดไร่จิง

วันที่ 25 ธันวาคม 2550 ย้ายสำนักงานจากอาคารโรงครัว ชั้น 2 ของวัดไร่จิง มาตั้งอยู่บนชั้น 3 ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

วันที่ 4 มีนาคม 2551 เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสามพราน

ทำเนียบผู้บริหาร

นางจุฑารัตน์ ฉิมวงษ์ วันที่ 23 พฤษภาคม 2537 ถึง วันที่ 26 พฤษภาคม 2548

นางวิริตา พูลสุข วันที่ 17 พฤษภาคม 2548 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2553

นางจุฑารัตน์ จินประษา วันที่ 1 พฤศจิกายน 2553 ถึง ปัจจุบัน

ทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา

ปรัชญา (Philosophy)

“เรียนรู้ตลอดชีวิต คิดเป็น เน้นพอเพียง”

วิสัยทัศน์ (Vision)

“ภายในปี พ.ศ. 2558 กศน. อำเภอสามพราน เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชากรในอำเภอสามพราน ได้รับการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การมีอาชีพอย่างยั่งยืน ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

อัตลักษณ์ (Identity)

“คนพอเพียง”

เอกลักษณ์ (Uniqueness)

“กศน. พอเพียง”

พันธกิจ (Mission)

1. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีความรู้คู่คุณธรรม
2. จัดและส่งเสริมการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำเพื่อพัฒนาสมรรถนะของประชาชน ชุมชน ให้สามารถสร้างสรรค์แข่งขันด้านอาชีพและการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการมีงานทำ
4. พัฒนาและส่งเสริมการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการมีงานทำ
5. พัฒนาบุคลากรและระบบการบริหารจัดการ ให้สามารถดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทหน้าที่

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน เป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม มีบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ดังต่อไปนี้

1. จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

4. จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่

5. จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ

7. ดำเนินการเทียบ โอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

8. กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

9. พัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

10. ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

11. ดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

12. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา

1. งานการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. งานประเมินเทียบระดับการศึกษา

3. โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ

4. งานการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. โครงการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. โครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

7. โครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

8. กิจกรรมจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

9. โครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความพอเพียง

10. โครงการจัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษา กศน. อำเภอสามพราน

11. โครงการเผยแพร่องค์ความรู้จากผู้เรียนสู่ชุมชน

12. งานห้องสมุดประชาชน

13. งานส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาระดับอำเภอ/ตำบล

14. งานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กศน. อำเภอสามพราน

15. งานพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ
16. งานประชาสัมพันธ์สถานศึกษาสู่ชุมชน
17. งานประกันคุณภาพภายใน กศน. อำเภอสามพราน
18. งานนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
19. กิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน : กศน. ตำบลคูสรวงศ์พัฒนา
20. งานการพัฒนาระบบบริหารตามนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี
21. งานพัฒนาบุคลากร

2.3.2 งานการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2555-2558

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภท โดยมุ่งเน้นเป้าหมายคือ นักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

2. สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

นโยบายเร่งด่วน

ข้อ 3. ยกระดับคุณภาพงานการศึกษานอกระบบแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ จุดเน้นที่ 3.1, 3.3

และ 3.4

นโยบายต่อเนื่อง ข้อ 1 นโยบายด้านการศึกษาอกระบบ

1.1 จัดและสนับสนุนการศึกษานอกระบบตั้งแต่ปฐมวัยจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดเน้นที่ 1), 4), 5), 6) และ 7)

1.5 การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน จุดเน้นที่ 1), 2), 3), 5), 6), 7) และ 8)

3. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรดังนี้

1. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
2. มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. มีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4. คิดเป็น ทำเป็น
5. มีความรู้พื้นฐานเพียงพอต่อการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4. เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ได้กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรอำเภอสามพราน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 เป้าหมายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษา	ผู้เรียนปกติ	พิการ	รวม
ประถมศึกษา	200	5	205
มัธยมศึกษาตอนต้น	1,500	20	1,520
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2,000	30	2,030
รวม	3,700	55	3,755

ที่มา: กลุ่มแผนงานและมาตรฐาน. (2557). สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2557. หน้า 20.

เชิงคุณภาพ

ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

5. ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมให้ประชาชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพ หรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป กศน. อำเภอสามพราน ดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2557 นโยบายเร่งด่วน ข้อ 3 ยุทธศาสตร์คุณภาพงานการศึกษานอกระบบแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ พัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน โดยจัดให้มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นการฝึกปฏิบัติจริง โดยกำหนดให้ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาต้องเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง (เฉลี่ยภาคเรียนละ ไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมง) และให้ผู้เรียนมีเวลาเรียนสัปดาห์ละ ไม่น้อยกว่า 9 ชั่วโมง โดยให้เรียนกับครูหรือวิทยากรสอนเสริมอย่างน้อย 6 ชั่วโมงและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามที่ครูมอบหมาย 3 ชั่วโมง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้รวมทั้งสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาตำราเรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพให้ทันต่อความต้องการของผู้เรียน พร้อมทั้งจัดให้มีระบบหมุนเวียนตำราเรียนให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

กศน. อำเภอสามพราณ ดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเป้าหมาย และผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2557 ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแบบสรุปจำนวนนักศึกษา ปีงบประมาณ 2557

ระดับการศึกษา	ภาคเรียนที่ 2/2556			ภาคเรียนที่ 1/2557		
	ผู้เรียนปกติ	พิการ	รวม	ผู้เรียนปกติ	พิการ	รวม
ประถม	111	2	113	103	2	105
ม.ต้น	784	11	795	741	11	752
ม.ปลาย	1,030	17	1,047	1,053	17	1,070
รวม	1,925	30	1,955	1,897	30	1,927

ที่มา: กลุ่มแผนงานและมาตรฐาน. (2557). สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2557. หน้า 20.

ตารางที่ 3 ตารางเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาเป้าหมายและผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2557

ระดับการศึกษา	ผู้เรียนปกติ		พิการ		รวม		ร้อยละ
	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	
ประถม	200	214	5	4	205	218	106.34
ม.ต้น	1,500	1,525	20	22	1,520	1,547	101.78
ม.ปลาย	2,000	2,083	30	34	2,030	2,117	104.29
รวม	3,700	3,822	55	60	3,755	3,882	103.38

ที่มา: กลุ่มแผนงานและมาตรฐาน. (2557). สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2557. หน้า 21.

ตารางที่ 4 ตารางสรุปจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ปีงบประมาณ 2557

ระดับการศึกษา	ภาคเรียนที่ 1/2556			ภาคเรียนที่ 2/2556		
	ผู้เรียนปกติ	พิการ	รวม	ผู้เรียนปกติ	พิการ	รวม
ประถม	7		7	16		16
ม.ต้น	61	4	65	82		82
ม.ปลาย	122	3	125	156	2	158
รวม	190	7	197	254	2	256

ที่มา: กลุ่มแผนงานและมาตรฐาน. (2557). สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2557. หน้า 21.

ตารางที่ 5 ตารางเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเป้าหมายและผลการดำเนินงาน
ปีงบประมาณ 2557

ระดับ การศึกษา	ผู้เรียนปกติ		พิการ		รวม		ร้อยละ
	เป้าหมาย	ผลการ ดำเนินงาน	เป้าหมาย	ผลการ ดำเนินงาน	เป้าหมาย	ผลการ ดำเนินงาน	
ประถม	25	23			25	23	92.00
ม.ต้น	145	143	5	4	150	147	98.00
ม.ปลาย	185	278	5	5	290	283	97.59
รวม	450	444	10	9	460	453	98.49

ที่มา: กลุ่มแผนงานและมาตรฐาน. (2557). สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2557. หน้า 21.

ตารางที่ 6 ตารางผลการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ภาคเรียนที่ 2/2556

ระดับ	ภาคเรียนที่ 2/2556							
	ขอ ข้อสอบ	ขาด สอบ	ร้อยละ	เข้า สอบ	ร้อยละ	สอบ ผ่าน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ
ประถม	18	4	22.22	14	77.78	6	42.86	49.46
ม.ต้น	100	20	20.00	80	80.00	15	18.75	44.37
ม.ปลาย	188	33	17.44	155	82.45	28	18.06	43.36
รวม	306	57	18.63	249	81.37	49	19.68	45.73

ที่มา: กลุ่มแผนงานและมาตรฐาน. (2557). สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2557. หน้า 22.

ตารางที่ 7 ตารางผลการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET)
ภาคเรียนที่ 1/2557

ระดับ	ภาคเรียนที่ 1/2557							
	ขอ ข้อสอบ	ขาด สอบ	ร้อยละ	เข้า สอบ	ร้อยละ	สอบ ผ่าน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ
ประถม	15	5	33.33	10	66.67	2	20.00	49.46
ม.ต้น	127	17	13.39	110	86.61	29	26.36	44.37
ม.ปลาย	174	37	21.26	137	78.74	24	17.52	43.36
รวม	316	59	18.67	257	81.33	55	21.40	45.73

ที่มา: กลุ่มแผนงานและมาตรฐาน. (2557). สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2557. หน้า 22.

ตารางที่ 8 ตารางผลการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ภาคเรียนที่ 2/2556 และภาคเรียนที่ 1/2557 จำแนกตามรายวิชา

วิชา	ภาคเรียนที่ 2/2556			ภาคเรียนที่ 1/2557		
	จำนวน ผู้เข้า สอบ	ค่าเฉลี่ย สถาน ศึกษา	ค่าเฉลี่ย ระดับ ประเทศ	จำนวน ผู้เข้า สอบ	ค่าเฉลี่ย สถาน ศึกษา	ค่าเฉลี่ย ระดับ ประเทศ
ระดับประถมศึกษา						
ทักษะการเรียนรู้	15	48.44	44.89	10	53.00	45.81
ความรู้พื้นฐาน	15	42.06	39.72	10	31.71	39.85
การประกอบอาชีพ	15	52.22	46.39	10	48.17	46.70
ทักษะการดำเนินชีวิต	15	60.89	50.41	10	62.33	55.82
การพัฒนาสังคม	15	54.67	42.86	10	45.33	46.05
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น						
ทักษะการเรียนรู้	79	49.63	44.12	100	46.73	41.12
ความรู้พื้นฐาน	79	36.57	36.38	101	43.32	39.33
การประกอบอาชีพ	79	51.18	44.46	100	45.25	40.15
ทักษะการดำเนินชีวิต	79	52.81	45.58	100	54.90	47.82
การพัฒนาสังคม	79	39.77	36.09	79	40.17	35.17
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย						
ทักษะการเรียนรู้	153	52.95	46.87	133	51.1	47.02
ความรู้พื้นฐาน	152	36.88	34.55	132	34.67	35.50
การประกอบอาชีพ	153	39.86	34.08	132	44.26	39.08
ทักษะการดำเนินชีวิต	153	50.97	42.29	132	51.19	46.85
การพัฒนาสังคม	152	41.18	34.25	132	34.09	32.02

หมายเหตุ วิชาที่ตัวหนาหมายถึงวิชาที่ควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของสถานศึกษาดำกว่า
คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

ที่มา: กลุ่มแผนงานและมาตรฐาน. (2557). สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2557. หน้า 23.

การจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2557 ดังนี้

ตารางที่ 8 ตารางแสดงเงินงบประมาณ งบเงินอุดหนุนที่รับจัดสรร ปีงบประมาณ 2557

เงินงบประมาณ งบเงินอุดหนุน	รับจัดสรร	เบิกจ่าย	คงเหลือ	ผลการดำเนินงาน
ค่าจัดการเรียนการสอน ปี 2556	216,187.25	216,187.25	-	-
ค่าจัดการเรียนการสอน	4,123,746.00	3,845,274.48	278,471.52	นศ. 3,882 คน
ค่านั่งโต๊ะเรียน	1,107,040.00	1,107,040	520	หนังสือ 12,294 เล่ม
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	1,138,778.00	1,138,778.00	-	ครู 155 คน นศ. 10,142 คน
รวม	6,585,751.25	6,307,279.73	278,991.52	ครู 155 คน นศ. 14,024 คน หนังสือ 12,294 เล่ม

ที่มา: กลุ่มแผนงานและมาตรฐาน. (2557). สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2557. หน้า 24.

ตารางที่ 9 ตารางแสดงเงินงบประมาณ งบเงินอุดหนุน ค่านั่งโต๊ะเรียน ที่รับจัดสรร
ปีงบประมาณ 2557

ที่	รายการ	จำนวนหนังสือ	งบประมาณ
1	ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556		
	การจัดจ้างพิมพ์หนังสือเรียน	3,703	553,000
	- ประถมศึกษา	250	39,600
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	1,488	206,359
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย	1,965	307,550
2	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557		
	การจัดจ้างพิมพ์หนังสือเรียน	6,851	553,520
	- ประถมศึกษา	554	40,375
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	1,646	103,499
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย	4,651	409,646
3	จัดซื้อคู่มือเสริมทักษะการเรียน	983	98,000

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ที่	รายการ	จำนวนหนังสือ	งบประมาณ
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	483	48,000
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย	500	50,000
4	จัดซื้อหนังสือเรียน	757	98,000
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย	757	98,000
รวม		12,294	1,107,040

ที่มา: กลุ่มแผนงานและมาตรฐาน. (2557). สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2557. หน้า 24.

6. สรุปผลการประเมิน

การดำเนินงานงานการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ คือ

1. งานการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้กับประชาชนให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ทุกระดับ รวมทั้งสิ้น 3,755 คน จากการตรวจสอบจำนวนผู้ลงทะเบียนเรียนจากโปรแกรมทะเบียนนักศึกษา พบว่า ผู้เข้ารับการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ทุกระดับ จำนวน 3,882 คน คิดเป็นร้อยละ 103.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีร้อยละ 94.49 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ (ค่าน้ำหนัก 3 คะแนน) ได้ 2.83 อยู่ในระดับคุณภาพ ดีมากซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
3. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เจริญปริมาณ ร้อยละ 94.82 เจริญคุณภาพ ร้อยละ 96.06 ของผู้เรียนมีคุณลักษณะของการเป็นผู้เรียนที่ดีทั้ง 11 ข้อเมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ (ค่าน้ำหนัก 3 คะแนน) ได้ 2.95 คะแนน อยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
4. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 93.49 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ (ค่าน้ำหนัก 3 คะแนน) ได้ 2.80 อยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
5. ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นร้อยละ 93.03 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ (ค่าน้ำหนัก 3 คะแนน) ได้ 2.79 อยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

6. ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระสูงกว่าค่าเฉลี่ย -1SD ของประเทศ ร้อยละ 77.65 เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ให้คะแนนเชิงปริมาณ (7.5) ได้ 5.82 คะแนน เชิงคุณภาพ เป็นผลการประเมินเชิงพัฒนาการ ได้ 1.50 คะแนน เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ (ค่าน้ำหนัก 10 คะแนน) ได้ 7.32 คะแนน อยู่ในระดับคุณภาพ พอใช้ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

7. หลักสูตรสถานศึกษา กศน. อำเภอสามพราน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีคุณภาพระดับดีขึ้นไปจากการให้ผู้เกี่ยวข้องประเมิน หลักสูตร พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านแล้วนำคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ร้อยละ 94.04 ของผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมากขึ้นไป และจากการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน พบว่า หลักสูตรการศึกษานอกระบบมีคุณภาพระดับดีมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

8. ครูผู้สอนการศึกษานอกระบบมีคุณภาพระดับดีขึ้นไปร้อยละ 96.55 โดยครูผู้สอน การศึกษานอกระบบผ่านเกณฑ์การพิจารณา 6 ข้อ ไม่ผ่าน 1 ข้อ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การให้ คะแนนได้ 4 คะแนนแล้วนำไปคิดคะแนนถ่วงน้ำหนักบ่งชี้ (ค่าน้ำหนัก 4 คะแนน) ได้ 3.20 อยู่ใน ระดับคุณภาพดี และได้ให้ผู้เรียนประเมินศักยภาพครู พบว่าผู้เรียนประเมินศักยภาพครูหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก แล้วนำคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ร้อยละ 96.43 ของผู้เรียนประเมินศักยภาพของครู หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมากขึ้นไปและ พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ระดับมากที่สุดแล้วนำคะแนน ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ร้อยละ 95.20 ของผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อครูผู้สอนในการจัด กระบวนการเรียนรู้ระดับมากขึ้นไปซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

9. ครูและผู้สอนการศึกษานอกระบบจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนและผู้รับบริการ เป็นสำคัญระดับดีขึ้นไปร้อยละ 99.14 โดยครูผู้สอนการศึกษานอกระบบผ่านเกณฑ์การพิจารณา 7 ข้อ ไม่ผ่าน 1 ข้อ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนได้ 4 คะแนนแล้วนำไปคิดคะแนนถ่วง น้ำหนักบ่งชี้ (ค่าน้ำหนัก 4 คะแนน) ได้ 3.20 อยู่ในระดับคุณภาพ ดีซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

10. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนมีคุณภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ จาก การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อและแหล่งการเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอน พบว่า

นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อสื่อและแหล่งการเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนระดับมาก ร้อยละ 89.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

11. ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญร้อยละ 94.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

12. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต การทำงาน และการศึกษา ต่อเนื่อง ก่อให้เกิดชีวิตที่มั่นคง และสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข ร้อยละ 87.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

7. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับพอใช้

2. ครู กศน. ไม่มีคุณวุฒิ หรือไม่ได้รับการอบรม หรือมีประสบการณ์ตรงตรงตามสาขาวิชาที่จัดกระบวนการเรียนรู้ กศน. อำเภอสามพรานได้แก้ไขปัญหาโดยเชิญวิทยากรสอนเสริมที่มีคุณวุฒิที่ตรงตามสาขาวิชามาสอนเสริม แต่หาวิทยากรค่อนข้างยาก เนื่องจากระเบียบให้เบิกค่าตอบแทนได้เพียงชั่วโมงละ 200 บาท

3. ด้านงบประมาณ ปีงบประมาณ 2556 กศน. อำเภอสามพรานได้รับการสรรเสริญงบประมาณทั้งหมดเพียง 4,123,746.00 บาท ซึ่งต้องนำไปค่าตอบแทนครูศูนย์การเรียนชุมชนที่รับสูงขึ้น ทำให้ไม่มีงบประมาณเพียงพอในการพัฒนาครู กศน. และจัดสรรให้ กศน. ตำบล เพื่อจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนา กศน. ตำบล ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน

4. นักศึกษาประกอบอาชีพรับจ้างตามสถานประกอบการ ทำให้บางครั้งไม่มีเวลาในการมาพบกลุ่ม หรือทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้รับมอบหมาย ทำให้ร้อยละของผู้เรียนจบหลักสูตรตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนค่อนข้างน้อย

5. บันทึกหลังการสอนของ ครู กศน. บางคนไม่ชัดเจน ไม่สามารถนำไปสู่การวิจัยในชั้นเรียนได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

“การศึกษาตลอดชีวิต” หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

“สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

“มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

“การประกันคุณภาพภายใน” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

“การประกันคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“ผู้สอน” หมายความว่า ครูและคณาจารย์ในสถานศึกษาระดับต่างๆ

“ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“คณาจารย์” หมายความว่า บุคลากรซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐและเอกชน “ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน “ผู้บริหารการศึกษา” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษานอกสถานศึกษาตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป “บุคลากรทางการศึกษา” หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่างๆ

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตรระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้

ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนนอกระบบตามอัธยาศัยการฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคม โลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์ (2545, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน และเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมี 5 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน การให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้วิจัยในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ

วิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 203 คนและครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่เป็นครูวิชาการ จำนวน 203 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2544 รวมจำนวน 406 คน ได้มาจากการสุ่มตามระดับชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนใน โรงเรียน สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t - test และ F -test (One Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียน โดยรวม ทุกด้านและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับงานวิจัยในชั้นเรียนและด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน 2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีบทบาทต่อการส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชนิกานต์ บุญชู (2554, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานในโรงพยาบาล โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสถานะคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานในโรงพยาบาล โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง 2) เพื่อศึกษาปัญหาคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงาน โรงพยาบาล โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง 3) เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานโรงพยาบาล โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Researches) แบบวิธีการสำรวจ (Survey Research) ใช้การสุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนจากพนักงานในหน่วยงานทางการแพทย์ และหน่วยงานสนับสนุนของโรงพยาบาลยาสูบกระทรวงการคลัง จำนวน 157 คน จาก 26 หน่วยงาน การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า พนักงานโรงพยาบาล โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ค่าตอบแทน การพัฒนาความรู้ความสามารถ ความก้าวหน้า และความมั่นคงในงาน การมีส่วนร่วมในองค์กร ความเสมอภาค เสรีภาพในองค์กร สภาพแวดล้อมการทำงาน และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2553, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 2) สำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นรายปี ระหว่างปี 2553-2555 3) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาคต่างๆ และเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตในช่วงเวลาที่ผ่านมา และ 4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทย การศึกษาทำโดยการสุ่มตัวอย่างจากประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้น ไปที่อยู่อาศัยในเขตเมืองและชนบทของจังหวัดที่เป็นตัวอย่างใน 4 ภาค และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นครปฐม พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ชลบุรี เชียงใหม่ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี หนองคาย นครราชสีมา นครศรีธรรมราช สตูล และชุมพร ใช้จำนวนตัวอย่างในการศึกษาทั้งสิ้น 4,500 คน

ผลการศึกษาพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 48.10 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาไม่เกินระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด มีรายได้บุคคลเฉลี่ย 17,099.12 บาท/ปี รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 22,470.65 บาท/ปี และรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 13,839.61 บาท/ปี ส่วนใหญ่มีเงินออมครั้งหนึ่งเป็นหนี้สิน

คุณภาพชีวิตของคนไทยที่ได้จากการสำรวจ มีดังนี้ คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ 8.00 จากคะแนนเต็ม 10) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 8.32 จากคะแนนเต็ม 10) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ยกเว้นปัญหาเกี่ยวกับเสียงจากยานพาหนะ ซึ่งมีปัญหาในระดับน้อย และมีความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ 7.96 จากคะแนนเต็ม 10) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด ตัวอย่างส่วนใหญ่มีสุขภาพอยู่ในระดับค่อนข้างดี ในรอบปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่เจ็บป่วยเล็กน้อย แต่ยังไม่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวในสถานพยาบาล และไม่มีโรคประจำตัว สำหรับภาวะความเครียดนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีอาการผิดปกติที่บ่งบอกถึงความเครียด คุณภาพชีวิตด้านความเป็นอยู่ประจำวัน ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสินค้าประเภทอาหารมีราคาค่อนข้างแพง แต่ก็มีมีความพึงพอใจในการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ส่วนเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนใหญ่เห็นว่า ชีวิตและทรัพย์สินของตนยังมีความปลอดภัยในระดับค่อนข้างน้อย

พระครูประโชติจันทวิมล (นาม จนุท โชโต) (2555, หน้า บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรม

และจริยธรรม นักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรีอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และเพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล คือการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบค่าที (T-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : F-test) ผลการวิจัย 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านความขยัน ด้านความมีวินัยและด้านความซื่อสัตย์ 2) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศและระดับชั้นเรียน โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวังนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมด้านนี้เป็นพิเศษ เพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและเร่งรีบ จึงทำให้พฤติกรรมของเด็กได้รับอิทธิพลจากสภาพการณ์ดังกล่าว

สมจินตนา ชังเกตู (2554, หน้า ผลการวิจัย) การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบห้องสมุดชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของห้องสมุดชุมชนทั้งในและต่างประเทศ 2) ศึกษากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของห้องสมุดชุมชน และ 3) พัฒนารูปแบบห้องสมุดชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชากร ประกอบด้วย ผู้ใช้บริการ 60 คน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 30 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุด 30 คน ประชากรได้จากการเลือกแบบเจาะจง จากห้องสมุดชุมชนในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย จำนวน 6 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของห้องสมุดชุมชนในประเทศ มีสภาพที่ตั้งอยู่ใกล้ชุมชน เป็นอาคารเอกเทศชั้นเดียวและสองชั้น มีเจ้าหน้าที่บริการ 1 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งไม่ใช่วุฒิทางบรรณารักษ์ สื่อวัสดุ และอุปกรณ์ค่อนข้างน้อยเปิดให้บริการในเวลาราชการ สภาพการดำเนินงานห้องสมุดชุมชนในประเทศมีจุดมุ่งหมายให้ห้องสมุดชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเน้นด้านการให้บริการ โดยเท่าเทียมกันและทั่วถึง สภาพที่ตั้งอยู่ใกล้เป็น

อาคารเอกเทศตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า แหล่งชุมชน เช่น ตลาด มีการประเมินความต้องการจำเป็น มีกฎหมายและงบประมาณรองรับจากท้องถิ่นและมีการประเมินการดำเนินงาน 2) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศ ประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และวาดภาพ การจัดนิทรรศการ กิจกรรมของห้องสมุดชุมชนในต่างประเทศ ประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การเล่านิทาน การจัดทำเว็บไซต์ ประวัติชุมชน การวาดภาพ มีห้องสมุดเคลื่อนที่ในรูปรถให้บริการตามชุมชน เครื่องมือจากสมาชิกและข้าราชการที่เกษียณอายุส่วนอาสาสมัครมาจากเยาวชนที่อยู่ในชุมชน 3) รูปแบบห้องสมุดชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีรูปแบบที่ประกอบไปด้วย ด้านโครงสร้างทางกายภาพเป็นอาคารชั้นเดียวและสองชั้น ตั้งอยู่ใกล้ชุมชนในระยะทาง 100 เมตร ด้านการบริหารจัดการ ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมงบประมาณมาจากการสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีเครือข่ายห้องสมุด มีอาสาสมัครห้องสมุดช่วยงานด้านการประชาสัมพันธ์ และการให้บริการ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย การส่งเสริมการอ่าน ห้องสมุดเคลื่อนที่ การส่งเสริมอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และด้านการประเมินผลการดำเนินงาน นำการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการประเมินประเมินอย่างต่อเนื่องและมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อชุมชน

พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2557 หน้า บทคัดย่อ) งานวิจัย เรื่องการพัฒนาระบบการศึกษาอาชีพและการเรียนรู้นอกระบบเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการเชื่อมโยงของการศึกษาในระดับวิชาชีพ อันได้แก่อุดมศึกษา และการสร้างทักษะเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน (On the Job Training) โดยวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ของการผลิตบัณฑิตของภาคอุดมศึกษา (Higher Education) โดยเฉพาะปัญหาความไม่สอดคล้องของบัณฑิตไปสู่ตลาดแรงงาน (Labor Market Mismatch) รวมไปถึงการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ของความจำเป็นในการเรียนรู้จากการฝึกอบรมในที่ทำงาน โดยรายงานจะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสองด้านได้แก่ 1) ด้านอุปทานแรงงาน (Labor Supply) โดยวิเคราะห์ถึงรูปแบบการผลิตบุคลากรในสาขาอาชีพจากมหาวิทยาลัยต่อความต้องการของตลาดแรงงานและวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ของการเกิดความไม่สอดคล้องของทักษะที่ 122 ผลิตขึ้นมากับความต้องการในตลาดแรงงาน 2) ด้านอุปสงค์แรงงาน (Labor Demand) โดยวิเคราะห์ถึงสถานการณ์การพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรของภาคเอกชนไทย รวมไปถึงผลกระทบโยชน์และความคุ้มค่าที่ภาคเอกชนได้รับการจ้างแรงงานที่มีการศึกษาและจากการฝึกอบรมดังกล่าว

การศึกษาในด้านของอุปทานแรงงานพบว่า ประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตบุคลากรที่จะตรงตามความต้องการในตลาดแรงงานของประเทศ รวมถึงยังไม่สอดคล้องกับความต้องการที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยใช้นวัตกรรม ยกตัวอย่างเช่น เมื่อวิเคราะห์จากจำนวนนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นอาชีวศึกษาจะเห็นได้ว่า นักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในระดับอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จะ (ร้อยละ 48) จะลงทะเบียนในสาขาบริหารธุรกิจและการค้า (Commerce and Business

Administration) รองลงมา (ร้อยละ 44) จะเป็นสาขาทางด้านการช่างที่พร้อมทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และอีกที่เหลือจะเรียงทางด้านเกษตรกรรม (ร้อยละ 8.5) การประมง (ร้อยละ 2.9) การท่องเที่ยว (ร้อยละ 2) ตามลำดับ ในขณะที่ถ้าวิเคราะห์ในระดับอุดมศึกษาจะพบผลของความไม่สมดุลที่รุนแรงมากขึ้น โดยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 ของนักศึกษาทั้งหมดได้ลงเรียนในสาขาสังคมศาสตร์ (Social Science) เช่น สาขาบริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ นิติศาสตร์ เป็นต้น ในขณะที่สาขาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีสัดส่วนของนักศึกษาที่ลงทะเบียนในสาขานี้ค่อนข้างน้อย ซึ่งผลที่พบนี้แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตที่จบจากรั้วมหาวิทยาลัยในประเทศไทยนั้นมีอุปทานส่วนเกิน (Over-Supply) ในสาขาสังคมศาสตร์ (และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง) และเกิดการขาดแคลนหรือผลิตออกมาได้น้อย (Under Supply) ในสาขาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

ความไม่สอดคล้องดังกล่าวแสดงได้ออกมาจากการที่แรงงานที่จบการศึกษาจากรั้วมหาวิทยาลัยต้องใช้เวลาถึง 6-12 เดือนในการหางานทำ ในขณะที่แรงงานที่ไม่ได้จบการศึกษาหรือจบเพียงชั้นประถมศึกษาจะใช้นเวลาน้อยกว่าในการหางาน การประสพการว่างงานที่เกิดขึ้นกับแรงงานที่จบการศึกษาในระดับสูงนี้สะท้อนให้เห็นถึง “ความไม่สมดุล” ในเชิงปริมาณที่เกิดขึ้นในตลาดแรงงาน โดยมหาวิทยาลัย/สถาบันอาชีวศึกษา ไม่สามารถผลิตบุคลากรที่ตรงตามสายที่ตลาดแรงงานต้องการอันสะท้อนออกมาในลักษณะของการที่แรงงานจะต้องใช้เวลานานขึ้นเพื่อหางานที่เหมาะสมกับตน (หรือเรียกว่า Frictional Unemployment)

ปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะและมีผลคุณภาพในการทำงานสูงเป็นหนึ่งในอุปสรรคหลักของการลงทุนในนวัตกรรมของภาคธุรกิจไทย โดยทักษะที่ขาดแคลนมากจะเป็นทักษะพื้นฐาน (Basic Skill) และทักษะเชิงเทคนิค (Technical Skill) เช่น การใช้เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ยังเป็นปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในภาคเอกชน ในขณะที่มีผู้ประกอบการจำนวนน้อยเท่านั้น (ร้อยละ 3.9) ที่ระบุว่าสถาบันการศึกษาผลิตบุคลากรไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ถึงแม้มหาวิทยาลัยจะสามารถผลิตบัณฑิตได้เป็นจำนวนมากก็ตาม แต่นายจ้างก็ยังระบุว่าบัณฑิตที่ถูกผลิตออกมาจากรั้วมหาวิทยาลัยนั้นก็ยังมีทักษะที่ไม่ตรงตามความต้องการของตน ซึ่งผลที่พบนี้แสดงออกถึง “ความไม่สอดคล้องในตลาดแรงงาน” (Mismatch) ที่เกิดขึ้นทั้งความไม่สอดคล้องในเชิงปริมาณที่เกิดจากการผลิตบัณฑิตไม่เพียงพอในบางสาขา โดยเฉพาะในสาขาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เช่น สาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมไปถึงความขาดแคลนในเชิงคุณภาพในด้านทักษะของบัณฑิตที่จบจากรั้วมหาวิทยาลัยแต่กลับมาระดับทักษะที่ไม่ตรงกับความต้องการ

สถาบันพัฒนาการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง (2555 หน้า บทคัดย่อ) รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลาง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนสภาพการดำเนินงานความคาดหวัง ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลาง 2) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลางกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร กศน. จังหวัด ผู้บริหาร กศน. อำเภอเจ้าหน้าที่สำนักงาน กศน. จังหวัด เจ้าหน้าที่สำนักงาน กศน. อำเภอ และผู้เรียนวิชาอาชีพในศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ความคาดหวัง ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลางเมื่อพิจารณารายละเอียดจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม พบว่ากลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า สภาพการดำเนินงาน และความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และด้านการนำไปใช้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานและความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และด้านการนำไปใช้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) กลุ่มเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นว่า สภาพการดำเนินงาน และความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และด้านการนำไปใช้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานและความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการนำไปใช้ โดยภาพรวม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

กลุ่มผู้เรียน มีความคิดเห็นว่าสภาพการดำเนินงานและความคาดหวัง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานและความคาดหวังตาม โดยภาพรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันหรือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p > .05$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของทุกกลุ่ม มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงาน และความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และด้านการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลางมีข้อเสนอแนะดังนี้ด้านการบริหารจัดการจากผลการสนทนากลุ่ม พบว่าสำนักงาน กศน. ควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาและปรับปรุงศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบล มีระเบียบเกี่ยวกับการใช้งบประมาณของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนที่ชัดเจนก่อนที่จะประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติในหน่วยงานในเรื่องการใช้งบประมาณที่ถูกต้อง และเหมาะสมตามหลักสูตร มีการกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายย่อยให้เหมาะสมกับงบประมาณและจัดให้การศึกษาอาชีพเป็น โครงการเฉพาะกิจ สถานศึกษาควรให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรมีการพัฒนาผู้จัดทำหลักสูตรของ

สถานศึกษา มีการจัดอบรมวิทยากรอาชีพเสนอแนะให้สถานศึกษาใช้สื่อการสอนอาชีพที่สถาบัน กศน. ภาคกลาง รวบรวมไว้ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาผู้จัดทำสื่อ และจัด งบประมาณสนับสนุนสำนักงาน กศน. ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ โทรทัศน์เพื่อสร้างความ เข้าใจที่ตรงกันทุกระดับ เนื้อหาของการประชาสัมพันธ์ควรตรงกันตั้งแต่ระดับบนถึงระดับล่าง สถานศึกษาควรนำผลจากการนิเทศ ติดตามมาแก้ปัญหาผู้เรียนและการดำเนินการของศูนย์ฝึกอาชีพ ชุมชนตำบล ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ โครงการด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้จากผลการ สันทนากลุ่ม พบว่า ในเรื่องสื่อ ควรมีการพัฒนาวิทยากรในการจัดทำสื่อ และมีเทคนิคในการใช้สื่อ ได้ อย่างเหมาะสม วางแผนในการจัดซื้อจัดหาวัสดุฝึกให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนและระยะเวลาตาม หลักสูตร โดยให้สำนักงาน กศน. จังหวัดรวบรวมสื่อ และจัดทำศูนย์บริการสื่อ อีกทั้งให้ผู้เรียนผู้สอน และผู้จัดวางแผนร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนเสนอขออนุมัติหลักสูตรจากผู้มีอำนาจการ มีส่วนร่วมของเครือข่าย สร้างความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบล ให้กับเครือข่าย จัดสัมมนาเครือข่ายที่สนับสนุนงานอาชีพ ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเครือข่ายที่ สนับสนุนงานอาชีพในวาระอันสมควรเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิทยากร โดยให้สถาบัน กศน. ภาค สำนักงาน กศน. จังหวัด และศูนย์ กศน. อำเภอ พัฒนาเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ วิทยากร มีการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของวิทยากรอย่างสม่ำเสมอการวัดผล ประเมินผล สถานศึกษาควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลจัดทำคู่มือ วิธีการ ประเมินผลให้วิทยากร/ครู ได้เรียนรู้และประเมินผลได้ถูกต้องเหมาะสม

รัตนพงษ์ จัฑะวงษ์ (2546 หน้า บทคัดย่อ) วิทยานิพนธ์ เรื่องทุนทางสังคมที่สัมพันธ์ต่อ คุณภาพชีวิตของประชาชน กรณีศึกษา ตำบลพระประโทน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม การวิจัยใน ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับทุนทางสังคม ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลพระประ โทณ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าครอบครัวที่อาศัยอยู่ใน เขตตำบลพระประโทน จำนวน 242 ครัวเรือน กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนแล้วสุ่ม ตัวอย่างอย่างเป็นระบบ ใช้แบบสอบถามเครื่องมือเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ระดับทุนทางสังคมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากและมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี โดย ภาพรวมพบว่าทุนทางสังคมสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านพบว่ามีทุนทางสังคมบางด้านสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ระดับการศึกษาและความเชื่อศรัทธาสุจริต

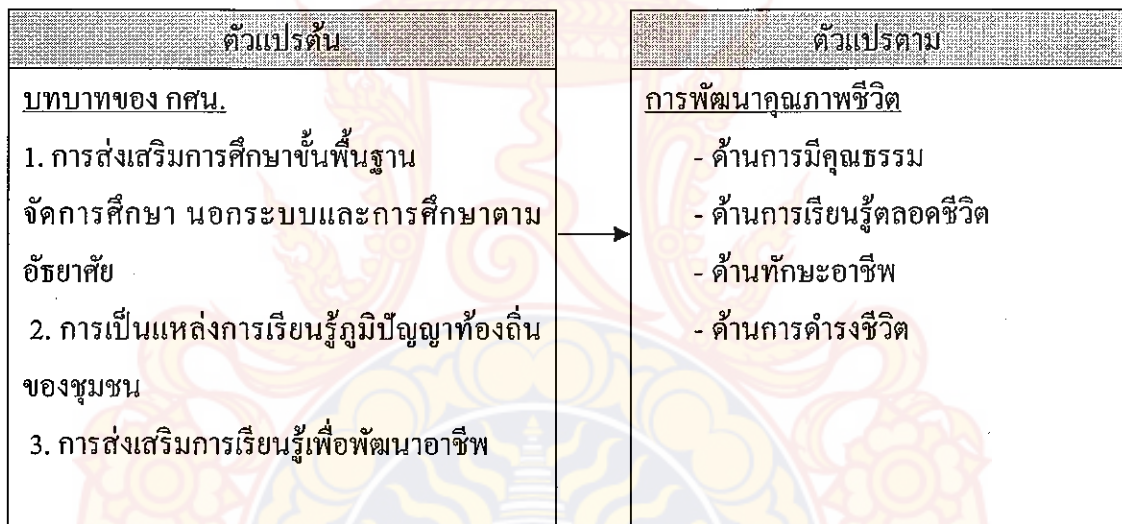
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework)

บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) มีผลต่อการพัฒนาความเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาอย่างไร

ในการดำเนินงานตามบทบาทของ กศน. ประสบปัญหาใดในระหว่างการทำงาน การดำเนินงานของ กศน. สอดคล้องกับการพันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ข้อ 2 พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง และประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ในปี 2559 อย่างไร โดยได้วางกรอบการศึกษาไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่องบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร และข้อมูลของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานที่ได้มีการสรุปรวบรวมไว้ในบทนี้จึงเป็นการนำเสนอถึงระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการดำเนินการซึ่งประกอบด้วยวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูลและในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

- 3.1 วิธีการศึกษา
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสร้างข้อคำถามเพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์วัดคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาโดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้สร้างตารางสถิติเพื่อทำการวิเคราะห์ ทำให้ทราบว่าในเรื่องของคุณภาพชีวิตสำหรับประชาชนชาวไทยแล้วมีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) อย่างชัดเจนในข้อ 2 จึงได้ทำการกำหนดตัวแปรที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยและการจัดเก็บข้อมูลของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมสำหรับข้อมูลที่รวบรวมมาเพื่อการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มี 2 ส่วนคือ

ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ จากการพูดคุยผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน รวมทั้งยังได้ทำการสอบถามความคิดเห็นในภาพรวมของการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จากเหล่านักวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงหรือทางอ้อม ให้ได้ข้อมูลในมุมมองที่กว้างขึ้นเพื่อนำข้อมูลมาสนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งชุดคำถามออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่หนึ่งแบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จากผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาที่เข้ารับการศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน โดยกำหนดกลุ่มประชากรจากผู้สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 รวม 5 ภาคการศึกษา รวมจำนวน 1,141 ราย

ชุดที่สองแบบสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพจากบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน โดยใช้ฐานข้อมูลบุคลากรปัจจุบันเพื่ออ้างอิงการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์

ส่วนที่สอง ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ ประกอบด้วยเอกสารรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2557 แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 รวม 5 ภาคการศึกษา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ชุดที่หนึ่ง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 รวม 5 ภาคการศึกษาซึ่งประกอบไปด้วย ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน รวมทั้งสิ้น 16 ตำบล รวม 1,141 คน โดยนำมาแบ่งแยกตามระดับการศึกษา ตามตารางที่ 10

ตารางที่ 11 จำนวนประชากรที่เป็นผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา แยกตามระดับการศึกษา ดังนี้

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556			
ระดับการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษา	3	4	7
มัธยมศึกษาตอนต้น	26	39	65
มัธยมศึกษาตอนปลาย	47	79	126
รวม	76	122	198
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556			
ระดับการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษา	4	12	16
มัธยมศึกษาตอนต้น	23	59	82
มัธยมศึกษาตอนปลาย	58	95	153
รวม	85	166	251
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557			
ระดับการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษา	2	8	10
มัธยมศึกษาตอนต้น	29	73	102
มัธยมศึกษาตอนปลาย	43	92	135
รวม	74	173	247
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557			
ระดับการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษา	1	8	9
มัธยมศึกษาตอนต้น	25	55	80
มัธยมศึกษาตอนปลาย	65	106	171
รวม	91	169	260

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558			
ระดับการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษา	4	9	13
มัธยมศึกษาตอนต้น	15	40	55
มัธยมศึกษาตอนปลาย	31	86	117
รวม	50	135	185
รวม 5 ภาคการศึกษา			
ระดับการศึกษา	ชาย	หญิง	N
ประถมศึกษา	14	41	55
มัธยมศึกษาตอนต้น	118	266	384
มัธยมศึกษาตอนปลาย	244	458	702
รวม	376	765	1,141

เมื่อได้ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้แล้ว จะต้องทำการสุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้สูตรของ Taro Yamane, (1970)

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร (1,141)

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.0025)

แทนสูตร

$$n = \frac{1,141}{1+(1,141 \times 0.0025^2)}$$

$$n = \frac{1,141}{3.85}$$

$$n = 296.36 \text{ หรือเท่ากับ } 297 \text{ คน}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามชุดที่หนึ่ง มีทั้งสิ้น 297 คน และเมื่อได้กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ทั้งหมดแล้ว นำกลุ่มตัวอย่างมาคำนวณหาสัดส่วนที่เหมาะสมของประชากร โดยสูตรของ Nagtalon

จากสูตร

$$n1 = \frac{nN1}{N}$$

$n1$ = จำนวนตัวอย่างที่สุ่มมาจากตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (297)

$N1$ = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด (1,141)

ในแต่ละระดับการศึกษาหลังจากแทนสูตรแล้ว เช่น ระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 63 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

แทนสูตร

$$n1 = \frac{297(55)}{1,141}$$

$$n1 = 14.31 \text{ หรือเท่ากับ } 14 \text{ คน}$$

ตารางที่ 12 ผลการคำนวณได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับการศึกษา ดังนี้

ระดับการศึกษา	จำนวนประชากร (N)			n1
	ชาย	หญิง	N	
ประถมศึกษา	14	41	55	14
มัธยมศึกษาตอนต้น	118	266	384	100
มัธยมศึกษาตอนปลาย	244	458	702	183
รวม	376	765	1,141	297

จะเห็นได้ว่าเมื่อนำจำนวนประชากรมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง จะได้จำนวนประชากรแยกตามระดับการศึกษา ตามตารางที่ 12

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลทฤษฎีโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถแยกประเภทได้ตามตารางที่ 13 แต่เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงเลือกเพียงบุคลากรบางประเภท ตามตารางที่ 14 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครูอาสาสมัคร และพนักงานราชการ ตำแหน่ง ครู กศน. ตำบล ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งเมื่อนำมาแยกตามประเภทก็จะได้กลุ่มตัวอย่าง ตามตารางที่ 15

ตารางที่ 13 จำนวนบุคลากรของ กศน. อำเภอสามพราน แยกตามประเภทได้ ดังนี้

ประเภทบุคลากร	จำนวน(คน)
1. ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู	4
2. บุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรา 38ค (2)	2
3. พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครูอาสาสมัคร	5
4. พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล	15
5. ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	9
6. ครูประจำกลุ่ม	4
7. ครูประจำกลุ่ม(คนพิการ)	1
8. บรรณารักษ์อัตราจ้าง	3
9. นักการภารโรงอัตราจ้าง	1
รวมทั้งสิ้น	44

ตารางที่ 14 จำนวนประชากรที่จะนำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์

ประเภทบุคลากร	จำนวน (คน)
1. ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู	4
2. พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครูอาสาสมัคร	5
3. พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล	15
รวมทั้งสิ้น	24

เมื่อได้ประชากรเรียบร้อยแล้ว นำมาคำนวณสุ่มหากกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ดังนี้

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร (24)

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

แทนสูตร

$$n = \frac{24}{1+(24 \times 0.05)}$$

$$n = \frac{24}{2.2}$$

2.2

$$n = 10.91 \text{ หรือเท่ากับ } 11 \text{ คน}$$

ดังนั้นใช้กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งหมด 11 คน และเมื่อได้กลุ่มตัวอย่างของประชากรทั้งหมดแล้ว นำไปกลุ่มตัวอย่างมาคำนวณหาสัดส่วนที่เหมาะสมของประชากร โดยสูตรของ Nagtalon (นำชัย, 2529)

จากสูตร

$$nI = \frac{nNI}{N}$$

nI = จำนวนตัวอย่างที่สุ่มมาจากตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด(11)

NI = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด (24)

ในแต่ละตำแหน่ง หลังจากแทนสูตรแล้ว เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีจำนวนบุคลากรทั้งหมด 4 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

แทนสูตร

$$nI = \frac{11(4)}{24}$$

$$nI = 1.69 \text{ หรือเท่ากับ } 2 \text{ คน}$$

ตารางที่ 15 ประชากรกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับการศึกษา ดังนี้

ประเภทบุคลากร	จำนวน (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
1. ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู	4	2
3. พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครูอาสาสมัคร	5	2
4. พนักงานราชการ ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล	15	7
รวมทั้งสิ้น	24	11

ในการเก็บข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 11 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างคนใดก็ได้ โดยเริ่มสัมภาษณ์และข้อมูลจากคนแรกไปจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ คำถามเกี่ยวข้องกับบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้นำแนวคิดหลักการมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยได้จัดทำข้อคำถามเพื่อให้เหมาะสมต่อการจัดเก็บข้อมูลของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาสำหรับขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือมีดังนี้

3.3.1 แบบสอบถามประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

- 2.1 บทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ
- 2.2 บทบาทของ กศน. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ
- 2.3 บทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ
ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ
- 2.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการมีคุณธรรม
ข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อ
- 2.5 การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ข้อคำถาม จำนวน 6 ข้อ
- 2.6 การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านทักษะอาชีพ
ข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ
- 2.7 การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการดำรงชีวิต
ข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของ กศน. ที่ท่านอยากเห็น

3.3.2 แบบสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามที่ใช้สัมภาษณ์

- 2.1 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กศน. ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างไร ?

- 2.2 การจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนให้กับผู้เรียน ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านใดบ้าง ?
- 2.3 กศน. ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับผู้เรียน อย่างไรบ้าง ?
- 2.4 กศน. มีการจัดส่งเสริมคุณธรรมให้กับผู้เรียน อย่างไรบ้าง ?
- 2.5 ในการดำเนินงานของ กศน. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน อย่างไรบ้าง ?
- 2.6 ในการจัดการศึกษาของ กศน. พัฒนาทักษะอาชีพ ให้กับผู้เรียน อย่างไรบ้าง ?
- 2.7 ในการจัดการศึกษาของ กศน. พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการดำรงชีพ ให้กับผู้เรียน อย่างไรบ้าง ?
- 2.8 ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการทางการศึกษาของ กศน. ?
- 2.9 ข้อเสนอแนะแนวทางในการให้บริการทางการศึกษาของ กศน. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา ?

3.4 การทดสอบเครื่องมือ

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้คณาจารย์ที่ปฏิบัติงานวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ทำการตรวจสอบประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence index) เป็นรายบุคคลว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ มาตรฐาน ส่วนต่างประมาณค่า 3 ระดับ คือ มีความเหมาะสมไม่แน่ใจไม่มีความเหมาะสมไม่แน่ใจหรือไม่เหมาะสม และใช้สูตรการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence index) (สุวิมล ติรกันันท์, 2550, หน้า 165)

สูตรที่ใช้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการตรวจสอบ

R = ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

น้ำหนักของผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ประเมินมารวมกันในแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อความกับจุดประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อความ ดังนี้

1) คำถามข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

2) คำถามข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแล้ว หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำจนได้แบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1.00 จากนั้นนำไปสู่กระบวนการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ต่อไป

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงตามคำแนะนำ และทำการทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้ค่าเฉลี่ยความเที่ยงตรงเท่ากับ .950

3.5 การเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลในสองส่วน คือปฐมภูมิและทุติยภูมิซึ่งมีทั้งเป็นข้อมูลเอกสารและตัวเลขสถิติ โดยได้มีการกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์จำนวน 11 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างคนใดก็ได้ โดยเริ่มสัมภาษณ์และข้อมูลจากคนแรกไปจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ และกลุ่มตัวอย่างในการแจกแบบสอบถาม จำนวน 297 คน เพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่นำมาบรรยายคุณลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มประชากรที่นำมาศึกษา ได้แก่

1. ค่าความถี่ (Frequencies) คือ จำนวนค่าที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้นว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของ กศน. และระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของ กศน.

2. สถิติร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับความคิดเห็นของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา ที่มีต่อบทบาทของ กศน. และระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของ กศน. ซึ่งสามารถอธิบายค่าได้ชัดเจนเป็นตัวลยร้อยละ ดังนี้

$$\text{จากสูตร ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ค่าจำนวนที่คำนวณ} \times 100}{\text{ค่าจำนวนทั้งหมด}}$$

3. ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาที่มีต่อการดำเนินงานของ กศน. และระดับความคิดเห็นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ซึ่งสามารถอธิบายข้อมูลได้ชัดเจน ดังนี้

$$\text{จากสูตร } \bar{x} = \frac{\sum X}{N}$$

$$\bar{x} = \text{ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$\sum X = \text{ผลรวมของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$N = \text{จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง}$$

การวิเคราะห์ความคิดเห็นและแบ่งระดับความคิดเห็น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยค่าแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

5 = มากที่สุด หมายถึง ระดับมากที่สุด

4 = มาก หมายถึง ระดับมาก

3 = ปานกลาง หมายถึง ระดับปานกลาง

2 = น้อย หมายถึง ระดับน้อย

1 = น้อยที่สุด หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ สามารถแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย ซึ่งแบ่งได้ตามแนวคิดของ (Bast, 1981, หน้า 182) ดังนี้

1.00 – 1.80 = น้อยที่สุด

1.81 – 2.60 = น้อย

2.61 – 3.40 = ปานกลาง

3.41 – 4.20 = มาก

4.21 – 5.00 = มากที่สุด

4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับค่าเฉลี่ยเลขคณิต เพื่อแสดงลักษณะการกระจายของคะแนนในแต่ละข้อ หลักการของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะพิจารณาว่าค่าของข้อมูลแต่ละค่ามีความแตกต่างจากค่าเฉลี่ยเพียงใด โดยการนำข้อมูลทุกค่ามาหาผลต่างกับค่าเฉลี่ย ซึ่งสามารถคำนวณได้ ดังนี้

จากสูตร S.D. =

$$\sqrt{\frac{\sum f(x - \bar{x})^2}{n-1}}$$

S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

x = ค่าของข้อมูลแต่ละตัวหรือจุดกลางชั้นแต่ละชั้น

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่าง

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

f = ความถี่ของข้อมูลแต่ละชั้น

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วนำมาจัดเรียงแยกหมวดหมู่และออกรหัสกำกับเอกสารเพื่อให้ง่ายต่อการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นจึงทำการบันทึกข้อมูลเข้าคอมพิวเตอร์และทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ต่อไป

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสุ่มบุคลากรทางการศึกษาของ กศน. อำเภอสามพราน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการบรรยายเชิงพรรณนาแบบอุปนัย คือ การนำสิ่งที่ได้รับรู้จากการให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มตัวอย่าง มาสรุปเป็นความรู้ข้อเสนอนโยบายการให้บริการทางการศึกษาของ กศน. ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การตีความและการอธิบายผลการวิจัยต่างๆ โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยศึกษาข้อมูลจากกลุ่มนักศึกษาที่จบการศึกษาระหว่างภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ถึง ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 รวม 5 ภาคการศึกษา เพื่อทำการศึกษาถึงบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ว่ามีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาเป็นไปในทิศทางใดรวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการทางการศึกษา และข้อเสนอแนะแนวทางการให้บริการทางการศึกษา เพื่อนำผลการการศึกษาที่ได้ไปเสนอต่อผู้บริหารของหน่วยงาน เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงหรือนำแนวทางตามข้อเสนอแนะที่ได้ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกเนื้อหาการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) สถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางสุ่มของทาโร ยามานะ (Yamane) ได้ทำการสุ่มแจกแบบสอบถามจำนวน 297 ชุด มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 297 ชุด

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์เชิงลึก

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

จากการศึกษาวิจัยในเรื่องบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 3 ส่วน ดังตามร่างต่อไปนี้

4.1.1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล

4.1.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4.1.3 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ของผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา

4.1.1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลประกอบไปด้วยคำถามรวม 6 ข้อ เพื่อใช้วัดว่าการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการให้บริการจัดการศึกษาให้กับผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาซึ่งประกอบไปด้วยข้อความเรื่องเพศ อายุ สถานภาพคุณวุฒิ การประกอบอาชีพ และการมีรายได้ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกคำตอบ

ตารางที่ 15 ตารางแสดงข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน แบ่งเป็นจำนวนและค่าร้อยละ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน โดยภาพรวม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	112	37.7
1.2 หญิง	185	62.3
รวม	297	100

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 15 ปี	3	1
2.2 15-18 ปี	104	35
2.3 19-22 ปี	90	30.3
2.4 23-26 ปี	39	13.1
2.5 27-30 ปี	30	10.1
2.6 31-34 ปี	17	5.7
2.7 35-38 ปี	5	1.7
2.8 39-42 ปี	6	2.0
2.9 43-46 ปี	2	0.7
2.10 47-50 ปี	0	0
2.11 51-54 ปี	0	0
2.12 55-59 ปี	1	0.3
2.13 60 ปีขึ้นไป	0	0
รวม	297	100
3. สถานภาพ		
3.1 โสด	202	68
3.2 สมรสจดทะเบียน	21	7.1
3.3 สมรสไม่จดทะเบียน	54	18.2
3.4 หย่าร้าง	2	0.7
3.5 แยกกันอยู่	10	3.4
3.6 อื่นๆ (ระบุ)...	8	2.7
รวม	297	100

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ประถมศึกษา	43	14.5
4.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	179	60.3
4.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย	74	24.9
4.4 ปวส./อนุปริญญา	1	0.3
รวม	297	100
5. อาชีพ		
5.1 พนักงานบริษัท	131	44.1
5.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ	6	2.0
5.3 รัฐวิสาหกิจ	2	0.7
5.4 เจ้าของธุรกิจ/ค้าขาย	25	8.4
5.5 รับจ้าง/รายวัน	89	30.0
5.6 อื่นๆ (ว่างงาน)	44	14.8
รวม	297	100
6. รายได้ต่อเดือน		
6.1 ไม่เกิน 9,000 บาท	141	47.5
6.2 9,001-12,000 บาท	116	39.2
6.3 12,001-15,000 บาท	25	8.4
6.4 15,001-18,000 บาท	3	1.0
6.5 18,001-21,000 บาท	1	0.3
6.6 21,001-24,000 บาท	4	1.3
6.7 24,001-27,000 บาท	1	0.3
6.8 27,001-30,000 บาท	2	0.7
6.9 มากกว่า 30,000 บาท	4	1.3
รวม	297	100

จากข้อมูลในตารางข้างต้น จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะส่วนบุคคลดังต่อไปนี้
 ข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 62.3 เพศชาย ร้อยละ 37.7

ข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามอายุ จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 15-18 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 35.0 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีอายุอยู่ระหว่าง 19-22 ปี ร้อยละ 30.3 กลุ่มที่มีอายุอยู่ระหว่าง 23-26 ปี ร้อยละ 13.1 กลุ่มที่มีอายุอยู่ระหว่าง 27-30 ปี ร้อยละ 10.1 กลุ่มที่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-34 ปี ร้อยละ 5.7 กลุ่มที่มีอายุอยู่ระหว่าง 39-42 ปี ร้อยละ 2.0 กลุ่มที่มีอายุอยู่ระหว่าง 35-38 ปี ร้อยละ 1.7 กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 1.0 กลุ่มที่มีอายุอยู่ระหว่าง 43-46 ปี ร้อยละ 0.7 ส่วนกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 55-59 ปี มีน้อยที่สุด ร้อยละ 0.3 สรุปได้ว่า กลุ่มผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี

ข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามสถานภาพ จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะสถานภาพ การทางทะเบียนจะเป็นคน โสด มากที่สุด โดยเป็นคน โสด คิดเป็นร้อยละ 68.0 รองลงมาคือ สมรส ไม่จดทะเบียน คิดเป็นร้อยละ 18.2 สมรสจดทะเบียน คิดเป็นร้อยละ 7.1 แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 3.4 หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 0.7 และอื่นๆ เช่นคลุมเครืออธิบายไม่ได้ มีแฟนแล้ว คิดเป็นร้อยละ 2.7

ข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามระดับการศึกษา จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับ การศึกษาจะอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.3 รองลงมาคือระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 24.9 ต่อมาคือระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 14.5 และระดับ ปวส./อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 0.3

ข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามระดับอาชีพ จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะอาชีพ เป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.1 รองลงมาคือรับจ้าง/รายวัน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ว่างาน คิดเป็นร้อยละ 14.8 ต่อมาคือเจ้าของธุรกิจ/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 8.4 เจ้าหน้าที่ของรัฐ คิดเป็น ร้อยละ 2.0 และอาชีพรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 0.7

ข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือน จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับ รายได้พบว่า รายได้เฉลี่ยไม่เกิน 9,000 บาทต่อเดือน มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมา คือ 9,001-12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.2 รายได้ 12,001-15,000 คิดเป็นร้อยละ 8.4 รายได้ 21,001- 24,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 1.3 รายได้มากกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.3 รายได้15,001-18,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.0 ต่อมาคือ 27,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.7 และ 18,001-21,000 บาท คิด เป็นร้อยละ 0.3 และ 24,001-27,000 บาท คือเป็นร้อยละ 0.3

4.1.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ผู้วิจัยจะนำเสนอความถี่และร้อยละของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน จากผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา และการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของ กศน. รวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ โดยนำเสนอในแต่ละประเด็นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ข้อ 2 แบ่งเป็น 4 ประเด็น คือ ด้านการมีคุณธรรม ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านทักษะอาชีพ และด้านการดำรงชีวิต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลความถี่และร้อยละของระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อำเภอสามพราน ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 16 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนของ กศน.	104 (35.0)	163 (54.9)	29 (9.8)		1 (0.3)
2. ท่านได้รับการส่งเสริมการรู้หนังสือ สำหรับกลุ่มเป้าหมายในตำบลอย่างชัดเจน	45 (15.2)	169 (56.9)	77 (25.9)	4 (1.3)	2 (0.7)
3. ท่านได้รับความรู้ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน	65 (21.9)	157 (52.9)	69 (23.2)	6 (2.0)	
4. กศน. มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการให้บริการ	61 (20.5)	143 (48.1)	85 (28.6)	8 (2.7)	

หมายเหตุ ( ) หมายถึง ร้อยละ

จากตารางที่ 16 ในเรื่องของข้อมูลความถี่และร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นที่ 1 ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอน

ของ กศน. พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 54.9 ประเด็นที่ 2 ท่านได้รับการส่งเสริมการรู้หนังสือ สำหรับกลุ่มเป้าหมายในตำบลอย่างชัดเจน พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 56.9 ประเด็นที่ 3 ท่านได้รับความรู้ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 52.9 ประเด็นที่ 4 กศน. มีการใช้สื่อเรียนการสอนที่ทันสมัย เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการให้บริการ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 48.1

ตารางที่ 17 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อ บทบาทของ กศน. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

บทบาทของ กศน. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.กศน.ได้จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชน	54 (18.2)	150 (50.5)	91 (30.6)	2 (0.7)	
2.กศน.ได้จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	54 (18.2)	162 (54.5)	75 (25.3)	6 (2.0)	
3.กศน.มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	44 (14.8)	123 (41.4)	102 (34.3)	23 (7.7)	5 (1.7)

หมายเหตุ ( ) หมายถึง ร้อยละ

จากตารางที่ 17 ในเรื่องของข้อมูลความถี่และร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ประเด็นที่ 1 กศน. ได้จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชน พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 50.5 ประเด็นที่ 2 กศน. ได้จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 54.5 ประเด็นที่ 3 กศน. มีการส่งเสริม

ให้คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 41.4

ตารางที่ 18 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาอาชีพ

บทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาอาชีพ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กศน. ได้จัดให้มีโครงการสอนวิชาชีพระยะสั้นให้กับคนในชุมชน	61 (20.5)	139 (46.8)	82 (27.6)	13 (4.4)	2 (0.7)
2. กศน. จัดให้มีการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	67 (22.6)	158 (53.2)	61 (20.5)	10 (3.4)	1 (0.3)
3. มีการนำภูมิปัญญาจากชุมชนอื่นมาสอนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ	62 (20.9)	146 (49.2)	80 (26.9)	9 (3.0)	

หมายเหตุ ( ) หมายถึง ร้อยละ

จากตารางที่ 18 ในเรื่องของข้อมูลความถี่และร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ประเด็นที่ 1 กศน. ได้จัดให้มีโครงการสอนวิชาชีพระยะสั้นให้กับคนในชุมชน พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 46.8 ประเด็นที่ 2 กศน. จัดให้มีการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 53.2 ประเด็นที่ 3 มีการนำภูมิปัญญาจากชุมชนอื่นมาสอนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 49.2

ตารางที่ 19 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการมีคุณธรรม

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการมีคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กศน. สอนให้ท่านมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	184 (62.0)	91 (30.6)	21 (7.1)	1 (0.3)	
2. กศน. สอนให้ท่านมีความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน	133 (44.8)	138 (46.5)	23 (7.7)	3 (1.0)	
3. กศน. สอนให้ท่านมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์	156 (52.5)	116 (39.1)	25 (8.4)		
4. กศน. สอนให้ท่านใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม	113 (38.0)	145 (48.8)	38 (12.8)	1 (0.3)	
5. กศน. สอนให้ท่านเข้าใจเรื่องวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงาม	117 (39.4)	141 (47.5)	36 (12.1)	3 (1.0)	
6. กศน. สอนให้ท่านเป็นผู้มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น	111 (37.4)	139 (46.8)	45 (15.2)	2 (0.7)	
7. กศน. สอนให้ท่านเข้าใจและเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย ที่ถูกต้อง	137 (46.1)	113 (38.0)	45 (15.2)	2 (0.7)	
8. กศน. สอนให้ท่านมีระเบียบวินัย เคารพ กฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่	113 (38.0)	151 (50.8)	30 (10.1)	3 (1.0)	
9. กศน. สอนให้ท่านมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	120 (40.4)	141 (47.5)	34 (11.4)	2 (0.7)	
10. กศน. สอนให้ท่านรู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	89 (30.0)	147 (49.5)	58 (19.5)	2 (0.7)	1 (0.3)
11. กศน. สอนให้ท่านมีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ	110 (37.0)	139 (46.8)	47 (15.8)	1 (0.3)	
12. กศน. สอนให้ท่านคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	99 (33.3)	146 (49.2)	51 (17.2)	1 (0.3)	

หมายเหตุ ( ) หมายถึง ร้อยละ

จากตารางที่ 19 ในเรื่องของข้อมูลความถี่และร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการมีคุณธรรม ประเด็นที่ 1 กคน. สอนให้ท่านมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.0 ประเด็นที่ 2 กคน. สอนให้ท่านมีความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.5 ประเด็นที่ 3 กคน. สอนให้ท่านมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.5 ประเด็นที่ 4 กคน. สอนให้ท่านใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.8 ประเด็นที่ 5 กคน. สอนให้ท่านเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.5 ประเด็นที่ 6 กคน. สอนให้ท่านเป็นผู้มีศีลธรรม รักษาความสัตย์หวังดีต่อผู้อื่น พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.8 ประเด็นที่ 7 กคน. สอนให้ท่านเข้าใจและเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย ที่ถูกต้อง พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.1 ประเด็นที่ 8 กคน. สอนให้ท่านมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.8 ประเด็นที่ 9 กคน. สอนให้ท่านมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.5 ประเด็นที่ 10 กคน. สอนให้ท่านรู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.5 ประเด็นที่ 11 กคน. สอนให้ท่านมีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.8 ประเด็นที่ 12 กคน. สอนให้ท่านคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.2

ตารางที่ 20 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กศน. สอนให้ท่านศึกษาหาความรู้โดยการอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ	60 (20.2)	146 (49.2)	78 (26.3)	10 (3.4)	3 (1.0)
2. เมื่อท่านจบการศึกษาจาก กศน. ท่านประสงค์ที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทันที	104 (35.0)	143 (48.1)	46 (15.5)	4 (1.3)	
3. กศน. สอนให้ท่านใช้อินเตอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลความรู้เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์	94 (31.6)	143 (48.1)	53 (17.8)	6 (2.0)	1 (0.3)
4. กศน. ทำให้ท่านสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเตอร์เน็ต	55 (18.5)	128 (43.1)	78 (26.3)	28 (9.4)	8 (2.7)
5. กศน. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์แก่ท่าน	56 (18.9)	140 (47.1)	86 (29.0)	12 (4.0)	3 (1.0)
6. กศน. สอนให้ท่านใช้สื่อในการรับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกวิธี	78 (26.3)	136 (45.8)	72 (24.2)	7 (2.4)	4 (1.3)

หมายเหตุ ( ) หมายถึง ร้อยละ

จากตารางที่ 20 ในเรื่องของข้อมูลความถี่และร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประเด็นที่ 1 กศน. สอนให้ท่านศึกษาหาความรู้โดยการอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 49.2 ประเด็นที่ 2 เมื่อท่านจบการศึกษาจาก กศน. ท่านประสงค์ที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทันที พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 48.1 ประเด็นที่ 3 กศน. สอนให้ท่านใช้อินเตอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลความรู้เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 48.1 ประเด็นที่ 4 กศน. ทำให้ท่านสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเตอร์เน็ต พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 43.1 ประเด็นที่ 5 กศน. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์แก่ท่าน พบว่าระดับความ

คิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 47.1 ประเด็นที่ 6 กศน. สอนให้ท่านใช้สื่อในการรับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกวิธี พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 45.8

ตารางที่ 21 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านทักษะอาชีพ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านทักษะอาชีพ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กศน. ทำให้ท่านเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม	66 (22.2)	163 (54.9)	65 (21.9)	3 (1.0)	
2. การเข้ารับการศึกษากับ กศน. ทำให้ท่านไม่รู้สึกถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	69 (23.2)	148 (49.8)	75 (25.3)	4 (1.3)	1 (0.3)
3. กศน. สอนให้ท่านเป็นคนมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	78 (26.3)	166 (55.9)	52 (17.5)	1 (0.3)	
4. กศน. สอนให้ท่านจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้เป็นอย่างดี	69 (23.2)	148 (49.8)	77 (25.9)	3 (1.0)	
5. กศน. สอนให้ท่านรู้จักมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และสามารถสร้างความร่วมมือที่ดีและทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข	91 (30.6)	153 (51.5)	49 (16.5)	4 (1.3)	

หมายเหตุ ( ) หมายถึง ร้อยละ

จากตารางที่ 21 ในเรื่องของข้อมูลความถี่และร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านทักษะอาชีพ ประเด็นที่ 1 กศน. ทำให้ท่านเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 54.9 ประเด็นที่ 2 การเข้ารับการศึกษากับ กศน. ทำให้ท่านไม่รู้สึกถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 49.8 ประเด็นที่ 3 กศน. สอนให้ท่านเป็นคนมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิด

เป็นร้อยละ 55.9 ประเด็นที่ 4 กศน. สอนให้ท่านจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้เป็นอย่างดี พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 49.8 ประเด็นที่ 5 กศน. สอนให้ท่านรู้จักมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และสามารถสร้างความร่วมมือที่ดีและทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.5

ตารางที่ 22 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการดำรงชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการดำรงชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กศน. สอนให้ท่านรู้จักวิธีการดูแลสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์ แข็งแรง	87 (29.3)	148 (49.8)	58 (19.5)	4 (1.3)	
2. กศน. สอนให้ท่านมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในชีวิตและพยายามไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้	94 (31.6)	153 (51.5)	46 (15.5)	4 (1.3)	
3. กศน. สอนให้ท่านยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและเสนอแนะวิธีแก้ไข	87 (29.3)	162 (54.5)	45 (15.2)	3 (1.0)	
4. การเข้ารับการศึกษาจาก กศน. ทำให้ท่านเป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน	84 (28.3)	158 (53.2)	54 (18.2)	1 (0.3)	
5. กศน. สอนให้ท่านรู้จักเป็นผู้ให้และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่	105 (35.4)	149 (50.2)	42 (14.1)	1 (0.3)	

หมายเหตุ ( ) หมายถึง ร้อยละ

จากตารางที่ 22 ในเรื่องของข้อมูลความถี่และร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทของศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการดำรงชีวิต ประเด็นที่ 1 กศน. สอนให้ท่านรู้จักวิธีการดูแลสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์ แข็งแรง พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 49.8 ประเด็นที่ 2 กศน. สอนให้ท่านมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในชีวิตและพยายามไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น

อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.5 ประเด็นที่ 3 กศน. สอนให้ท่านยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง และเสนอแนะวิธีแก้ไข พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 54.5 ประเด็นที่ 4 การเข้ารับการศึกษากับ กศน. ทำให้ท่านเป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 53.2 ประเด็นที่ 5 กศน. สอนให้ท่านรู้จักเป็นผู้ให้และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ พบว่าระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 50.2

4.1.3 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ของผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา

ตารางที่ 23 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับความคิดเห็น		ค่าระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนของ กศน.	4.24	0.649	มากที่สุด
2. ท่านได้รับการส่งเสริมการรู้หนังสือ สำหรับกลุ่มเป้าหมายในตำบลอย่างชัดเจน	3.85	0.709	มาก
3. ท่านได้รับความรู้ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน	3.95	0.729	มาก
4. กศน. มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการให้บริการ	3.87	0.764	มาก
สรุปภาพรวม	3.98	0.52	มาก

จากตารางที่ 23 สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ ในเรื่องบทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าคุณศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทในด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.98 ได้ค่า S.D. เท่ากับ 0.52 แปลว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนของ กศน. ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.24 รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.95 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการให้บริการในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.87 และ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ สำหรับกลุ่มเป้าหมายในตำบลอย่างชัดเจนในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.85

ตารางที่ 24 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของ กศน. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

บทบาทของ กศน. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	ระดับความคิดเห็น		ค่าระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. กศน. ได้จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชน	3.86	0.706	มาก
2. กศน. ได้จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	3.89	0.710	มาก
3. กศน. มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.60	0.892	มาก
สรุปภาพรวม	3.78	0.62	มาก

จากตารางที่ 24 สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ ในเรื่องบทบาทของ กศน. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน พบว่าโดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าคุณศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทในด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.78 ได้ค่า S.D. เท่ากับ 0.62 แปลว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้รับประโยชน์จากการที่ กศน. ได้จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.89 รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้

จากการที่ กศน. ได้จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชน ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.86 และผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้จากการที่ กศน. มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.60

ตารางที่ 25 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ

บทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ	ระดับความคิดเห็น		ค่าระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. กศน. ได้จัดให้มีโครงการสอนวิชาชีพระยะสั้นให้กับคนในชุมชน	3.82	0.829	มาก
2. กศน. จัดให้มีการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.94	0.771	มาก
3. มีการนำภูมิปัญญาจากชุมชนอื่นมาสอนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ	3.88	0.766	มาก
สรุปภาพรวม	3.88	0.68	มาก

จากตารางที่ 25 สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ ในเรื่องบทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าโดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าศูนย์ศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.88 ได้ค่า S.D. เท่ากับ 0.68 แปลว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้รับประโยชน์จากการที่ กศน. จัดให้มีการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.94 รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้จากการที่มีการนำภูมิปัญญาจากชุมชนอื่นมาสอนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.88 และผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้จากการที่ กศน. ได้จัดให้มีโครงการสอนวิชาชีพระยะสั้นให้กับคนในชุมชนในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.82

ตารางที่ 26 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของ กศน. ด้านส่งเสริมคุณธรรม

การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านส่งเสริมคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น		ค่าระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. กศน. สอนให้ท่านมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	4.54	0.641	มากที่สุด
2. กศน. สอนให้ท่านมีความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน	4.35	0.667	มากที่สุด
3. กศน. สอนให้ท่านมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์	4.44	0.645	มากที่สุด
4. กศน. สอนให้ท่านใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม	4.25	0.680	มากที่สุด
5. กศน. สอนให้ท่านเข้าใจเรื่องวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงาม	4.25	0.702	มากที่สุด
6. กศน. สอนให้ท่านเป็นผู้มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงคิดต่อผู้อื่น	4.21	0.714	มากที่สุด
7. กศน. สอนให้ท่านเข้าใจและเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย ที่ถูกต้อง	4.30	0.744	มากที่สุด
8. กศน. สอนให้ท่านมีระเบียบวินัย เคารพ กฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่	4.26	0.675	มากที่สุด
9. กศน. สอนให้ท่านมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	4.28	0.686	มากที่สุด
10. กศน. สอนให้ท่านรู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.08	0.740	มาก
11. กศน. สอนให้ท่านมีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ	4.21	0.708	มากที่สุด
12. กศน. สอนให้ท่านคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	4.15	0.704	มาก
สรุปภาพรวม	4.28	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 26 สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ ในเรื่องบทบาทของ กศน. ด้านส่งเสริมการมีคุณธรรม พบว่าโดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทในด้านส่งเสริมการมีคุณธรรม ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.28 ได้ค่า S.D. เท่ากับ 0.50 แปลว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้เรื่องความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.54 รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้เรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.44 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้เรื่องความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทนในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.35 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้และความเข้าใจและเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยที่ถูกต้องในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.30 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้เรื่องการมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.28 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้เรื่องการเมืองระบอบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.26 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้เรื่องการใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม, เข้าใจเรื่องวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.25 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้เรื่องการเป็นผู้มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น, มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.21 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้เรื่องการคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.15 และผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้เรื่องการรู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.08

ตารางที่ 27 ระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการเรียนรู้ตลอด ชีวิต	ระดับความคิดเห็น		ค่าระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. กศน. สอนให้ท่านศึกษาหาความรู้โดยการอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ	3.84	0.817	มาก
2. เมื่อท่านจบการศึกษาจาก กศน. ท่านประสงค์ที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทันที	4.17	0.730	มาก
3. กศน. สอนให้ท่านใช้อินเตอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลความรู้เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์	4.09	0.781	มาก
4. กศน. ทำให้ท่านสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเตอร์เน็ต	3.65	0.975	มาก
5. กศน. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์แก่ท่าน	3.79	0.829	มาก
6. กศน. สอนให้ท่านใช้สื่อในการรับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกวิธี	3.93	0.848	มาก
สรุปภาพรวม	3.91	0.60	มาก

จากตารางที่ 27 สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า โดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.91 ได้ค่า S.D. เท่ากับ 0.60 แปลว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อจบการศึกษาจาก กศน. แล้วประสงค์ที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทันที ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.17 รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้จาก กศน. เรื่องการใช้อินเตอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลความรู้เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.09 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้จาก กศน. ในการใช้สื่อในการรับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกวิธีในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.93 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้จากการที่ กศน. สอนให้ศึกษาหาความรู้โดยการอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.84 ต่อมา

คือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้จากการที่ กศน. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์แก่ท่านในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.79 และผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้จากการที่ กศน. ทำให้ท่านสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ตในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.65

ตารางที่ 28 ระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านทักษะอาชีพ

การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านทักษะอาชีพ	ระดับความคิดเห็น		ค่าระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. กศน. ทำให้ท่านเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม	3.98	0.695	มาก
2. การเข้ารับการศึกษาจาก กศน. ทำให้ท่านไม่รู้ลึกถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.94	0.753	มาก
3. กศน. สอนให้ท่านเป็นคนมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.08	0.668	มาก
4. กศน. สอนให้ท่านจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้เป็นอย่างดี	3.95	0.729	มาก
5. กศน. สอนให้ท่านรู้จักมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และสามารถสร้างความร่วมมือที่ดีและทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข	4.11	0.717	มาก
สรุปภาพรวม	4.01	0.54	มาก

จากตารางที่ 28 สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านทักษะอาชีพ พบว่าโดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านทักษะอาชีพ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.01 ได้ค่า S.D. เท่ากับ 0.54 แปลว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า กศน. สอนให้รู้จักมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และสามารถสร้างความร่วมมือที่ดีและทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.11 รองลงมาคือ ผู้ตอบ

แบบสอบถามเห็นว่า กศน. สอนให้เป็นคนมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.08 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า กศน. ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.98 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า กศน. สอนให้รู้จักจัดการกับอารมณ์และความเครียด ได้เป็นอย่างดี ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.95 และผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การเข้ารับการศึกษากับ กศน. ทำให้ไม่รู้สึกลึกลับแตกต่างระหว่างบุคคล ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 3.94

ตารางที่ 29 ระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการดำรงชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการดำรงชีวิต	ระดับความคิดเห็น		ค่าระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. กศน. สอนให้ท่านรู้จักวิธีการดูแลสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์ แข็งแรง	4.07	0.734	มาก
2. กศน. สอนให้ท่านมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในชีวิตและพยายามไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้	4.13	0.713	มาก
3. กศน. สอนให้ท่านยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและเสนอแนะวิธีแก้ไข	4.12	0.687	มาก
4. การเข้ารับการศึกษากับ กศน. ทำให้ท่านเป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน	4.09	0.686	มาก
5. กศน. สอนให้ท่านรู้จักเป็นผู้ให้และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่	4.21	0.684	มากที่สุด
สรุปภาพรวม	4.13	0.54	มาก

จากตารางที่ 29 สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการดำรงชีวิต พบว่าโดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการดำรงชีวิต ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.13 ได้ค่า S.D. เท่ากับ 0.54 แปลว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า กศน. สอนให้รู้จักเป็นผู้ให้และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.21 รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า กศน. สอนให้มีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในชีวิตและพยายามไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.13 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า กศน. สอนให้ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและเสนอแนะวิธีแก้ไขในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.12 ต่อมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การเข้ารับการศึกษากับ กศน. ทำให้เป็นที่รักของเพื่อนร่วมงานในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.09 และผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า กศน. สอนให้รู้จักวิธีการดูแลสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์ แข็งแรงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.07

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการแยกประเด็นความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายจากกลุ่มตัวอย่าง ต่อบทบาทจำนวน 3 ด้าน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถามปลายเปิด สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

การส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในประเด็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างไร จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถามปลายเปิดจากผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “ควรส่งผลให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น เพราะเราเน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ เด็กจะได้ทั้งความรู้และคุณภาพชีวิตที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม”

ประเด็นที่สอง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “คืออย่างของพี่ที่ยกตัวอย่างเนี่ย ให้อูอย่างนักศึกษาที่จบไปแล้วนะ ก็อย่างพี่สุทินอะ แกทำงานอยู่ธนาคารแห่ง

ประเทศไทย ก็คือเขาก็ได้ในเรื่องของเงินเดือน แล้วก็คือเขาจะเหลืออีกแค่ 8 ปี คือตอนแรกเขาไม่ได้บรรจุนะ อายุ 52 พอได้วุฒิเท่ากับ ม.6 ไปเนี่ยเขาก็ได้บรรจุ”

ประเด็นที่สาม ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “อย่างมีเด็กเกรจากที่อื่น พอมาเรียนตรงนี้ ก็คือเหมือนเราให้โอกาสเขาตรงเนี่ย ช่วยผลักดันเขาจนจบ ก็คือเด็กที่มาเรียนส่วนใหญ่จะไม่มีการทำ ก่อนเรียนก็คือไม่มีการทำ เหมือนอยู่กับพ่อแม่เนอะ อาศัยพ่อแม่อะไรอย่างเงี้ย แต่พอ จบปุ๊บ อย่างวุฒิ ม.ต้น เงี้ย แค่ ม.3 ก็สามารไปสมัครงานได้แล้ว”

ประเด็นที่สี่ ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “เด็กที่เค้าอายุเยอะก็จะ มี 2 คน ป้าสมหมายกับป้าบุญมา 2 คนเนี่ย อายุ 62 ก็จะไปใช้ต่อยอด ตรงที่ว่าเค้าเป็น อสม. เขาจะเล่นในเรื่องของการเมืองอันนี้ก็จะประโยชน์กับเค้าอีกทางนึง”

ประเด็นที่ห้า ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “เด็กส่วนใหญ่มาจากต่างถิ่น ต่างจังหวัดอะไรอย่างเงี้ย พอพ้นวัยเรียนเค้าก็ไม่อยากอยู่กับท้องทุ่งท้องไร่ท้องนา เค้าก็มาหางานทำในเมือง แล้วก็เลยมาเรียนก็เป็นการพัฒนาตัวเองด้านความรู้ในระดับพื้นฐานที่เค้าจะเรียนต่อได้เค้าก็ใจกว้างที่จะเรียนนะเพียงแต่เด็กแต่ละคนดึงเอาไปใช้ยังไง เด็กที่ตั้งใจเรียนอยู่แล้วแต่ด้วยโอกาสพลาดโอกาสอย่างเงี้ย พอเค้ามีความรู้เค้าก็มีการทำงานทำเงินใช้”

การเป็นแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

ในประเด็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างของการจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนให้กับผู้เรียน ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านใดบ้าง จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถามปลายเปิดจากผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “ได้ประสบการณ์ตรงและได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งจะทำให้เด็กเกิดทักษะ และได้ฝึกกับผู้ที่รู้จริง และยังได้ร่วมกันอนุรักษ์งานฝีมือพวกนี้เอาไว้ได้”

ประเด็นที่สอง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “ในพื้นที่มีภูมิปัญญา เขาทำเรือใบ ทำจากเหล็ก โลหะ เป็นเรือใบจำลอง ก็ได้เป็นสินค้า otop แล้ว และตอนนี้ก็มีที่พี่เอามาให้ชาวบ้านเขาทำด้วย ก็คือจะเป็นฝึกวิชาชีพทำดอกไม้ดินไทยของบ้าน้อย ชาวบ้านสนใจมาเรียนกันเยอะ”

การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ

ในประเด็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน (กศน.) ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับผู้เรียนอย่างไรบ้าง จาก

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถามปลายเปิดจากผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเห็นว่า “ได้ฝึกให้ผู้เรียนมีการพัฒนาฝีมือและได้ให้ผู้เรียนเรียนในสิ่งที่ตนเองถนัด เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดและเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม”

ประเด็นที่สอง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “เป็นการสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านได้เลยนะ ก็พอสอนเค้าเรียนจบแล้ว กลับไปทำมาส่งขายที่ศูนย์ได้เลยนะเค้ารับซื้อเพราะเค้าเป็นโอทอปอยู่ด้วย ขายได้ตลอดเวลา เพราะที่เค้าเป็นวิทยากรสอนชาวบ้านไปด้วย”

ประเด็นที่สาม ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “เวลาจัดวิชาชีพระยะสั้น บางทีผู้เรียนในพื้นที่ก็ไม่ค่อยมีเวลาหรือเวลาว่างไม่ตรงกันทำให้เราต้องจัดเวลาให้เหมาะสมต้องตามใจผู้เรียนเพื่อให้เค้าได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่จัดขึ้น ช่วงหลังมานี้งบประมาณก็น้อยอย่างบางโครงการมีค่าวัสดุฝึกอยู่แต่ไม่ก็ร้อย เราก็ต้องบอกวิทยากรให้จัดสอนแบบที่ไม่ต้องเสียค่าวัสดุมากอย่างงานใบเตย ใบตองอะไรแบบเนี้ย แต่บางทีประโยชน์ที่ได้มันก็ไม่ตรงใจผู้เรียนเท่าไร”

ประเด็นที่สี่ ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “การสอนวิชาชีพระยะสั้นบางที่เราเปิดสอนไปแต่ถ้าไม่มีตลาดรองรับ พวกแม่บ้านก็ไม่รู้จะเอาสินค้าเอาความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดยังไง แต่อย่างตำบลที่เค้ามีกลุ่มเวลามาเรียนเสร็จก็กลับไปทำมาส่งที่กลุ่มก็ทำให้มีรายได้เสริมช่วยครอบครัวได้ แต่ส่วนใหญ่เวลาเปิดสอนก็จะมีมาเรียนกันแต่ก็มักไม่ค่อยได้กลับไปต่อยอด”

ด้านการมีคุณธรรม

ในประเด็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน (กศน.) มีการจัดส่งเสริมคุณธรรมให้กับผู้เรียน อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถามปลายเปิดจากผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเห็นว่า “ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การฝึกสมาธิ สวดมนต์ และการรักษาศีล 5 และเมื่อมีวันสำคัญทางศาสนาจะพานักเรียนไปร่วมทำบุญรักษาศีลที่วัดในชุมชนใกล้ๆ สอนให้เค้าได้รู้จักการให้”

ประเด็นที่สอง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “ตอนเข้ามาแรกๆ เนี่ยทุกคนแบบว่าไม่เพราะเลย คือเกรงจากที่อื่นมา คือนะ มีหลายคน แบบแสบๆ ไม่มีงานทำมาปลูกฝังตรงนี้ให้เขา เวลาแห่เทียนตามเทศกาล พี่ก็จะพาไปวัดไรจิงบ้าง วัดท่าพุดบ้าง 2 วัด ก็พาเด็กไปไหว้พระ วันพ้อก็จะให้เด็กเขาไปตามส่วนราชการ อบต. พอมีส่วนรวม ก็ดีขึ้นนะ จากเด็กเก๋ๆ ก็เรียนจบนะ ก็พัฒนาได้”

ประเด็นที่สาม ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “เวลาทำกิจกรรมอะไรเค้าก็ให้ความร่วมมือที่ดีนะคะ มาเข้าร่วมเยอะทุกกิจกรรม แต่ช่วงแรกๆ ก็มีเอาคะแนนมาล้อบ้าง หลังๆ ก็เหมือนเค้าได้ปรับตัว มีเพื่อนไรเงี้ยเค้าก็พากันมา ก็ดีค่ะ”

ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในประเด็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน (กศน.) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนอย่างไรบ้าง จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถามปลายเปิดจากผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเห็นว่า “ให้เรียนทุกอย่างที่ผู้เรียนอยากเรียน อยากรู้ ให้ผู้เรียนเรียนอย่างที่ต้องการและเรียนได้ทุกเพศ ทุกวัย”

ประเด็นที่สอง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเห็นว่า “อย่างที่ กศน. ของพี่ก็จะจัดให้มีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตไว้คอยให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษา อย่างเล็กๆ ในพื้นที่พอวันหยุดเค้าก็จะขึ้นมาขอใช้ชาวบ้านก็มาใช้ได้นะ และก็ยังมีบริการหนังสือพิมพ์ไว้ตามร้านค้าในชุมชนที่เป็นเครือข่ายของ กศน. ด้วย”

ด้านทักษะอาชีพ

ในประเด็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน (กศน.) พัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน อย่างไรบ้าง จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถามปลายเปิดจากผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเห็นว่า “ให้ฝึกและลงมือปฏิบัติจริง โดยมีทีมวิทยากรที่มีคุณภาพและรู้จริงมาแนะนำ”

ประเด็นที่สอง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเห็นว่า “มีนักศึกษาคนนึงของพี่จบไปแล้วหละ ตอนเรียนตั้งใจเรียนมากบอกว่าที่ทำงานสนับสนุนให้มาเรียน พอเรียนจบเค้าปรับให้เลื่อนเป็นหัวหน้า เด็กก็บอกว่าเครียดเหมือนกันแต่ก็ตั้งใจทำงานเต็มที่จนเพื่อนร่วมงานยอมรับ แต่เด็กเป็นคนขยันตอนเรียนก็ช่วยเหลืองานทุกอย่างมีจิตอาสา มาก เค้าบอกว่า กศน. ทำให้เค้ามีโอกาสที่ดีขึ้นทุกวันนี้เวลามีอะไรก็จะเอามาปรึกษา แลตอนนี้ถูกดึงตัวไปช่วยงานของชุมชนไปช่วยดูพวกเงินกองทุนหมู่บ้าน เค้าก็บอกว่าเค้าจะทำให้ชาวบ้านได้รับประโยชน์สูงสุด อืมได้ฟังเค้าพูดแล้วก็ประทับใจนะ”

ด้านการดำรงชีวิต

ในประเด็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน (กศน.) พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการดำรงชีวิตให้กับผู้เรียนอย่างไรบ้าง จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถามปลายเปิดจากผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปเป็นประเด็นได้ว่าดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเห็นว่า “เน้นและสอนเรื่องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และแนะนำเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ปฏิบัติได้จริง”

ประเด็นที่สอง ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเห็นว่า “ส่วนใหญ่ก่อนเข้ามาเรียนก็จะเป็นพวกทะเลาะเถาะ ไม่เป็นโล้เป็นพาย แต่พอเข้าสังคมเจอเพื่อนเจอครูก็เปลี่ยนไป อย่างบางคนก้าวร้าวพูดอะไรไปก็ไม่ค่อยฟังแต่พออยู่ๆ ไปก็รู้จักปรับตัวดีขึ้น มาคอยช่วยเหลือเราก็รู้สึกประทับใจและก็คิดว่าเค้าน่าจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดียิ่งขึ้นได้”

ประเด็นที่สาม ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดรายหนึ่งเห็นว่า “พี่รักเด็กที่พี่สอนทุกคน เราอยู่กันแบบช่วยเหลือเพราะ กศน. เป็นเหมือนที่พึ่งที่เค้าจะสามารถมาเรียนแล้วก็เอาวุฒิที่ได้ไปเรียนต่อ มันทำให้เค้าไม่ต้องอายใคร มันทำให้เค้าแบบว่า มีวุฒิไปสมัครงานดีๆ ได้ อย่างวันก่อนมีเด็กคนนึงเมื่อก่อนเกรเรียนๆ หยุคๆ สุดท้ายเพื่อนจบไปแล้วตัวเองก็ยังไม่จบ มาสำนึกได้ตอนไหนรู้ใหม่ เด็กมาเล่าให้ฟังว่าไปสมัครงานที่นึ่งดีมาก เค้าให้เงินเดือนเป็นหมื่นเลย เพราะนักศึกษาใช้ภาษาอังกฤษได้ด้วย แต่พอเค้าถามว่าจบอะไรมา มีแค่วุฒิประถม ทางบริษัทเค้าก็บอกว่ารับไม่ได้จริงๆ เสียความสามารถ เท่านั้นแหละแต่มาคิดได้ตอนนี้ก็ชวดงานดีๆ อันนั้นไปแล้ว ตอนนั้นก็เลยเห็นข้อดีของการเรียน บ่นทุกวันอยากจบเร็วๆ เนี่ยแหละบทเรียน”

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัยทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพร้อมด้วยข้อเสนอแนะบางประการ โดยผู้วิจัยได้ทำการแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

5.1.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

5.1.3 ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

5.1.4 ในการตอบประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

5.3.2 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานของ กศน.

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการให้บริการทางการศึกษาของ กศน.

5.3.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา จากการที่ได้ศึกษามาตั้งแต่เริ่มต้นผู้วิจัยพบว่า

ในด้านของการตอบสนองต่อคำถามวิจัย สามารถตอบคำถามวิจัยได้ว่าบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมากซึ่งผลการวิจัยที่พบนี้เป็นผลการวิจัยที่ได้รับมาจากการวิเคราะห์สถิติจากการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา ในด้านการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยพบว่า บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังพบว่าปัญหาและ

อุปสรรคในการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาในภาพรวมของปัญหาเป็นเรื่องของสถานที่ในการจัดการศึกษา โดยจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษาของ กศน. จะสังเกตเห็นว่าที่ตั้งของ กศน. นั้นไม่ได้เป็นเอกเทศ อาคารที่ใช้ให้บริการก็เป็นอาคารของโรงเรียนในระบบ ห้องประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้องสมุดประชาชน อาคารเอนกประสงค์ของวัด กลุ่มผู้สูงอายุของชุมชน อาคารของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บริเวณอาคารที่ทางวัดอนุญาต หรือแม้แต่อาคารเรียนของมหาวิทยาลัย หรือใช้บริเวณบ้านของผู้นำชุมชนเป็นสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน เหล่านี้เป็นต้น

ในด้านการตอบสนองต่อประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับทำให้ทราบถึงระดับของคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา และปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน อีกทั้งยังสามารถนำผลการวิจัยที่ได้รับไปกำหนดแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานและการให้บริการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ให้มีประสิทธิภาพต่อไปอีกด้วย

สรุปในภาพรวมแล้ว บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยเฉพาะในการส่งเสริมด้านคุณธรรมซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณและผลการวิจัยเชิงคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการดำรงชีวิตที่ได้ผลการวิจัยมาจากผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ว่าผู้เรียนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต รองลงมาได้แก่ด้านทักษะอาชีพอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพรองลงมาได้แก่ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ลำดับต่อมา ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับมาก ลำดับต่อมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ อยู่ในระดับมากและลำดับสุดท้ายได้แก่ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนอยู่ในระดับมาก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการสรุปผลการวิจัยอย่างละเอียดทั้งหมดซึ่งสามารถพิจารณาได้จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

5.1.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการวิจัยเรื่องบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา ในครั้งนี้ผลจากการศึกษาที่ได้มาพบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ ของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่าผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับดีและมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่าง

ไปจากเดิม และลักษณะบุคคลได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างก็มีผลต่อระดับของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ดังแสดงให้เห็นในรูปแบบของภาพรวมจากตารางแสดงระดับความคิดเห็นดังต่อไปนี้

ตารางที่ 30 ตารางสรุประดับความคิดเห็นในด้านต่างๆ ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ในภาพรวม

กรอบแนวคิดการวิจัย	ระดับความคิดเห็น		ค่าระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.98	0.52	มาก
ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	3.78	0.62	มาก
ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ	3.88	0.68	มาก
ด้านการมีคุณธรรม	4.28	0.50	มากที่สุด
ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.91	0.60	มาก
ด้านทักษะอาชีพ	4.01	0.54	มาก
ด้านการดำรงชีวิต	4.13	0.54	มาก

จากตารางที่ 30 ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความเห็นในด้านต่างๆ ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านที่ได้รับการประเมินสูงที่สุดเรียงตามลำดับได้ ดังนี้

ลำดับที่หนึ่งด้านการมีคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่า ($\bar{x} = 4.28$, S.D.= 0.50) ซึ่งสอดคล้องต่อการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปลูกฝังจิตสำนึกในด้านของคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเยาวชนและผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนให้มีความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา สอนให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักการให้การเสียสละและอดทนต่อความยากลำบาก สอดคล้องกับการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพว่า กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการพัฒนาจาก กศน. นั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านการปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องความกตัญญูต่อบุพการี ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ว่าผู้พลัดโอกาสทางการศึกษามีการให้ความช่วยเหลือ มีจิตอาสา รู้จักใฝ่หาความรู้ เข้าใจในเรื่อง

วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม โดยเห็น ได้จากการข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้พลาดโอกาสมีการเข้าร่วมในกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ที่ได้จัดขึ้นในชุมชน ทำให้เป็นผู้มีศีลธรรมในระดับที่ดีมาก อีกทั้งยังมีระเบียบวินัย เคารพและรู้จักให้เกียรติผู้ที่มีอาวุโสกว่า จากการสังเกตจะพบว่าแม้กระทั่งอาจารย์ที่มีวุฒิที่อ่อนกว่าแต่ก็ได้รับการปฏิบัติที่สุภาพจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นต้น

ลำดับที่สองด้านการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.54) ซึ่งสอดคล้องต่อการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ว่า เน้นการเรียนการสอนแบบเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่อย่างพอประมาณ โดยมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวหรือของตนเอง เพื่อที่จะได้วางแผนการดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ทำให้ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นมีการปรับตัว เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อีกทั้ง ได้สังเกตเห็นถึงประโยชน์ของการศึกษาว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและอนาคตเป็นอย่างมาก เพราะหากไม่ได้รับการศึกษาก็ไม่สามารถเรียกร้องค่าครองชีพที่สูงขึ้นได้ เป็นต้น

ลำดับที่สามด้านทักษะอาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.54) ซึ่งสอดคล้องต่อการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ว่าได้รับการฝึกปฏิบัติและได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยได้รับความรู้และคำแนะนำจากทีมวิทยากรที่มาให้ความรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ รู้จักมีเหตุผลรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถควบคุมและจัดการกับอารมณ์ต่างๆ ได้ ทำให้การปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ต้องมีผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดประสิทธิภาพที่ดี

ลำดับที่สี่ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.52) ซึ่งสอดคล้องต่อการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ว่าในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กศน. นั้นถือได้ว่าเป็นการให้โอกาสกับผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาอย่างมหาศาลเพราะช่วยให้ผู้พลาดโอกาสเหล่านั้นได้รับความรู้และยังนำความรู้ที่ได้ไปส่งเสริมในเรื่องของหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ ทำให้ผู้พลาดโอกาสมีความก้าวหน้าในอาชีพหรือมีหน้าที่การงานที่ดีขึ้น

ลำดับที่ห้าด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.60) ซึ่งสอดคล้องต่อการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ว่าในการจัดการศึกษาของ กศน. นั้น ไม่มีการจำกัดในเรื่องของอายุ หรืออาชีพ ของผู้เรียนผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาทุกคนสามารถเข้ารับการศึกษาที่ กศน. ได้ทุกคน อีกทั้ง กศน. ก็จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้กระจายอยู่อย่างทั่วถึงในชุมชน ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนที่หลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพระยะสั้น โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังมีบริการคอมพิวเตอร์และหนังสือไว้ตามร้านค้าที่เป็นเครือข่ายของ กศน. เป็นต้น

ลำดับที่หกด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.68) ซึ่งสอดคล้องต่อการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ว่าผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาได้รับการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาฝีมือจากวิทยากรผู้มีความชำนาญและมีทักษะเฉพาะทางทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ทั้งยังเป็นการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน

ลำดับที่เจ็ดด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.62) ซึ่งสอดคล้องต่อการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ว่าในการอนุรักษ์ความรู้และรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชนและจัดสรรให้ภูมิปัญญาเหล่านั้น ได้ถ่ายทอดความรู้ เป็นการอนุรักษ์ความรู้ภูมิปัญญาที่มีคุณค่าให้มีการสืบทอดต่อไปเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และเมื่อได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้ก็สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อีกทางหนึ่งด้วย

5.1.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละด้านจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า

ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาที่พบเป็นเรื่องสถานที่ในการให้บริการด้านการศึกษายังไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมในบางพื้นที่ เนื่องจาก กศน. ไม่มีงบประมาณในส่วนนี้ พื้นที่ที่ใช้ในการจัดการศึกษาจึงไม่เป็นสัดส่วนของตนเอง ต้องอาศัยใช้พื้นที่ของโรงเรียน อาคารเอนกประสงค์ องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสต.) ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาที่ควรจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและเท่าเทียมกัน ไม่เว้นแม้แต่ผู้ที่เคยพลัดโอกาสทางการศึกษามาก่อน

ด้านการเป็นแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ปัญหาที่พบคือเรื่องการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระยะสั้นซึ่งนำวิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้งหากเป็นงานฝีมือที่ต้องใช้วัสดุฝึกที่มีราคาสูงเป็นวัสดุประกอบการเรียนการสอนนั้นมักจะไม่ค่อยได้รับเชิญมาสอน เพราะเนื่องจากงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนมีน้อยจึงไม่สามารถจ้างมาสอนได้ วิชาชีพประเภทนี้จึงมักจะสูญหายเพราะไม่ได้รับการถ่ายทอดอย่างกว้างขวาง

ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ปัญหาที่พบในส่วนนี้เห็นจะเป็นเรื่องของการเปิดการเรียนการสอนที่เหมือนกันไปหมดในทุกตำบล ทำให้เมื่อเกิดการต่อยอดอาชีพจึงเกิดการที่มีสินค้าชนิดเดียวกันหรือคล้ายกันออกขายทั่วไปในทุกพื้นที่ ขาดความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนทำให้เกิดจุดขายของสินค้าและไม่สามารถควบคุมการผลิตสินค้าได้ และอีกส่วนหนึ่งก็คือกลุ่มคนที่มี

งานประจำ เมื่อมาเรียนแล้วก็ไม่ได้นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ซึ่งก็ถือว่าฝึกกลุ่มเป้าหมายที่จะพัฒนาอาชีพ ควรนำงบประมาณส่วนนี้ไปพัฒนาในเรื่องของการส่งเสริมความรู้ เช่น การศึกษาคุณงาน โดยการพากลุ่มสมาชิกที่สนใจในชุมชน ไปเปิดโลกทัศน์ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จะได้นำความรู้ที่ได้มาพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน

ด้านการมีคุณธรรม ในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานนั้น มองในภาพรวมแล้วพบว่าผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาที่เข้ามารับการศึกษากับ กศน. มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากบุคลิกภาพภายนอก กริยามารยาท สอดคล้องกับผลการประเมินเชิงปริมาณที่แสดงออกมาอยู่ในระดับที่มากที่สุด ซึ่งในการดำเนินงานของ กศน. ในด้านนี้เป็นไปตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กำหนดไว้

ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานนั้นมีการให้บริการด้านการศึกษาที่ครอบคลุมไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ และการจัดส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะช่วยถ่ายทอดความรู้สู่คนในชุมชน ให้สามารถศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลาและไม่มีข้อจำกัด รวมทั้งไม่มีค่าใช้จ่ายในการที่จะเข้ามาเรียนอีกด้วย อันเป็นการสนับสนุนให้คนมีความรู้และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กำหนดไว้

ด้านทักษะอาชีพ ในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานนั้นมีการส่งเสริมและให้ความรู้อย่างเพียงพอต่อการที่จะนำความรู้ต่างๆ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ด้านการดำรงชีวิต ในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานนั้นสามารถส่งเสริมให้ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีหน้าที่การงานที่ดีขึ้น เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และได้รับการยอมรับที่ดีในสังคม

5.1.3 ในการตอบวัตถุประสงค์การศึกษา

1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของ กศน. ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาพบว่า สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ได้ตามความต้องการคือทราบว่าของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทสำคัญๆ ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ บทบาทด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนและบทบาทด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานของ กศน. ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสาม

พรานพบว่าสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ได้ตามความต้องการคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา ระดับคุณภาพชีวิตที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้คือ ด้านส่งเสริมคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการดำรงชีวิตด้านทักษะอาชีพ และด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้พลัดโอกาสทางการศึกษามีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการให้บริการทางการศึกษาของ กศน. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาพบว่าแนวทางในการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานในด้านการบริหารงานควรมีการหามาตรการเพื่อมาสนับสนุนและแก้ปัญหาในเรื่องอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกพื้นที่และเกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น ทำความร่วมมือ (MOU) กับโรงเรียนในระบบในเขตพื้นที่เพื่อขอใช้สถานที่ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมการศึกษาในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้สอนจะสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายยิ่งขึ้น ในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดโครงการให้เพียงพอและเหมาะสม เช่น ค่าวิทยากร ค่าวัสดุฝึก ด้านการส่งเสริมอาชีพควรผลักดันให้คนในชุมชนต่อยอดอาชีพเดิมของตนเองโดยสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และกลับมาถ่ายทอดต่อกันในชุมชน

5.1.4 ในการตอบประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากผลการวิจัยพบว่า สามารถตอบสนองต่อประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้คือเพื่อศึกษาว่าบทบาทของ กศน. ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาและปัญหา อุปสรรคในการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน และยังนำผลการวิจัยที่ได้ไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของ กศน. ในด้านต่างๆ ได้ โดยอาจนำปัญหาและข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ว่าบทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ การอภิปรายผลควรยึดผลจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและตามด้วยผลการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อแสดงถึงความสอดคล้องหรือความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการสุ่มเก็บข้อมูล เพื่อแสดงว่าผลที่สรุปมาในแต่ละด้านมีประเด็นแตกต่าง ขัดแย้ง หรือสอดคล้องกับแนวคิด

ทฤษฎี และงานวิจัยอื่นๆ อย่างไร โดยขออภิปรายในแง่มุมมองที่มีความน่าสนใจในทางวิชาการ เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ที่อาจเป็นของใหม่ต่อยอดจากองค์ความรู้เดิมเท่าที่จะพอทำได้ในงานวิจัยเชิงสำรวจ

ด้านส่งเสริมคุณธรรม ผลการศึกษาพบว่า ในการสำรวจด้วยแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งส่วนมากเป็นผู้หญิง ส่วนใหญ่เห็นว่า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา ด้านส่งเสริมคุณธรรมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพว่ากลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการพัฒนาจาก กศน. นั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านการปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องความกตัญญูต่ออนุภคินี ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ว่าผู้พลัดโอกาสทางการศึกษามีการให้ความช่วยเหลือ มีจิตอาสา รู้จักใฝ่หาความรู้ เข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามโดยเห็นได้จากการข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้พลัดโอกาสมีการเข้าร่วมในกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ที่ได้จัดขึ้นในชุมชน ทำให้เป็นผู้มีศีลธรรมในระดับที่ดีมาก อีกทั้งยังมีระเบียบวินัย เคารพและรู้จักให้เกียรติผู้ที่มีอาวุโสกว่า จากการสังเกตจะพบว่าแม้กระทั่งอาจารย์ที่มีวิทยุวุฒิที่อ่อนกว่าแต่ก็ได้รับการปฏิบัติที่สุภาพให้กับผู้เรียน เช่นเดียวกับงานวิทยานิพนธ์ของ พระครูประโชติจันทวิมล (นาม จนฺทโชโต) (2555, หน้า บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการศึกษาพบว่าผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับมากซึ่งสอดคล้องต่อการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ว่าในการจัดการศึกษาของ กศน. นั้น ไม่มีการจำกัดในเรื่องของอายุ หรืออาชีพของผู้เรียนผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาทุกคนสามารถเข้ารับการศึกษากับ กศน. ได้ทุกคน อีกทั้ง กศน. ก็จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้กระจายอยู่อย่างทั่วถึงในชุมชน ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนที่หลากหลายด้านไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพระยะสั้น โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังมีบริการคอมพิวเตอร์และหนังสือไว้ตามร้านค้าที่เป็นเครือข่ายของ กศน. เช่นเดียวกับงานวิทยานิพนธ์ของสมจินตนา ชังเกตุ (2554, หน้า ผลการวิจัย) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบห้องสมุดชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตพบว่ากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศ ประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และวาดภาพ การจัดนิทรรศการ กิจกรรมของห้องสมุดชุมชนในต่างประเทศ ประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การเล่านิทาน

การจัดทำเว็บไซต์ ประวัตินุชน การวาดภาพ มีห้องสมุดเคลื่อนที่ในรูปรถให้บริการตามชุมชน
เครือข่ายมาจากสมาชิกและข้าราชการที่เกษียณอายุส่วนอาสาสมัครมาจากเยาวชนที่อยู่ในชุมชน

ด้านทักษะอาชีพ ผลการศึกษาพบว่าผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของผู้พลัดโอกาสทางการศึกษา ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับมากซึ่งสอดคล้องต่อการให้ข้อมูล
เชิงคุณภาพว่ามีการส่งเสริมและให้ความรู้อย่างเพียงพอต่อการที่จะนำความรู้ต่างๆ ที่ได้รับไป
ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง (2555, หน้า บทคัดย่อ) ในรายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาแนว
ทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.
ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนสภาพการดำเนินงานความคาดหวังปัญหา และอุปสรรคของการจัด
การศึกษา 2. เพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลางเพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษา
เพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลางกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย
ผู้บริหาร กศน. จังหวัด ผู้บริหาร กศน. อำเภอเจ้าหน้าที่สำนักงาน กศน. จังหวัด เจ้าหน้าที่สำนักงาน
กศน. อำเภอ และผู้เรียนวิชาอาชีพในศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและผลการ
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานและความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ
ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และด้านการนำไปใช้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 กลุ่มเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นว่า สภาพการดำเนินงาน และความคาดหวังด้านการ
บริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และด้านการนำไปใช้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
มากและผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานและความคาดหวังด้าน
การบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการนำไปใช้โดยภาพรวม พบว่ามีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในภาพรวมของทุกกลุ่ม มีความคิดเห็น
ต่อสภาพการดำเนินงาน และความคาดหวังด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และ
ด้านการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของ
ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลางมีข้อเสนอแนะดังนี้ด้านการบริหารจัดการจากผลการสนทนากลุ่ม
พบว่าสำนักงาน กศน. ควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาและปรับปรุงศูนย์ฝึกอาชีพ
ชุมชนตำบล มีระเบียบเกี่ยวกับการใช้งบประมาณของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนที่ชัดเจนก่อนที่จะ
ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติในหน่วยงานในเรื่องการใช้งบประมาณที่ถูกต้อง และ
เหมาะสมตามหลักสูตร มีการกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายย่อยให้เหมาะสมกับงบประมาณ และจัดให้
การศึกษาอาชีพเป็น โครงการเฉพาะกิจ สถานศึกษาควรให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม

ด้านการดำรงชีวิต ผลการศึกษาพบว่าผู้พลัดโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน มีบทบาทต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับมากซึ่งสอดคล้องต่อการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานนั้นสามารถส่งเสริมให้ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีหน้าที่การงานที่ดีขึ้น เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และได้รับการยอมรับที่ดีในสังคม โดยในงานวิจัยของ พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2557, หน้า บทคัดย่อ) เรื่องการพัฒนาระบบการศึกษาอาชีพและการเรียนรู้นอกระบบเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการเชื่อมโยงของการศึกษาในระดับวิชาชีพ อันได้แก่ อุดมศึกษา และการสร้างทักษะเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน (On the Job Training) โดยวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ของการผลิตบัณฑิตของภาคอุดมศึกษา (Higher Education) โดยเฉพาะปัญหาความไม่สอดคล้องของบัณฑิตไปสู่ตลาดแรงงาน (Labor Market Mismatch) รวมไปถึงการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ของความจำเป็นในการเรียนรู้จากการฝึกอบรมในที่ทำงานการศึกษาในด้านของอุปทานแรงงานพบว่า ประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตบุคลากรที่จะตรงตามความต้องการในตลาดแรงงานของประเทศ รวมถึงยังไม่สอดคล้องกับความต้องการที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยใช้นวัตกรรมความไม่สอดคล้องดังกล่าวแสดงได้ออกมาจากการที่แรงงานที่จบการศึกษาจากร่วมมหาวิทยาลัยต้องใช้เวลาถึง 6-12 เดือนในการหางานทำ ในขณะที่แรงงานที่ไม่ได้จบการศึกษาหรือจบเพียงชั้นประถมศึกษาใช้เวลาน้อยกว่าในการหางาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาของ กศน.

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาของ กศน. พบว่า กศน. มีการนำเอาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ไปปรับใช้ ทำให้ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษามีการคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเมื่อได้เข้ารับการศึกษากับ กศน. แต่ในด้านการยอมรับจากสังคมภายนอกก็ยังคงมองเป็นเด็กมาตรฐานสอง คือเป็นเด็กนอกระบบซึ่งไม่ได้จบตามเกณฑ์การศึกษาปกติ แต่สภาพจิตใจของนักศึกษา กศน. ก็อยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ผู้วิจัยจึงเห็นว่า กศน. ควรหามาตรการในการส่งเสริมภาพลักษณ์ในด้านดี เช่น ควรมีการเผยแพร่ผลการทดสอบระดับชาติด้านศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N-NET) ให้เป็นที่แพร่หลาย หรือมาตรการในเรื่องของบุคคลตัวอย่างภายในชุมชน เพื่อให้ผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาที่เข้ารับการศึกษากับ กศน. เกิดความภูมิใจ เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานของ กศน.

ในการดำเนินงานของ กศน. นั้น พบว่า ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัด โครงการให้เพียงพอและเหมาะสม เช่น ค่าวิทยากร ค่าวัสดุฝึก ด้านการส่งเสริมอาชีพควรผลักดันให้คนในชุมชนต่อยอดอาชีพเดิมของตนเองโดยสนับสนุนให้ศึกษา

งานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และกลับมาถ่ายทอดต่อกัน ในชุมชน ควรมีการวางแผนเพื่อหามาตรการ
แก้ปัญหาในเรื่องการจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน ไม่เพียงพอเนื่องจากวัสดุฝึกมี
ราคาสูง อีกทั้งควรเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น เน้นการเรียนการสอนที่
เฉพาะเจาะจงตามความเหมาะสมของชุมชน สร้างชุมชนแต่ละชุมชนให้เป็นต้นแบบในวิชาชีพที่เป็น
การเฉพาะให้คนในชุมชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดอาชีพเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการให้บริการทางการศึกษาของ กศน.

ในการให้บริการทางการศึกษาของ กศน. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พลาดโอกาสทาง
การศึกษา พบว่าแนวทางในการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอสามพรานในด้านการบริหารงานควรมีการหามาตรการเพื่อมาสนับสนุนและ
แก้ปัญหาในเรื่องอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในทุก
พื้นที่และเกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น ทำความร่วมมือ (MOU) กับ โรงเรียนในระบบในเขตพื้นที่เพื่อ
ขอใช้สถานที่ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมการศึกษาในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้สอนจะ
สามารถใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายยิ่งขึ้น

5.3.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรทำการศึกษารูปแบบการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อที่จะได้ศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ในแต่ละมิติของการให้บริการและ
เป้าหมายในการให้บริการเพื่อขจัดกลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือและส่งเสริมการรู้หนังสือให้กับกลุ่มผู้พลาด
โอกาสทางการศึกษา

2. ควรทำการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการให้บริการทางการศึกษา โดยสะท้อนความคิดเห็นจากกลุ่มผู้รับบริการเพื่อให้ทราบข้อเสนอแนะในการที่จะนำมาปรับปรุงการให้บริการต่อไป

3. ควรทำการศึกษาคูณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลผลิตของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้เยาวชนต้องพลาดโอกาสทางการศึกษา ศึกษาพฤติกรรมที่ส่งผลให้เยาวชนเสี่ยงที่จะกลายเป็นผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา และศึกษาแนวทางในการป้องกันเพื่อลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือและอาชญากรรมที่อาจเกิดจากคนกลุ่มนี้

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คมชัดลึกออนไลน์. (2552). *คุณภาพชีวิตที่ดี*. เข้าถึงจาก: <http://www.komchadluek.net/detail/20090824/25504/คุณภาพชีวิตที่ดี.html>, 2 ธันวาคม 2558.
- จริยา แก้วสะอาด. (2547). *บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.*
- จักรพงษ์ เกะเย็น. (2554). *คุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติในเขตกรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฝดเตา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์. (2545). *บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.*
- ฉลอง แนวพานิช. (2530). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม: รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ชนิกานต์ บุญชู. (2554). *การปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานในโรงพยาบาล โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง*. กรุงเทพมหานคร: คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชนินทร ศรีทอง. (2551). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ตามการรับรู้ของบุคลากรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.*

- ชัยนาท จิตตวัฒน์. (2539). *คุณภาพชีวิตและการส่งเสริมคุณภาพชีวิต*. เข้าถึงได้จาก:
<https://prezi.com/xie8bprx5hc5/presentation/>, 2 พฤศจิกายน 2558
- ชินวรณ์ บุญยเกียรติ. (2553). *สัมภาษณ์*. เข้าถึงได้จาก: <http://education.kapook.com/view13065.html>,
 19 พฤษภาคม 2558.
- ทิตยา สุวรรณะชญ. (2530). *พัฒนาการ: ความคาดหวังบทบาทของพัฒนาการ คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ทีปิก โจปรา. (2551). *เส้นทางสู่ความมั่นคง Creating Affluence*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์ HOW TO.
- นันทน์ภัส บำรุงผล. (ม.ป.ป.). กศน.ตำบลห้วยน้ำขาว. เข้าถึงได้จาก: <http://202.143.161.158/18/index.php?name=news2&file=readnews&id=53>, 2 เมษายน 2559.
- นิพนธ์ คันธเสวี. (2525). *คุณภาพชีวิตสำหรับคนไทย*. เอกสารทางวิชาการเสนอในการประชุมสัมมนา ระดับชาติว่าด้วยเรื่อง ภาวะสังคมไทย ระหว่างวันที่ 19-21 เมษายน 2525 ณ โรงแรมเมอร์ เซอร์วิสเซอร์ท พัทยา.
- บุญสม พิมพ์หนู. (2540). *ทฤษฎีบทบาทหน้าที่*. เข้าถึงได้จาก: <http://writer.dek-d.com/plugna99/viewlongc.php?id=675528&chapter=108>, 4 พฤศจิกายน 2558.
- ประโชติ จันทวิมล. (2555). *การศึกษาเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี*. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, นนทบุรี.
- ประณีต อินทรประสิทธิ์. (2553). *คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง*. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สำหรับนักบริหาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- ประเสริฐ บุญเรือง. (2557). *สัมภาษณ์*, 17 มิถุนายน 2557.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (13 มิถุนายน 2556). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 71 ก. หน้า 649.
- พระครูประโชติจันทวิมล. (นาม จันทโชโต). (2555). *การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต พระพุทธศาสนามหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. (19 สิงหาคม 2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74.
- พวงทอง ไกรพิบูลย์. (ม.ป.ป.). *คุณภาพชีวิต (Quality of life)*. เข้าถึงได้จาก: <http://haamor.com/th/คุณภาพชีวิต/>, 1 เมษายน 2559.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2557). *การพัฒนากระบวนการศึกษาอาชีพและการเรียนรู้ในระบบเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย*. โครงการวิจัย. คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ และวิทยาลัยนานาชาติ กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภูมิพลอดุลยเดช. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. *พระบรมราโชวาท*, 19 กรกฎาคม 2517.
- รัตนพงษ์ จัฑทะวงษ์. (2546). *ทวนทางสังคมที่สัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน กรณีศึกษา ตำบลพระประโทน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). *รีเอ็นจิเนียริงระบบราชการไทย ภาค 2*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- วิจารณ์ พานิช . (2537). *บทบาทของการวิจัย:การทำนายของทศวรรษใหม่*, เอกสารการประชุมประจำปี ครั้งที่ 1 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สวก.).
- วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ. (2544). *คุณภาพชีวิต สุขภาพส่วนบุคคลและชุมชน*. ม.ป.ท.
- วุฒิ สุวรรณรังษี. (2541). *การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี*. ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพมหานคร.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2536). *เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: ไอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, กาญจนา, จรัมพร ให้อายอง. (2556). *คุณภาพชีวิตการทำงานและความสุข*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามพราน. (2557). *สรุปผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2557*. เอกสารวิชาการลำดับที่ 3/2557. นครปฐม: กศน. อำเภอสามพราน.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2553). *รายงานการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2553*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง. (2555). *การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลาง*. รายงานการวิจัย. สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร.
- สมจินตนา ชังเกตุ. (2554). *การพัฒนารูปแบบห้องสมุดชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต* คุณฉวีนิพนธ์. สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ ภาควิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2543). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักข่าวไทย. (2556). *นักศึกษา กศน. 200,000 คนทั่วประเทศสอบ N-NET* วันนี้. เข้าถึงได้จาก: <http://www.mcot.net/site/content?id=5129a7c1150ba0c2520000bc#.Vy3Mt4R97IU>, 2 ธันวาคม 2558.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ม.ป.ป.). *นิยามทางการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก: http://www.onec.go.th/onec_web/page.php?mod=Category&categoryID=CNT0000145, 2 ธันวาคม 2558.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553). *คู่มือปฏิบัติงานครู กศน. ตำบล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน กศน.
- ลีปนพนท์ เกตุทัต. (2525). *ระบบราชการไทย พัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างไร*. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์และมนุษย.
- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. (2520). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แพร่วิทยา.
- สุทธิศรี วงษ์สมาน. (2557). เข้าถึงได้จาก: <http://www.dailynews.co.th/education/221023>, 2 ธันวาคม 2558.
- สุนทร นามโคตรศรี. (2553). *คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา*. โครงการวิทยุกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิทยุกรรมโยธา, สำนักวิชาวิทยุกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. (2540). *เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุด 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: กรมสุขภาพจิต.
- สุวิมล ศิริกานันท์. (2550). *การประเมินโครงการ แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- หทัย จิตานนท์. (2540). *นิยามศัพท์ส่งเสริมสุขภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- อ่องจิต เมยะประภาส. (2538). *ผลกระทบของการศึกษาต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน: ศึกษากรณีโรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- อัจฉรา นวจินดา และขจีรัตน์ ภิรมย์ธรรมศิริ. (2534). *ความพึงพอใจ: ตัวแปรกลางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ*. ในเอกสารประกอบการสัมมนา การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนักประชากร.
- อัญชลี ธรรมะวิชิกุล. (2553). กศน.ตำบล: แหล่งเรียนรู้ของชุมชน. เข้าถึงได้จาก: <http://panchalee.wordpress.com/2010/12/23/nfe-tumbon/>, 2 ธันวาคม 2558.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. *สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.4*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์. เข้าถึงได้จาก: http://www.truelookpanya.com/new/cms_detail/knowledge/2051-00/, 2 ธันวาคม 2558.
- Broom, Leonard & Selnick, Philip. (1977). *Sociology*. New York: Holt.
- Cohen, Bruce J. (1979). *Introduction to sociology*. New York: McGraw-Hill.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Journal Psychology Review*, 50, pp. 370 - 396.

ภาคผนวก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของมากที่สุด

5 = มากที่สุด หมายถึง มีความเห็นด้วยและเป็นจริงในลำดับมากที่สุด

4 = มาก หมายถึง มีความเห็นด้วยและเป็นจริงในลำดับมาก

3 = ปานกลาง หมายถึง มีความเห็นด้วยและเป็นจริงในลำดับปานกลาง

2 = น้อย หมายถึง มีความเห็นด้วยและเป็นจริงในลำดับน้อย

1 = น้อยที่สุด หมายถึง มีความเห็นด้วยและเป็นจริงในลำดับน้อยที่สุดหรือไม่มีโอกาสเป็นจริง

ข้อที่	ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
บทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน(กลุ่มจัดการศึกษานอกระบบ)						
1	ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนของ กศน.					
2	ท่านได้รับการส่งเสริมการรู้หนังสือ สำหรับกลุ่มเป้าหมายในตำบลอย่างชัดเจน					
3	ท่านได้รับความรู้ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน					
4	กศน. มีการใช้สื่อเรียนการสอนที่ทันสมัย เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการให้บริการ					
บทบาทของ กศน. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน (กลุ่มจัดการศึกษาตามอัธยาศัย)						
5	กศน. ได้จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชน					
6	กศน. ได้จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน					
7	กศน. มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
บทบาทของ กศน. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ (กลุ่มจัดการศึกษาตามอัธยาศัย)						
8	กศน. ได้จัดให้มีโครงการสอนวิชาชีพระยะสั้นให้กับคนในชุมชน					
9	กศน. จัดให้มีการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
10	มีการนำภูมิปัญญาจากชุมชนอื่นมาสอนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ					

ข้อที่	ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการมีคุณธรรม (12 ข้อ)						
11	กศน. สอนให้ท่านมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เพิ่มมากขึ้น					
12	กศน. สอนให้ท่านมีความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน					
13	กศน. สอนให้ท่านมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์					
14	กศน. สอนให้ท่านใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม					
15	กศน. สอนให้ท่านเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม					
16	กศน. สอนให้ท่านเป็นผู้มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น					
17	กศน. สอนให้ท่านเข้าใจและเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย ที่ถูกต้อง					
18	กศน. สอนให้ท่านมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่					
19	กศน. สอนให้ท่านมีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว					
20	กศน. สอนให้ท่านรู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
21	กศน. สอนให้ท่านมีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ					
22	กศน. สอนให้ท่านคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง					
การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต						
23	กศน. สอนให้ท่านศึกษาหาความรู้โดยการอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ					
24	เมื่อท่านจบการศึกษาจาก กศน. ท่านประสงค์ที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทันที					
25	กศน. สอนให้ท่านใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลความรู้เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์					

ข้อที่	ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
26	กศน. ทำให้ท่านสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต					
27	กศน. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์แก่ท่าน					
28	กศน. สอนให้ท่านใช้สื่อในการรับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกวิธี					
การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านทักษะอาชีพ						
29	กศน. ทำให้ท่านเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาดตนเองเพื่อสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม					
30	การเข้ารับการศึกษากับ กศน. ทำให้ท่านไม่รู้สึถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล					
31	กศน. สอนให้ท่านเป็นคนมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
32	กศน. สอนให้ท่านจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้เป็นอย่างดี					
33	กศน. สอนให้ท่านรู้จักมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และสามารถสร้างความร่วมมือที่ดีและทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข					
การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการดำรงชีวิต						
34	กศน. สอนให้ท่านรู้จักวิธีการดูแลสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง					
35	กศน. สอนให้ท่านมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในชีวิตและพยายามไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้					
36	กศน. สอนให้ท่านยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและเสนอแนะวิธีแก้ไข					
37	การเข้ารับการศึกษากับ กศน. ทำให้ท่านเป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน					
38	กศน. สอนให้ท่านรู้จักเป็นผู้ให้และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงานของ กศน. ที่ท่านอยากเห็น

3.1 เมื่อท่านเข้ารับการศึกษาจาก กศน. ทำให้คุณภาพชีวิตของท่านเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร?

(โปรดระบุ)

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการทางการศึกษาของ กศน. คือ ?

(โปรดระบุ)

.....

.....

.....

3.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการให้บริการทางการศึกษาของ กศน. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ?

.....

.....

.....

ขอบคุณสำหรับการให้ข้อมูล

ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อ-สกุล

.....

1.2 ตำแหน่ง

.....

1.3 เพศ   1. ชาย   2. หญิง

1.4 อายุ   .....ปี

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของ กศน.

ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

1. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กศน. ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างไร ?

.....

.....

.....

2. การจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนให้กับผู้เรียน ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านใดบ้าง ?

.....

.....

.....

3. กศน. ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับผู้เรียน อย่างไรบ้าง ?

.....

.....

.....

.....

4. กศน.มีการจัดส่งเสริมคุณธรรมให้กับผู้เรียน อย่างไรบ้าง ?

.....
.....
.....

5. ในการดำเนินงานของ กศน.ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน อย่างไรบ้าง ?

.....
.....
.....

6. ในการจัดการศึกษาของ กศน.พัฒนาทักษะอาชีพ ให้กับผู้เรียน อย่างไรบ้าง ?

.....
.....
.....

7. ในการจัดการศึกษาของ กศน.พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการดำรงชีพให้กับผู้เรียน อย่างไรบ้าง ?

.....
.....
.....

8. ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการทางการศึกษาของ กศน. ?

.....
.....
.....

9. ข้อเสนอแนะแนวทางในการให้บริการทางการศึกษาของ กศน.เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้
พลาดโอกาสทางการศึกษา ?

.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณสำหรับข้อมูล

เนตรชนก สุนาสวน

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity)

ด้วยดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence index)

Descriptive Statistics

	N	Sum	Mean
ด้านที่ 1 ข้อ 1	297	1260	4.24
ด้านที่ 1 ข้อ 2	297	1142	3.85
ด้านที่ 1 ข้อ 3	297	1172	3.95
ด้านที่ 1 ข้อ 4	297	1148	3.87
ด้านที่ 2 ข้อ 1	297	1147	3.86
ด้านที่ 2 ข้อ 2	297	1155	3.89
ด้านที่ 2 ข้อ 3	297	1069	3.60
ด้านที่ 3 ข้อ 1	297	1135	3.82
ด้านที่ 3 ข้อ 2	297	1171	3.94
ด้านที่ 3 ข้อ 3	297	1152	3.88
ด้านที่ 4 ข้อ 1	297	1349	4.54
ด้านที่ 4 ข้อ 2	297	1292	4.35
ด้านที่ 4 ข้อ 3	297	1319	4.44
ด้านที่ 4 ข้อ 4	297	1261	4.25
ด้านที่ 4 ข้อ 5	297	1263	4.25
ด้านที่ 4 ข้อ 6	297	1250	4.21
ด้านที่ 4 ข้อ 7	297	1276	4.30
ด้านที่ 4 ข้อ 8	297	1265	4.26
ด้านที่ 4 ข้อ 9	297	1270	4.28
ด้านที่ 4 ข้อ 10	297	1212	4.08
ด้านที่ 4 ข้อ 11	297	1249	4.21
ด้านที่ 4 ข้อ 12	297	1234	4.15
ด้านที่ 5 ข้อ 1	297	1141	3.84
ด้านที่ 5 ข้อ 2	297	1238	4.17
ด้านที่ 5 ข้อ 3	297	1215	4.09
ด้านที่ 5 ข้อ 4	297	1085	3.65
ด้านที่ 5 ข้อ 5	297	1125	3.79
ด้านที่ 5 ข้อ 6	297	1168	3.93
ด้านที่ 6 ข้อ 1	297	1183	3.98
ด้านที่ 6 ข้อ 2	297	1171	3.94
ด้านที่ 6 ข้อ 3	297	1212	4.08
ด้านที่ 6 ข้อ 4	297	1174	3.95
ด้านที่ 6 ข้อ 5	297	1222	4.11
ด้านที่ 7 ข้อ 1	297	1209	4.07
ด้านที่ 7 ข้อ 2	297	1228	4.13
ด้านที่ 7 ข้อ 3	297	1224	4.12
ด้านที่ 7 ข้อ 4	297	1216	4.09
ด้านที่ 7 ข้อ 5	297	1249	4.21
Valid N (listwise)	297		

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

→ Reliability

[DataSet1] C:\Users\w97devd11\Desktop\SPSS\แบบประเมิน(27.11.58).sav

Scale: ALL VARIABLES

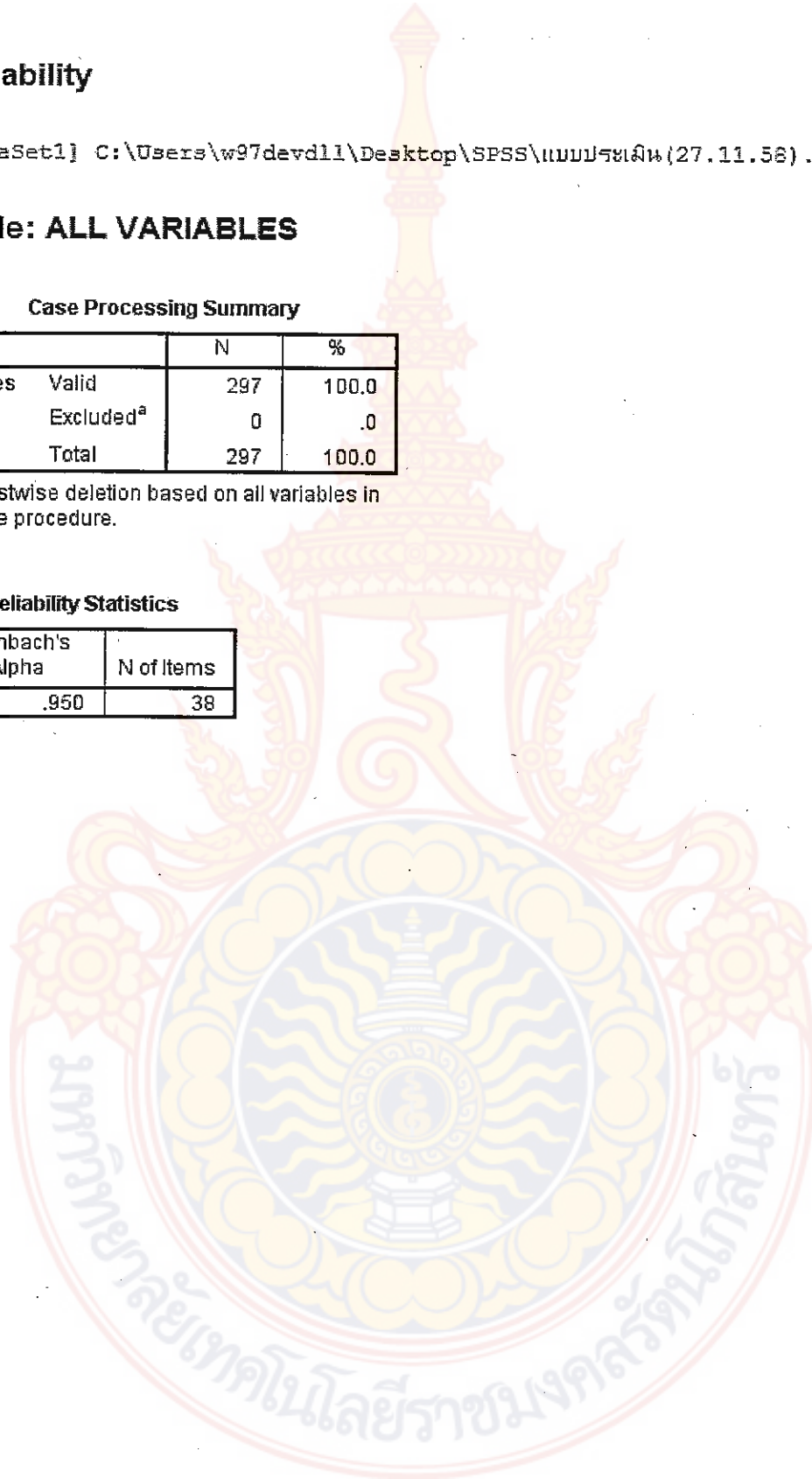
Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	297	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	297	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.950	38

รับที่ 1181
วันที่ 29 / ก.ย. / 58
เวลา 15:40 น.

ที่ ศธ ๐๕๘๒.๓๘/๑๗๓๖

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
๙๖ หมู่ ๓ ถ.พุทธมณฑลสาย ๕ ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

๒๕ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์บริการศึกษานอกกระบวน การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์

ด้วย นางสาวเนตรชนก สุมาสวน รหัสนักศึกษา ๑๕๗๑๐๙๐๓๘๑๔๐๘ นักศึกษาหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ทำการศึกษาอิสระ เรื่อง บทบาทของศูนย์การศึกษานอกกระบวน และการศึกษาตามอัธยาศัยต่อคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยศึกษา กรณีศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษา ตามอัธยาศัย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีความประสงค์ขอสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากบุคลากร ภายในหน่วยงานของท่านเพื่อนำไปใช้ในการทำการศึกษาอิสระ

วิทยาลัยฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่าหน่วยงานของท่านเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญต่อการทำการศึกษา อิสระ วิทยาลัยฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านได้กรุณา แจ้งบุคลากรภายในหน่วยงานของท่านเพื่อขอ ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา วิทยาลัยฯ ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ม.อ.ม. น.ศ. ก.ศ. ม.อ. อ.ศ. ก.

เจ้าของเรื่องง.น.ศ. ก.

จ.น.ศ. น.ศ. อ.ศ. ก.

น.ศ. ก.ศ. ม.อ. อ.ศ. ก.

น.ศ. ก.ศ. ม.อ. อ.ศ. ก.

ก.ศ. ม.อ. อ.ศ. ก.

๒๕ กันยายน ๒๕๕๘

ขอแสดงความนับถือ

(นายพี ม่วงนนต์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
โทรศัพท์/โทรสาร ๐๒-๔๔๑-๖๐๖๗

รูปที่ 1180
วันที่ 29 / ก.พ. / 58
เวลา 15.40 น.

ที่ ศธ ๐๕๘๒.๓๘/๒๗๓๗

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
๙๖ หมู่ ๓ ถ.พุทธมณฑลสาย ๕ ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

๒๕ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานเขตพื้นที่ อําเภอสวมพวาน

ด้วย นางสาวเนตรชนก สุนาสวน รหัสนักศึกษา ๑๕๗๑๐๙๐๓๘๑๔๐๘ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ทำการศึกษาอิสระ เรื่อง บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยต่อคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยศึกษา กรณีศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย อําเภอสวมพวาน จังหวัดนครปฐม มีความประสงค์ขอข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อนำไปใช้ในการทำการศึกษาอิสระ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการพิจารณาแล้ว เห็นว่าหน่วยงานของท่านเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ
ต่อการทำการศึกษาอิสระของนางสาวเนตรชนก สุนาสวน วิทยาลัยจึงขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูลเกี่ยวกับ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และ
ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอเสนอ กรุณาจัดกต.น.
ใบสมัครขอทุน
ข้อมูล และเอกสาร
สนับสนุน เพื่อใช้
ในการศึกษา
อิสระของนางสาว
เนตรชนก สุนาสวน
เป็นกรณีพิเศษ

ขอแสดงความนับถือ

(นายพี ม่วงนนท์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

อุทิศ
๒๕ ก.ย. ๕๘

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
โทรศัพท์/โทรสาร ๐๒-๕๕๑-๖๐๖๗

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวเนตรชนก สุนาสวน

วัน เดือน ปีเกิด 6 พฤศจิกายน 2526

สถานที่เกิด นครปฐม

วุฒิการศึกษา
มัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา
ปีการศึกษา 2544
ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา นิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
ปีการศึกษา 2548
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขา วิชาชีพครู (ป.บัณฑิต)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2554

ตำแหน่งปัจจุบัน
บุคลากร
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
96 หมู่ 3 ถนนพุทธมณฑลสาย 5
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม 73170